

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 21.11.2001
COM(2001) 681 τελικό

ΛΕΥΚΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΜΙΑ ΝΕΑ ΠΡΟΟΨΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΝΕΟΛΑΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΛΕΥΚΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΜΙΑ ΝΕΑ ΠΙΝΟΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΝΕΟΛΑΙΑ	1
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	4
1. Το γενικό πλαίσιο.....	7
2. Οι προκλήσεις	10
2.1. Η δημογραφική εξέλιξη.....	10
2.2. Οι μετασχηματισμοί της νεολαίας	10
2.3. Η συμμετοχή των νέων στη δημόσια ζωή	11
2.4. Η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση	12
2.5. Η παγκοσμιοποίηση	12
3. Μία ανταλλαγή απόψεων με πλούσια αποτελέσματα.....	13
3.1. Τα μηνύματα κλειδιά	15
4. Μια νέα φιλοδοξία	17
4.1. Ο ειδικότερος τομέας της νεολαίας.....	17
4.1.1. Η ανοιχτή μέθοδος συντονισμού	17
4.1.2. Το πεδίο παρέμβασης της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού στο τομέα της νεολαίας	19
4.2. Η καλύτερη συνεκτίμηση της νεολαίας στο πλαίσιο των άλλων πολιτικών	22
4.3. Η χρήση του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ	25
5. Συμπέρασμα.....	26
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	26
Παράρτημα 1 Τα αποτελέσματα της ανταλλαγής απόψεων	26
1. Δεν υπάρχει δημοκρατία χωρίς συμμετοχή	27
1.1. Ανάλυση των αποτελεσμάτων	27
1.2. Οι προτάσεις που προέκυψαν από την ανταλλαγή απόψεων	30
2. Εκπαίδευση, ένα σημαντικό στάδιο για τους νέους.....	32
2.1. Ανάλυση των αποτελεσμάτων	32
2.2. Οι προτάσεις που προέκυψαν από την ανταλλαγή απόψεων	36
3. Η απασχόληση ως μέσο για την καλύτερη ενσωμάτωση των νέων	39
3.1. Ανάλυση των αποτελεσμάτων	39
3.2. Οι προτάσεις που προέκυψαν από την ανταλλαγή απόψεων	44

4.	Η καλύτερη δυνατή αξιοποίηση της νεολαίας.....	47
4.1.	Ανάλυση των αποτελεσμάτων.....	47
4.2.	Οι προτάσεις που προέκυψαν από την ανταλλαγή απόψεων.....	52
5.	Μια Ευρώπη που βασίζεται σε αξίες.....	54
5.1.	Ανάλυση των αποτελεσμάτων.....	54
5.2.	Οι προτάσεις που προέκυψαν από την ανταλλαγή απόψεων.....	58
6.	Εισηγήσεις στο λευκό βιβλίο.....	64
Παράρτημα 2 Συνοπτική παρουσίαση της ευρωπαϊκής δράσης στον τομέα της νεολαίας.....		66
1.	Το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ.....	66
2.	Πολιτικές πρωτοβουλίες με αντίκτυπο στη νεολαία.....	67
3.	Χρηματοδότηση της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, του πολιτισμού και της προστασίας των νέων.....	73
4.	Ο χάρτης των θεμελιωδών δικαιωμάτων.....	73
5.	Υποστήριξη από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.....	73
6.	Εισηγήσεις από την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών.....	74
7.	Διάλογος με το ευρωπαϊκό φόρουμ νεολαίας.....	75
8.	Το έργο του Συμβουλίου της Ευρώπης.....	75
9.	Μελέτες και δημοσκοπήσεις που ξεκίνησαν με πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.....	76

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η απόφαση να δημοσιευθεί το λευκό βιβλίο για τη νεολαία, και κυρίως η απόφαση πριν από τη δημοσίευση αυτή να πραγματοποιηθεί ευρεία ανταλλαγή απόψεων, πηγάζουν κατά κύριο λόγο από τη θέληση να προωθήσουμε νέες μορφές ευρωπαϊκής διακυβέρνησης.

Κατά συνέπεια το λευκό βιβλίο εντάσσεται τέλεια στη γραμμή που χάραξε η Επιτροπή τον Ιούλιο του παρόντος έτους με την έγκριση του λευκού βιβλίου για τη διακυβέρνηση, γραμμή που επιδιώκει να ανοίξει τη διαδικασία λήψη αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη συμμετοχή των πολιτών, συνεπώς και των νέων πολιτών, στις αποφάσεις που τους αφορούν.

Οι νέοι στο προσκήνιο

Τα αποτελέσματα της ευρείας ανταλλαγής απόψεων που πραγματοποιήθηκε πριν από την εκπόνηση του παρόντος λευκού βιβλίου είναι σαφή: παρά την ποικιλομορφία των καταστάσεων, οι νέοι έχουν τις ίδιες φιλοδοξίες αλλά και τις ίδιες δυσκολίες. Οι νέοι αποτελούν μία ομάδα σε πλήρη εξέλιξη, η οποία χαρακτηρίζεται από την πρόσβαση στην απασχόληση και τη δημιουργία οικογένειας σε μεγαλύτερη ηλικία, το συνεχές πέρασμα από την εργασία στις σπουδές και αντίστροφα, αλλά κυρίως από ατομικές πορείες πολύ διαφορετικές από αυτές του παρελθόντος. Το σχολείο ή το πανεπιστήμιο, η απασχόληση και το κοινωνικό περιβάλλον δεν διαδραματίζουν τον ίδιο ρόλο ως παράγοντες κοινωνικής ενσωμάτωσης. Η αυτονομία κερδίζεται όλο και πιο αργά.

Αυτό μεταφράζεται συχνά σε μια συναίσθηση του ευάλωτου της κατάστασής τους, σε μια απώλεια εμπιστοσύνης στα ισχύοντα συστήματα λήψης αποφάσεων και παράλληλα σε μια κάποια αδιαφορία για τις παραδοσιακές μορφές συμμετοχής στο δημόσιο βίο, αλλά και συμμετοχής στις οργανώσεις νεολαίας. Ορισμένοι λένε ότι δεν τους εκφράζουν πάντα οι δημόσιες πολιτικές που έχουν σχεδιαστεί από και για τους μεγαλύτερους τους. Ένα μέρος των νέων οχυρώνεται μέσα στην αδιαφορία και στον ατομικισμό, ένα άλλο έλκεται από τρόπους έκφρασης ενίοτε υπερβολικούς, που βρίσκονται ακόμα και στο περιθώριο των δημοκρατικών διαύλων· ένας μεγάλος αριθμός των νέων αυτών όμως επιθυμεί να συμμετάσχει, να επηρεάσει τις πολιτικές, αλλά δεν βρίσκει τον τρόπο για να το επιτύχει.

Οι νέοι της Ευρώπης έχουν παρ' όλ' αυτά πράγματα να πουν, γιατί πρώτοι αυτοί επηρεάζονται από τις οικονομικές εξελίξεις, τις δημογραφικές ανισορροπίες, την παγκοσμιοποίηση ή την ποικιλομορφία των πολιτισμών. Από αυτούς ζητάμε να ανακαλύψουν άλλες μορφές κοινωνικών σχέσεων, άλλους τρόπους έκφρασης της αλληλεγγύης, να βιώσουν τις διαφορές και να εμπλουτιστούν από αυτές, τη στιγμή που νέες αβεβαιότητες κάνουν την εμφάνισή τους.

Παρά το πολύπλοκο κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο, οι νέοι αποδεικνύουν ότι διαθέτουν μεγάλη ικανότητα προσαρμογής. Οι πολιτικοί ιθύνοντες, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, έχουν την αρμοδιότητα να διευκολύνουν την προσαρμογή αυτή εξασφαλίζοντας στους νέους ένα πλήρως ενεργό ρόλο στις κοινωνίες μας.

Οι νέοι και οι Ευρώπη

Η συζήτηση σχετικά με το μέλλον της Ευρώπης έχει αρχίσει. Μια διεύρυνση χωρίς προηγούμενο θα δημιουργήσει επίσης νέες προοπτικές. Από τα τελευταία αυτά χρόνια ευρωπαϊκού πολιτικού βίου αντλούμε ένα ξεκάθαρο μήνυμα: η Ένωση πρέπει να οικοδομηθεί από τους Ευρωπαίους. Οι ανταλλαγές απόψεων που οργανώνονται για την προετοιμασία της εξέλιξης της Ένωσης, οι προβληματισμοί που αναπτύσσονται γύρω από το θέμα της «διακυβέρνησής» της πρέπει επίσης να συμπεριλαμβάνουν αυτούς που θα πάρουν αύριο τη σκυτάλη. Το ευρωπαϊκό όραμα είναι το ίδιο νεαρό σε ηλικία, βρίσκεται ακόμα στο στάδιο της διαμόρφωσης και εξακολουθεί να αποτελεί αντικείμενο συζήτησης: για να προχωρήσει χρειάζεται φιλοδοξία, ενθουσιασμό, αλλά και την προσήλωση της νεολαίας στις αξίες στις οποίες βασίζεται.

Οι νέοι το δήλωσαν με σαφήνεια: θέλουν να ακούγεται η φωνή τους και να αντιμετωπίζονται ως ισότιμοι συνομιλητές: θέλουν να συμβάλλουν στην οικοδόμηση της Ευρώπης, θέλουν να επηρεάζουν τη συζήτηση σχετικά με τη μελλοντική εξέλιξή της. Έχει έρθει η στιγμή να αντιμετωπίσουμε τους νέους ως δύναμη στην πορεία της ευρωπαϊκής οικοδόμησης, και όχι ως ένα πρόβλημα που πρέπει να διαχειριστούμε. Πρέπει επομένως να τους δώσουμε τα μέσα για να εκφράσουν τις ιδέες τους, να τις αντιπαραβάλουν με τις ιδέες των άλλων πρωταγωνιστών της κοινωνίας των πολιτών.

Από το τοπικό στο ευρωπαϊκό επίπεδο: μια νέα δυναμική

Τα περισσότερα από τα πεδία δράσης τα οποία μνημονεύονται στο παρόν λευκό βιβλίο απευθύνονται τα κράτη και τις περιφέρειες της Ευρώπης, οι οποίες είναι κατά κύριο λόγο αρμόδιες για την εφαρμογή των ενεργειών υπέρ της νεολαίας. Πράγματι, το τοπικό επίπεδο, εκεί όπου οι νέοι μπορούν να κρίνουν με συγκεκριμένο τρόπο τα αποτελέσματα της προσωπικής τους δέσμευσης, είναι αυτό στο οποίο μαθαίνει κανείς να λειτουργεί ενεργά ως πολίτης. Συμμετέχοντας στη ζωή του σχολείου, της συνοικίας, του δήμου ή ενός συλλόγου οι νέοι αποκτούν την πείρα, αλλά και την αυτοπεποίθηση που χρειάζεται για να αφιερωθούν περισσότερο, τώρα ή αργότερα, στη δημόσια ζωή, ακόμα και σε ευρωπαϊκή κλίμακα. Συμμετέχοντας σε κοινωνικές δραστηριότητες ανοιχτές σε όλους οι νέοι συμβάλουν σε μια πιο αλληλέγγυα κοινωνία και ασκούν πλήρως το ρόλο τους ως πολίτες.

Ωστόσο είναι σημαντικό να δοθεί ευρωπαϊκή διάσταση στις ενέργειες υπέρ της νεολαίας, προκειμένου να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα και οι συνέργειες, αλλά με σεβασμό και αξιοποίηση των αρμοδιοτήτων που χαρακτηρίζουν κάθε επίπεδο παρέμβασης. Αυτό ζητούν οι νέοι των οποίων ζητήθηκε η γνώμη, αυτό επιθυμεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και αυτό προτείνουν τα κράτη μέλη, που εξέφρασαν όλα απόψεις που κινούνται προς αυτήν την κατεύθυνση κατά τη διάρκεια της ανταλλαγής που ξεκίνησε η Επιτροπή. Για να ανταποκριθεί στα αιτήματα αυτά, το λευκό βιβλίο προτείνει ένα νέο πλαίσιο ευρωπαϊκής συνεργασίας αποτελούμενο από δύο γενικές πτυχές: την εφαρμογή της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού στον ειδικότερο τομέα της νεολαίας και την καλύτερη συνεκτίμηση της διάστασης της νεολαίας στην εκπόνηση των άλλων πολιτικών.

Αυτή η ευρωπαϊκή διάσταση θα δημιουργήσει μια τοπική δυναμική, θα τονώσει τη δημιουργικότητα καθιστώντας δυνατή την ανταλλαγή και τη σύγκριση των ορθών πρακτικών, την αναγνώριση σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο των προσπαθειών που συντελούνται σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο από τα άτομα και από τις οργανώσεις που είναι αρμόδιες για τη νεολαία. Θα δώσει τη δυνατότητα να δημιουργηθεί μια κοινή προσέγγιση, να γίνουν περισσότερο γνωστά τα θέματα που

αφορούν τη νεολαία, να υπάρξει μεγαλύτερη συνεργασία και να καθοριστούν κοινοί στόχοι.

Να μην πάψουμε να ακούμε τη φωνή των νέων, να προβάλλουμε τις τοπικές πρωτοβουλίες, να ενθαρρύνουμε τα κράτη μέλη να συνεργάζονται καλύτερα, να θέσουμε εδώ και τώρα σε εφαρμογή συγκεκριμένες ενέργειες στο πλαίσιο των υπαρχόντων ευρωπαϊκών προγραμμάτων και να εκφράσουμε καλύτερα τη διάσταση «νεολαία» στο σύνολο των πολιτικών, αυτή είναι η διαδικασία που προτείνει το λευκό βιβλίο για τη δημιουργία των συνθηκών που θα επιτρέψουν την πλήρη συμμετοχή των νέων στη ζωή δημοκρατικών, ανοιχτών και αλληλέγγυων κοινωνιών.

1. ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η διευρυμένη Ευρώπη θα αριθμεί 75 εκατομμύρια νέους ηλικίας 15 - 25 ετών¹. Όποια και αν είναι η ετερογένειά τους (όσον αφορά την πρόσβαση στην αγορά εργασίας, την εκπαίδευση, την οικογενειακή ζωή, τα εισοδήματα, κ.τ.λ.), οι νέοι διεκδικούν την ιδιότητά τους ως πολίτες, από την οποία απορρέουν τα δικαιώματα και υποχρεώσεις τους. Η επένδυση στη νεολαία σημαίνει επένδυση σε αυτό που αποτελεί τον πλούτο των κοινωνιών μας, των σημερινών και των αυριανών. Πρόκειται συνεπώς για ένα από τα κλειδιά της επιτυχίας του πολιτικού στόχου που καθορίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Λισσαβόνα, δηλαδή να καταστεί η Ευρώπη «η πιο ανταγωνιστική και η πιο δυναμική οικονομία της γνώσης στον κόσμο».

Οι συνθήκες επιτρέπουν τη δραστηριοποίηση σε πολυάριθμους τομείς² που αφορούν άμεσα ή έμμεσα τη νεολαία: καταπολέμηση των διακρίσεων, ευρωπαϊκή ιθαγένεια, απασχόληση, καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση, πολιτισμός, υγεία, προστασία των καταναλωτών, ελεύθερη κυκλοφορία των ατόμων, προστασία του περιβάλλοντος, κινητικότητα των νέων ερευνητών, αναπτυξιακή συνεργασία και καταπολέμηση της φτώχειας.

Έχουν αναπτυχθεί διάφορες κοινοτικές ενέργειες που αφορούν πιο άμεσα τους νέους: στον τομέα της εκπαίδευσης, αλλά και στον τομέα της απασχόλησης και της επαγγελματικής κατάρτισης, ή πιο πρόσφατα στον τομέα της πρόσβασης στις τεχνολογίες της πληροφορίας, για να αναφέρουμε μόνον ορισμένα παραδείγματα.

Πέρα από τις γενικές και τομεακές πολιτικές που αφορούν τους νέους, αναπτύχθηκε και ένα άλλο είδος δραστηριοτήτων που ευνοεί την κινητικότητα, τις διαπολιτιστικές συναντήσεις, την ιδιότητα του πολίτη, τον εθελοντισμό. Στο πλαίσιο αυτό και βάσει του άρθρου 149 της συνθήκης³, η Ένωση έθεσε σε εφαρμογή σειρά ενεργειών,

¹ Η νεότητα θεωρείται εδώ ότι καλύπτει την περίοδο της ζωής μεταξύ 15 και 25 ετών κατ'αναλογία με την απόφαση που έλαβαν το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ. Ο όρος διευρυμένη Ευρώπη περιλαμβάνει τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις 12 χώρες που βρίσκονται σε προενταξιακή διαδικασία.

² Βλ. παράρτημα 2 «Επισκόπηση των ευρωπαϊκών ενεργειών υπέρ της νεολαίας». Το συνθετικό έγγραφο περιέχει το σύνολο των ευρωπαϊκών κεκτημένων στον τομέα της νεολαίας, κεκτημένων στα οποία πρέπει να προστεθεί κάθε μελλοντική δράση.

³ Άρθρο 149 της συνθήκης:

1. Η Κοινότητα συμβάλλει στην ανάπτυξη παιδείας υψηλού επιπέδου, ενθαρρύνοντας τη συνεργασία μεταξύ κρατών μελών και, αν αυτό απαιτείται, υποστηρίζοντας και συμπληρώνοντας τη δράση τους, σεβόμενη ταυτόχρονα πλήρως την αρμοδιότητα των κρατών μελών για το περιεχόμενο της διδασκαλίας και την οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος καθώς και την πολιτιστική και γλωσσική τους πολυμορφία.

2. Η δράση της Κοινότητας έχει ως στόχο:

-να αναπτύσσει την ευρωπαϊκή διάσταση της παιδείας, μέσω ιδίως της εκμάθησης και της διάδοσης των γλωσσών των κρατών μελών·

-να ευνοεί την κινητικότητα φοιτητών και εκπαιδευτικών, μεταξύ άλλων και μέσω της ακαδημαϊκής αναγνώρισης διπλωμάτων και περιόδων σπουδών·

-να προωθεί τη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων·

-να αναπτύσσει την ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών για τα κοινά προβλήματα των εκπαιδευτικών συστημάτων των κρατών μελών·

-να ευνοεί την ανάπτυξη των ανταλλαγών νέων, καθώς και οργανωτών κοινωνικομορφωτικών δραστηριοτήτων·

-να ενθαρρύνει την ανάπτυξη της εκπαίδευσης εξ αποστάσεως.

μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ. Οι ενέργειες αυτές επέτρεψαν να αρχίσει συνεργασία γύρω από θέματα που αφορούν την κινητικότητα και τις ανταλλαγές νέων. Σταδιακά, η συνεργασία αυτή επεκτάθηκε σε άλλους τομείς, όπως η πληροφόρηση, οι ανταλλαγές μεταξύ των οργανισμών και η εθελοντική υπηρεσία.

Γενικότερα, ορισμένα θέματα - όπως η συμμετοχή ή η αυτονομία των νέων -, που δεν εμπίπτουν άμεσα στις κοινοτικές αρμοδιότητες, αξίζει λόγω της στενής σχέσης τους με τον τομέα της νεολαίας και του αντικτύπου τους στο πολιτικό επίπεδο να εξεταστούν σε βάθος, προκειμένου να παρασχεθεί στα κράτη μέλη ένα πρακτικό εργαλείο για το συντονισμό των ενεργειών τους στους σχετικούς τομείς.

Όλες αυτές οι ειδικές ενέργειες υπέρ της νεολαίας έχουν λάβει τη συνεχή υποστήριξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, είτε κατά την έγκριση των προγραμμάτων είτε υπό τη μορφή ψηφισμάτων ή ακροάσεων νέων. Το Συμβούλιο των Υπουργών Νεολαίας, από τη μεριά του, έχει εκδώσει σειρά ψηφισμάτων σχετικά με τη συμμετοχή, το εκπαιδευτικό δυναμικό του αθλητισμού, την κοινωνική ένταξη, το πνεύμα πρωτοβουλίας και επιχειρηματικότητας των νέων. Η δε Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και η Επιτροπή των Περιφερειών εκδίδουν τακτικά θετικές και ενθαρρυντικές γνώμες σχετικά με διάφορα θέματα που αφορούν τη νεολαία.

Το ερώτημα που τίθεται πλέον είναι εάν οι δραστηριότητες αυτές ανταποκρίνονται στο σύνολο των προκλήσεων που αντιμετωπίζει σήμερα η νεολαία και εάν οι πολιτικοί ιθύνοντες της Ευρώπης αξιοποιούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο το δυναμικό που εκπροσωπεί η νεολαία. Πρέπει να διαπιστώσουμε ότι τα ψηφίσματα και οι δηλώσεις που αφορούσαν τη νεολαία παρέμειναν συχνά στο στάδιο των καλών προθέσεων και ότι τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και τα κράτη μέλη δεν διαθέτουν μια σφαιρική άποψη σχετικά με τις πολιτικές και συνεπώς σχετικά με τα διάφορα μέσα δράσης υπέρ των νέων. Το ισχύον σύστημα συνεργασίας όσον αφορά τη νεολαία έχει αγγίξει τα όριά του και ενδέχεται να μην μπορεί πλέον να ανταποκριθεί στις νέες προκλήσεις (βλ. σημείο 2) που πρέπει να αντιμετωπίσει:

- η δημογραφική και κοινωνική εξέλιξη που περιπλέκει τις σχέσεις μεταξύ των γενεών·
- το σημαντικό χάσμα που παρατηρείται σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο ανάμεσα στην νεολαία και τις δημόσιες υποθέσεις, ενδέχεται να δημιουργήσει «έλλειμμα ως προς τα θέματα που αφορούν τους πολίτες»·
- η επένδυση στην ποιότητα της συζήτησης για το μέλλον της Ένωσης, ως δημοκρατικής επιταγής και η προώθηση της καλύτερης συμμετοχής των πολιτών,

3. Η Κοινότητα και τα κράτη μέλη ευνοούν τη συνεργασία με τις τρίτες χώρες και τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς σε θέματα παιδείας και ειδικότερα με το Συμβούλιο της Ευρώπης.

4. Προκειμένου να συμβάλει στην υλοποίηση των στόχων του παρόντος άρθρου, το Συμβούλιο:

- αποφασίζοντας με τη διαδικασία του άρθρου 251 και μετά από διαβούλευση με την οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και με την Επιτροπή των Περιφερειών, θεσπίζει δράσεις ενθάρρυνσης, χωρίς να αναρμονίζει τις νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις των κρατών μελών·

- αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία προτάσει της Επιτροπής, διατυπώνει συστάσεις.

της κοινωνίας των πολιτών και των περιφερειακών συντελεστών, που προτείνει το λευκό βιβλίο για την ευρωπαϊκή διακυβέρνηση⁴.

Η προώθηση νέων μορφών ευρωπαϊκής διακυβέρνησης είναι μία από τις τέσσερις στρατηγικές προτεραιότητες που καθόρισε η Επιτροπή. Με τον όρο «διακυβέρνηση» πρέπει να εννοούμε το σύνολο των κανόνων, των μηχανισμών και των πρακτικών που επηρεάζουν τη διάρθρωση των διαφόρων εξουσιών που ασκούνται, καθώς και το άνοιγμα της διαδικασίας λήψης αποφάσεων στην ΕΕ στη συμμετοχή των πολιτών στη λήψη των αποφάσεων που τους αφορούν.

Αυτός ο εκσυγχρονισμός της ευρωπαϊκής πολιτικής δράσης υποστηρίζεται από πέντε θεμελιώδεις αρχές: το άνοιγμα, τη συμμετοχή, την υπευθυνότητα, την αποτελεσματικότητα και τη συνεκτικότητα.

Ο τομέας της νεολαίας είναι ένας τομέας στον οποίο πρέπει κατ'εξοχήν να εφαρμόζονται οι αρχές αυτές:

- **Άνοιγμα:** εξασφάλιση πληροφόρησης και ενεργού επικοινωνίας με τους νέους, στη γλώσσα τους, ώστε να κατανοήσουν τη λειτουργία της Ευρώπης και τις πολιτικές που τους αφορούν.
- **Συμμετοχή:** εξασφάλιση της ανταλλαγής απόψεων με τους νέους και προώθηση της συμμετοχής τους στη λήψη των αποφάσεων που τους αφορούν και, γενικά, στη ζωή των κοινοτήτων τους.
- **Υπευθυνότητα:** ανάπτυξη νέας και διαρθρωμένης συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών και των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων, προκειμένου να εφαρμοστούν στο κατάλληλο επίπεδο ευθύνης συγκεκριμένες λύσεις που ανταποκρίνονται στις προσδοκίες των νέων.
- **Αποτελεσματικότητα:** αξιοποίηση του δυναμικού που αντιπροσωπεύει η νεολαία, προκειμένου να μπορέσει η νεολαία να ανταποκριθεί στις προκλήσεις της κοινωνίας, να μπορέσει να συνεισφέρει στην επιτυχία των διαφόρων πολιτικών που την αφορούν και να μπορέσει να οικοδομήσει την Ευρώπη του αύριο.
- **Συνεκτικότητα:** ανάπτυξη ολοκληρωμένης προσέγγισης των διαφόρων πολιτικών που άπτονται της νεολαίας και των διαφόρων κατάλληλων επιπέδων παρέμβασης.

Η απόφαση να δημοσιευθεί το λευκό βιβλίο για την νεολαία και κυρίως η διοργάνωση ευρείας ανταλλαγής απόψεων απορρέουν από αυτήν την προσέγγιση της «διακυβέρνησης».

⁴

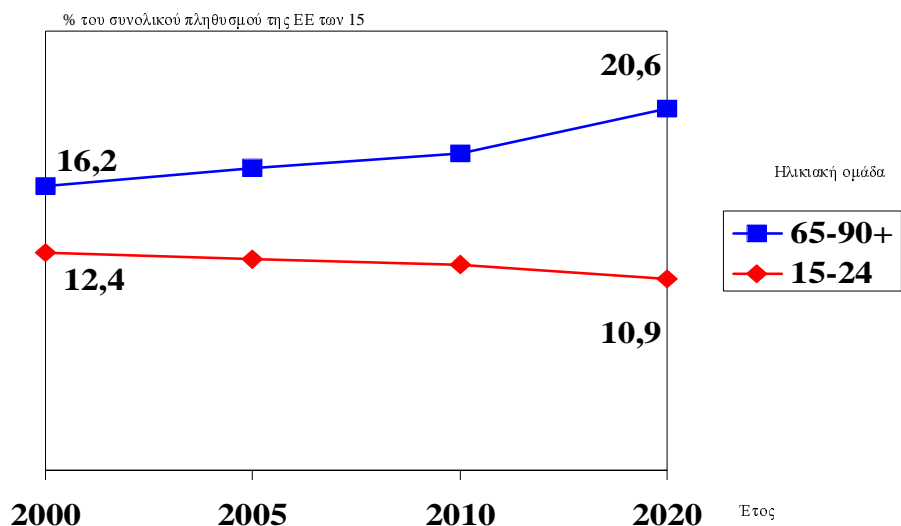
«Ευρωπαϊκή Διακυβέρνηση - Λευκό Βιβλίο», COM (2001)428 της 25.07.2001.

2. ΟΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

2.1. Η δημογραφική εξέλιξη

Εξαιτίας του συνδυασμένου αποτελέσματος της χαμηλής γεννητικότητας και της αύξησης της μακροβιότητας, οι κοινωνίες μας γερνούν. Ανάμεσα στο 2000 και το 2020, το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 65-90 θα αυξηθεί από το 16 στο 21 % του συνολικού πληθυσμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 15-24 ετών θα αντιστοιχεί κατά την ίδια περίοδο μόνον στο 11%⁵.

Η γήρανση του πληθυσμού της ΕΕ των 15 μεταξύ 2000 - 2020

Πηγή: Eurostat, Δημογραφικές Στατιστικές 1999, εθνικές προβλέψεις

Η ποσοτική αυτή ανισορροπία μεταξύ νέων και λιγότερων νέων θα προκαλέσει μία ποιοτική αλλαγή στις σχέσεων των γενεών. Η οικονομική πίεση στα κοινωνικά συστήματα αποτελεί μόνον μία πτυχή της πρόκλησης αυτής. Πράγματι, θα πρέπει όχι μόνο να εφευρεθούν νέοι μηχανισμοί αλληλεγγύης μεταξύ των νέων και των γονιών τους, ακόμα και των παππούδων τους, αλλά κυρίως να οργανωθούν, με τρόπο ικανοποιητικό για όλους, οι αλλαγές της σκυτάλης μεταξύ των γενεών σε κοινωνίες που γνωρίζουν ριζικούς μετασχηματισμούς.

Από τη γήρανση του πληθυσμού θα προέλθει επίσης η ανάγκη να κάνουμε έκκληση σε ανθρώπινο δυναμικό εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου να καλύψουμε την έλλειψη εργατικού δυναμικού. Οι κοινωνίες μας καλούνται να διαφοροποιηθούν, τόσο σε εθνικό και θρησκευτικό, όσο και σε κοινωνικό και γλωσσικό επίπεδο. Αυτή η αυξημένη ετερογένεια θα πρέπει να ελεγχθεί, κυρίως όσον αφορά τους ενδιαφερόμενους νέους, προκειμένου να αποτραπούν ενδεχόμενες κοινωνικές τάσεις ή επιπτώσεις στα εκπαιδευτικά συστήματα και στην αγορά εργασίας.

2.2. Οι μετασχηματισμοί της νεολαίας

Η νεολαία, στις κοινωνιολογικές, οικονομικές και πολιτιστικές διαστάσεις της, έχει εξελιχθεί σημαντικά εξαιτίας των δημογραφικών αλλαγών αλλά και των μεταβολών

⁵ Πηγή: Eurostat, Δημογραφικές Στατιστικές, 1999.

του κοινωνικού περιβάλλοντος, των ατομικών και των συλλογικών μορφών συμπεριφοράς, των οικογενειακών σχέσεων και των συνθηκών της αγοράς εργασίας⁶.

Πρώτη διαπίστωση: η παράταση της νεότητας. Οι δημογράφοι παρατηρούν ότι, κάτω από την πίεση οικονομικών (απασχολησιμότητα, ανεργία, κ.τ.λ) και κοινωνικοπολιτιστικών παραγόντων, οι νέοι έχουν κατά μέσο όρο μεγαλύτερη ηλικία όταν φθάνουν στα διάφορα στάδια της ζωής τους: τέλος των σπουδών, έναρξη της σταδιοδρομίας, δημιουργία οικογένειας κ.τ.λ.

Δεύτερη διαπίστωση: μη γραμμικές πορείες ζωής. Σήμερα παρατηρούμε «μια επικάλυψη των διαφόρων σταδίων της ζωής»⁷: μπορεί κάποιος να είναι παράλληλα φοιτητής, οικογενειάρχης, εργαζόμενος ή άνεργος και να ζει με τους γονείς τους, καθώς γίνεται όλο και πιο συχνό το πέρασμα μεταξύ των διαφόρων αυτών καταστάσεων. Οι ατομικές πορείες είναι πολύ λιγότερο γραμμικές δεδομένου ότι οι κοινωνίες μας δεν παρέχουν πλέον τις ίδιες εγγυήσεις (ασφάλεια απασχόλησης, κοινωνικές παροχές κ.τ.λ.).

Τρίτη διαπίστωση: τα παραδοσιακά συλλογικά μοντέλα χάνουν τη σημασία τους ενώ κερδίζουν έδαφος οι πιο εξατομικευμένες προσωπικές πορείες. «Το χρονοδιάγραμμα των γεγονότων που αφορούν την οικογενειακή ζωή, το γάμο, την επαγγελματική ζωή [κάθε ατόμου] δεν οργανώνεται πλέον με τυποποιημένο τρόπο»⁸. Αυτό επηρεάζει κυρίως τις πολιτικές που ασκούν οι δημόσιες αρχές.

2.3. Η συμμετοχή των νέων στη δημόσια ζωή

Γενικά, η ευρωπαϊκή νεολαία επιθυμεί να προωθήσει τη δημοκρατία και κυρίως να συμμετέχει σε αυτή δραστήρια. Άλλά έχει δημιουργηθεί δυσπιστία απέναντι στους θεσμούς. Οι νέοι αφιερώνονται λιγότερο από ό,τι στο παρελθόν στις παραδοσιακές δομές πολιτικής και κοινωνικής δράσης (κόμματα, συνδικάτα), η συμμετοχή τους στις δημοκρατικές διαβουλεύσεις είναι χαμηλή. Οι οργανώσεις νεολαίας πλήττονται και αυτές από την κατάσταση αυτή και νιώθουν την ανάγκη να ανανεωθούν⁹.

Αυτό δεν σημαίνει βέβαια ότι οι νέοι δεν ενδιαφέρονται για τη δημόσια ζωή. Οι περισσότεροι επιδεικνύουν σαφή θέληση να συμμετέχουν και να επηρεάζουν τις επιλογές της κοινωνίας - αλλά με πιο ατομικές και πιο συγκεκριμένες μορφές δέσμευσης πέρα από τις παλιές δομές και τους παλιούς μηχανισμούς συμμετοχής.

⁶ Βλ.. έκθεση που παρουσιάστηκε από τους ερευνητές κατά το σεμινάριο στο Umeå το Μάρτιο 2001 (<http://europa.eu.int/comm/education/youth/ywp/umeareport.html>)

⁷ «Νεολαία, το καθήκον του μέλλοντος», Commissariat General du Plan, Έκθεση της Επιτροπής με πρόεδρο το Dominique Charvet, Μάρτιος 2001, σελ.33.

⁸ « Νεολαία, το καθήκον του μέλλοντος », idem, σελ.. 35.

⁹ Σύμφωνα με το Ευρωβαρόμετρο «οι ευρωπαίοι νέοι το 2001» (EB 55.1 που διενεργήθηκε το 2001) παρατηρούμε μια αδιαφορία των ευρωπαίων νέων για τις οργανώσεις, με 1 νέο στους 2 να δηλώνει αυθόρμητα ότι δεν ανήκει σε κανένα κίνημα. Παρατηρούμε επίσης τη διατήρηση των εθνικών διαφορών (στις Κάτω Χώρες το 80% περίπου των νέων ανήκουν σε κάποια οργάνωση, έναντι του 30% στην Πορτογαλία). Αυτή η λιγότερο ή περισσότερο έντονη έλλειψη ενδιαφέροντος αφορά όλες τις χώρες με εξαίρεση το Βέλγιο και το Λουξεμβούργο. Μεταξύ των νέων που ανήκουν σε κάποια οργάνωση, μεγαλύτερη επιτυχία έχουν οι αθλητικοί όμιλοι (28%), που προηγούνται κατά πολύ των οργανώσεων νεολαίας (7%), των συνδικάτων και των πολιτικών κομμάτων (4%).

Εναπόκειται στις δημόσιες αρχές να καλύψουν το χάσμα ανάμεσα στη θέληση των νέων να εκφραστούν και των μεθόδων και των δομών που προσφέρουν οι κοινωνίες μας για το σκοπό αυτόν, αλλιώς υπάρχει ο κίνδυνος να διευρυνθεί το έλλειμμα της συμμετοχής των πολιτών, ακόμα και να ενθαρρυνθεί η αμφισβήτηση.

2.4. Η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση

Το φαινόμενο αυτό επιβεβαιώνεται επίσης απέναντι στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σχετικά με την οποία οι νέοι διακατέχονται γενικά από ανάμικτα συναισθήματα. Για αυτούς, η Ευρώπη είναι παράλληλα χώρος όπου προβάλλεται ο σεβασμός των θεμελιωδών αξιών και χώρος στον οποίο ζουν, σπουδάζουν, εργάζονται και ταξιδεύουν. Ωστόσο, οι θεσμοί που διαχειρίζονται το χώρο αυτό τους φαίνονται απομακρυσμένοι και ότι λειτουργούν κεκλεισμένων των θυρών. Η διάσταση αυτή ανάμεσα στους νέους και στην Ευρώπη αποτελεί ένα μόνον παράδειγμα της απόστασης που διαπιστώνουμε ανάμεσα στους ευρωπαϊκούς λαούς και στις «Βρυξέλλες»¹⁰. Ωστόσο, κατά την επιδίωξη του κοινοτικού οράματος, κυρίως με την προοπτική της διεύρυνσης, πολλά εξαρτώνται από την προσάρτηση των νέων γενεών. Είναι σημαντικό να τις κάνουμε να συμμετέχουν ως ενεργοί εταίροι στην εκπόνηση συγκεκριμένων σχεδίων, που να ανταποκρίνονται στην κατάστασή τους, στις προσδοκίες τους και στις ικανότητές τους.

2.5. Η παγκοσμιοποίηση

Τηρουμένων των αναλογιών, την ίδια αυτή ασυμφωνία διαπιστώνουμε μεταξύ των νέων και του φαινομένου της παγκοσμιοποίησης. Οι νέοι της Ευρώπης ζουν σε κοινωνίες ανοιχτές στις εξωτερικές πολιτιστικές και οικονομικές εξελίξεις. Οι νέοι αυτοί έχουν τον κόσμο ως κλίμακα αναφοράς τους και υιοθετούν χωρίς τύψεις ορισμένα προϊόντα σύμβολα της παγκοσμιοποίησης¹¹. Παράλληλα, αμφισβητούν ορισμένες από τις συνέπειές της στο όνομα της κοινωνικής δικαιοσύνης, του ανοίγματος προς τους άλλους και της λεγόμενης «βιώσιμης» ανάπτυξης. Εκφράζουν αμφιβολίες για τα διεθνή όργανα, η πρόσβαση στα οποία τους φαίνεται δύσκολη, η λειτουργία τους περίπλοκη και η διάθεσή τους να συμμεριστούν τις δικές τους ανησυχίες ανύπαρκτη. Η τουλάχιστον αντιφατική αυτή σχέση μεταξύ των νέων και της παγκοσμιοποίησης αποτελεί σύμπτωμα δυσφορίας και δεν μπορεί να αγνοηθεί.

Με τον τρόπο αυτό οι νέοι επιβεβαιώνουν σε μεγάλο βαθμό τη διαπίστωση ότι η πρόκληση της παγκοσμιοποίησης έχει μπει στη ζωή μας: «είτε μας αρέσει είτε όχι, η παγκοσμιοποίηση υπάρχει. Καθήκον μας είναι να κατορθώσουμε να την διαχειριστούμε, να την θέσουμε στην υπηρεσία του ανθρώπου»¹².

Το σύνολο των προκλήσεων που περιγράφονται ανωτέρω είναι ένα τεράστιο στοίχημα και απαιτεί τη δημιουργία συνθηκών που θα επιτρέπουν στους νέους ευρωπαίους να επιβεβαιωθούν περισσότερο ως αλληλέγγυοι, υπεύθυνοι, δραστήριοι

¹⁰ cf. «Ευρωπαϊκή Διακυβέρνηση – Λευκό Βιβλίο», COM(2001)428 της 25.07.2001.

¹¹ Στην περίπτωση αυτή, μεταξύ άλλων, τις τεχνολογίες της πληροφορίας, όπως το διαδίκτυο, το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και η κινητή τηλεφωνία. Σύμφωνα με το Ευρωβαρόμετρο 55.1 «Οι νέοι ευρωπαίοι το 2001» (EB2001), η αναλογία των ατόμων ηλικίας 15-25 ετών που δηλώνουν ότι χρησιμοποιούν τακτικά τον υπολογιστή, συνδέονται με τα δίκτυα, παίζουν βιντεοπαιχνίδια, ... υπερδιπλασιάστηκε από το 1997, περνώντας από το 21 στο 43%. Άλλο σημαντικό στοιχείο: το 80% των νέων χρησιμοποιεί τακτικά το κινητό τηλέφωνο.

¹² Βλ. ομιλία του κ. Romano Prodi της 20.07.2001
(http://europa.eu.int/comm/commissioners/prodi/globalisation_el.htm)

και ανεκτικοί πολίτες στις πλουραλιστικές κοινωνίες. Η αυξημένη συμμετοχή των νέων στη ζωή της τοπικής, της εθνικής και της ευρωπαϊκής κοινότητας και η διαμόρφωση ενεργού ταυτότητας ως πολιτών αποτελούν επίσης ένα από τα βασικά διακυβεύματα όχι μόνον για το παρόν αλλά επίσης για το μέλλον των κοινωνιών μας.

3. ΜΙΑ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΑΠΟΨΕΩΝ ΜΕ ΠΛΟΥΣΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με βάση τη διαπίστωση αυτή και αντιμέτωπη με το εύρος των προκλήσεων και των ορίων του σημερινού συστήματος συνεργασίας, η Επιτροπή πρότεινε στο Συμβούλιο «Νεολαίας», στα τέλη του 1999 τη δημοσίευση λευκού βιβλίου με σκοπό την καθιέρωση νέας ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της νεολαίας. Κατά τη διάρκεια της ευρείας ανταλλαγής απόψεων που συνόδευσε την προετοιμασία αυτού του λευκού βιβλίου, η πρωτοβουλία αυτή υποστηρίχθηκε αμέριστα από τα κράτη μέλη της Ένωσης, τις διάφορες προεδρίες και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Μια ανταλλαγή απόψεων χωρίς προηγούμενο

Αυτό το λευκό βιβλίο αποτελεί απόρροια της ανταλλαγής απόψεων που πραγματοποιήθηκε κατά διαστήματα από το Μάιο του 2000 έως το Μάρτιο του 2001 και που αφορούσε νέους κάθε προέλευσης, τις οργανώσεις νεολαίας, την επιστημονική κοινότητα, τους πολιτικούς υπευθύνους και τις διοικήσεις τους. Αυτή η ανταλλαγή απόψεων, λόγω του εύρους της, της διάρκειάς της, της ποικιλομορφίας των προσώπων που συμμετείχαν σε αυτή και του πλούτου των αποτελεσμάτων της, δεν έχει προηγούμενο σε ευρωπαϊκή κλίμακα. Για ορισμένα κράτη μέλη αυτή η ανταλλαγή απόψεων ήταν καινοφανές γεγονός. Η κινητοποίηση ήταν σημαντική:

- 17 εθνικές διασκέψεις οργανώθηκαν από τα κράτη μέλη. Σε αυτές συμμετείχαν πολλές χιλιάδες νέων και συγκεντρώθηκαν 440 προτάσεις.
- η Ευρωπαϊκή Συνάντηση στο Παρίσι τον Οκτώβριο του 2000, υπό την γαλλική προεδρία, επέτρεψε να τεθούν σε μια πιο ευρωπαϊκή προοπτική τα αποτελέσματα της ανταλλαγής απόψεων σε εθνικό επίπεδο. 450 νέοι αντιπρόσωποι από 331 χώρες κατέληξαν σε συμφωνία σχετικά με 80 περίπου προτάσεις.
- περισσότερες 60 οργανώσεις που αναπτύσσουν επί τόπου δράση συμμετείχαν σε ακροάσεις το Φεβρουάριο του 2001 στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή στις Βρυξέλλες.
- η επιστημονική κοινότητα, εκπροσωπούμενη από δέκα περίπου ερευνητές διαφόρων επιστημονικών κλάδων, κινητοποιήθηκε για να ρίξει φως από τη δική της προοπτική στην εξέλιξη της νεολαίας.
- πραγματοποιήθηκαν συζητήσεις σε κάθε ευρωπαϊκή πρωτεύουσα με τους πολιτικούς και τους διοικητικούς υπευθύνους αλλά και με τα εθνικά συμβούλια νεότητας και οργανώθηκαν δύο συνεδριάσεις των γενικών διευθυντών που είναι αρμόδιοι για τη νεολαία (η μία κατά την έναρξη των διμερών συναντήσεων· η δεύτερη κατά το πέρας των αυτών ανταλλαγών απόψεων).
- πραγματοποιήθηκε μία συνάντηση στο Umeå στα μέσα Μαρτίου του 2001 υπό τη σουηδική προεδρία. Νέοι, οργανώσεις νέων, ερευνητές και δημόσιες αρχές καθόρισαν τις προτεραιότητες που πρέπει να καθοδηγούν την πολιτική δράση.
- πραγματοποιήθηκε ημερίδα διαλόγου στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 24 Απριλίου 2001. Συμμετείχαν περίπου 3000 άτομα, κυρίως νέοι.

Η ανταλλαγή απόψεων θα συνεχιστεί. Η βελγική Προεδρία διοργανώνει ένα συνέδριο που θα πραγματοποιηθεί στο Γάνδη το Νοέμβριο του 2001, το οποίο θα δώσει την ευκαιρία στην Επιτροπή να παρουσιάσει το λευκό βιβλίο και να προωθήσει το διάλογο γύρω από τα θέματα και τις δράσεις που προτείνει.

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων της ανταλλαγής απόψεων, που αναπτύσσεται λεπτομερώς στο παράρτημα 2, επιβεβαιώνει σε μεγάλο βαθμό τη διάγνωση που

παρατίθεται ανωτέρω και ενισχύει την ιδέα ότι μια νέα ώθηση είναι τώρα απαραίτητη.

Όλοι οι νέοι επιθυμούν την εφαρμογή πολιτικών που να ανταποκρίνονται στις προσδοκίες τους. Έχουν την εντύπωση ότι οι δημόσιες ενέργειες που πραγματοποιούνται σε τοπικό, περιφερειακό και ευρωπαϊκό επίπεδο είναι συχνά ακατάλληλες, δεν ανταποκρίνονται στις καθημερινές τους ανησυχίες. Και κυρίως διεκδικούν ισότιμη θέση στις διαδικασίες χάραξης των πολιτικών.

3.1. Τα μηνύματα κλειδιά

Από τη διαδικασία ανταλλαγής απόψεων στο σύνολό της προκύπτουν τέσσερα μηνύματα κλειδιά:

➤ Για τη δραστήρια συμμετοχή των νέων στην κοινωνία

Οι νέοι που ζητήθηκε η γνώμη τους ισχυρίζονται ότι είναι υπεύθυνοι πολίτες. Για το λόγο αυτό επιθυμούν να συμμετέχουν περισσότερο στην ζωή της κοινότητας. Θέλουν να εκφέρουν γνώμη για πλήθος θεμάτων. Η θέληση αυτή για συμμετοχή πρέπει να μπορεί να εκφραστεί σε διάφορα επίπεδα - από το τοπικό έως το διεθνές -, να περιλαμβάνει πολλούς τρόπους έκφρασης - ενεργητικούς και αντιπροσωπευτικούς-, και να μην αποκλείει καμία κατηγορία δέσμευσης - από τον πιο προσωρινό έως τον πιο μόνιμο, από τον πιο αυθόρμητο έως τον πιο οργανωμένο. Επιπλέον η συμμετοχή των νέων δεν μπορεί να περιορίζεται μόνον στην ανταλλαγή απόψεων, πόσο μάλλον στις δημοσκοπήσεις, αλλά πρέπει να προβλέπει τη συμμετοχή των νέων στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων.

Πρέπει να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή χωρίς εξαιρέσεις, γεγονός που προϋποθέτει τη διευκόλυνσή της για εκείνα τα άτομα που αντιμετωπίζουν τις περισσότερες δυσκολίες καθώς και το μεγαλύτερο άνοιγμα των σημερινών δομών στους μη οργανωμένους νέους.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη του ενεργού ρόλου τους ως πολιτών, η ενημέρωση εξακολουθεί να αποτελεί έναν τομέα από τον οποίο οι νέοι περιμένουν πολλά: γνωρίζοντας ότι τα πεδία που πρέπει να καλυφθούν είναι εκτενή (απασχόληση, συνθήκες εργασίας, στέγαση, σπουδές, υγεία...) και που υπερβαίνουν την ενημέρωση σχετικά με τα κοινοτικά προγράμματα, οι προσδοκίες τους έγκεινται αρχικά στην αναγνώριση του γεγονότος ότι πρέπει να ικανοποιηθούν ορισμένες ανάγκες. Οι νέοι επέμειναν πολύ στο σεβασμό των αρχών της ισότιμης πρόσβασης, της εγγύτητας και των υψηλών εθνικών προτύπων. Επιπλέον, δόθηκε έμφαση στη σημασία της πληροφόρησης «με ανθρώπινο πρόσωπο», που να επιτρέπει τη συμμετοχή των νέων τόσο στην κατάρτιση των περιεχομένων όσο και στη διάδοσή τους.

➤ Να διευρυνθούν και να αναγνωριστούν καλύτερα τα πεδία πειραματισμού

Οι νέοι επιθυμούν να αναγνωρίσουν οι δημόσιες αρχές ότι η εκπαίδευση και η κατάρτιση δεν περιορίζονται μόνον στην παραδοσιακή και τυπική μορφή τους. Κατά την άποψή τους, αυτή η σημαντική περίοδος στο πλαίσιο της απόκτησης γνώσεων και εμπειριών πρέπει να αντιμετωπίζεται με πιο σφαιρικό τρόπο, συμπεριλαμβανομένων των μη τυπικών πτυχών της εκπαίδευσης και της κατάρτισης.

Από αυτή την άποψη πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην κινητικότητα και στον εθελοντισμό, που εξακολουθούν να αποτελούν πρακτικές εξαιρετικά περιορισμένες και ελάχιστα αναγνωρισμένες: η ανάπτυξή τους μέσω της συνάρθρωσής τους με τις πολιτικές που εφαρμόζονται στους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης αποτελεί για τους νέους προτεραιότητα. Οι νέοι επιθυμούν αυτές οι διευρυμένες εμπειρίες να αναγνωριστούν και να υποστηριχθούν οικονομικά. Για να είναι απόλυτα επιτυχημένη, η συνάρθρωση αυτή μεταξύ της τυπικής και της μη τυπικής διάστασης της μάθησης πρέπει να λαμβάνει υπόψη την έννοια της ατομικής ανάπτυξης και να βασίζεται στα εργαλεία και τις μεθόδους που αφορούν αποκλειστικά τη νεολαία, εργαλεία και μεθόδους που να ευνοούν την ανταλλαγή μεταξύ συνομηλίκων και τον πειραματισμό, στο πλαίσιο των οποίων η δράση προέχει του αποτελέσματος.

➤ **Να αναπτυχθεί η αυτονομία των νέων**

Η αυτονομία αποτελεί βασική διεκδίκηση των νέων. Η αυτονομία αυτή εξαρτάται από τα μέσα που τους παρέχουμε και κυρίως στα υλικά μέσα. Για το λόγο αυτό, το θέμα του εισοδήματος είναι κεντρικής σημασίας. Οι πολιτικές για την απασχόληση, την κοινωνική προστασία, την παροχή βοήθειας για την έναρξη των επαγγελματικής δραστηριότητας, αλλά και οι πολιτικές στέγασης ή μεταφορών αφορούν τη νεολαία. Οι πολιτικές αυτές είναι αναγκαίες για να δοθεί στους νέους η δυνατότητα να γίνουν αυτόνομοι πιο γρήγορα και θα πρέπει να αναπτύσσονται λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις και τα ενδιαφέροντα τους και αξιοποιώντας το κεκτημένο και τα πειράματα που χαρακτηρίζουν ειδικά τις πολιτικές για τη νεολαία. Επειδή θέλουν να διαδραματίσουν πρωταγωνιστικό ρόλο στην κοινωνία και επειδή ενδιαφέρονται για τις πολιτικές που σχετίζονται με τις διάφορες πτυχές των συνθηκών ζωής τους, οι νέοι δεν δέχονται οι πολιτικές για τη νεολαία να περιορίζονται σε ορισμένους ειδικούς τομείς.

➤ **Η Ευρωπαϊκή Ένωση, υπέρμαχος των αξιών**

Οι περισσότεροι νέοι ταυτίζονται με ορισμένες αξίες που είναι επίσης οι αξίες της ευρωπαϊκής οικοδόμησης. Ωστόσο αυτό δεν τους εμποδίζει να πιστεύουν ότι τα θεσμικά όργανα είναι δομές στις οποίες η πρόσβαση είναι σχεδόν αδύνατη και η οποίες ελάχιστα ενδιαφέρονται για τις ανησυχίες τους.

Πράγματι, λόγω της πολυμορφίας του περιβάλλοντος στο οποίο κινούνται και των δρόμων που ακολουθούν, ή παρά την πολυμορφία αυτή, όλοι οι νέοι κάνουν λόγο για την αβεβαιότητα και τις δυσκολίες που συναντούν στην προσωπική και επαγγελματική τους ζωή. Αυτή η συνειδητοποίηση του ευάλωτου της προσωπικής τους πορείας εξηγεί χωρίς αμφιβολία, εν μέρει, το γενικότερο ενδιαφέρον τους για τους αποκλεισμένους. Για το λόγο αυτό πιστεύουν ότι πρέπει να γίνουν περισσότερες προσπάθειες για να διαφυλαχθούν τα θεμελιώδη δικαιώματα κάθε ατόμου και κυρίως τα δικαιώματα των μειονοτήτων και να καταπολεμηθούν όλες οι μορφές διακρίσεων και ρατσισμού, και αυτό σε όλα τα επίπεδα δημόσιας επέμβασης.

Οι ευρωπαίοι νέοι προσυπογράφουν το σύνολο των βασικών αξιών στις οποίες βασίζεται η Ένωση και αναμένουν από αυτή να σταθεί στο ύψος των προσδοκιών τους.

4. ΜΙΑ ΝΕΑ ΦΙΛΟΔΟΞΙΑ

Το λευκό βιβλίο εξετάζει το σύνολο των θεμάτων που προέκυψαν από αυτή την ανταλλαγή απόψεων, ανεξάρτητα από το επίπεδο αρμοδιότητας. Βέβαια οι ουσιαστικές πολιτικές αρμοδιότητες στον τομέα της νεολαίας ανήκουν στο μεγαλύτερο μέρος τους στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, σε ορισμένες χώρες, έχουν σε μεγάλο βαθμό ανατεθεί στις περιφερειακές αρχές και συχνά ασκούνται σε τοπικό επίπεδο. Οι αποφάσεις που λαμβάνονται στο τοπικό επίπεδο είναι εξάλλου αυτές που έχουν το μεγαλύτερο αντίκτυπο στην καθημερινή ζωή των νέων. Συνεπώς η επικουρικότητα πρέπει να εφαρμόζεται στον τομέα αυτό για λόγους αρχής και για λόγους αποτελεσματικότητας. Όμως η αρχή αυτό είναι συμβατή με μια μεγαλύτερη συνεργασία σε ευρωπαϊκή κλίμακα η οποία θα μπορούσε να ενισχύσει τον αντίκτυπό τους και τη συνεκτικότητά των εθνικών πολιτικών.

Να λοιπόν η βασική φιλοδοξία του λευκού βιβλίου: να εξασφαλίσει στην Ευρωπαϊκή Ένωση ένα νέο πλαίσιο συνεργασίας στον τομέα της νεολαίας, ένα πλαίσιο που θα είναι φιλόδοξο, θα ανταποκρίνεται στις προσδοκίες των νέων και παράλληλα θα είναι ρεαλιστικό, θα ιεραρχεί τα εξαιρετικά πολυάριθμα θέματα για τα οποία έγινε λόγος κατά την ανταλλαγή απόψεων και θα σέβεται τα διάφορα εμπλεκόμενα επίπεδα αρμοδιοτήτων. Η συνεργασία αυτό πρέπει να έχει αφετηρία τον υπάρχοντα κορμό δραστηριοτήτων, να συμβαδίζει με τις άλλες υπό εξέλιξη πρωτοβουλίες, κυρίως στον τομέα της απασχόλησης, της εκπαίδευσης και της κοινωνικής ένταξης και να τις συμπληρώνει, όταν αυτό θεωρείται αναγκαίο, και να προωθεί την καλύτερη συνεργασία μεταξύ των διαφόρων επιπέδων εξουσίας και των συντελεστών του τομέα της νεολαίας. Το νέο αυτό πλαίσιο συνεργασίας περιλαμβάνει δύο μεγάλα σκέλη:

- την εφαρμογή της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού στον πιο ειδικό τομέα της νεολαίας.
- την καλύτερη συνεκτίμηση της νεολαίας μέσα στις άλλες πολιτικές.

4.1. Ο ειδικότερος τομέας της νεολαίας

4.1.1. Η ανοιχτή μέθοδος συντονισμού

Η συνθήκη προβλέπει στο άρθρο 149 τη συμβολή στην ανάπτυξη παιδείας υψηλού επιπέδου και την ενθάρρυνση της συνεργασίας μεταξύ κρατών μελών.

Οι ανησυχίες της νεολαίας, όπως προκύπτουν με σαφήνεια από την ανταλλαγή απόψεων και που αφορούν την παιδεία, με την ευρεία έννοια, δεν μπορούν να καλυφθούν, στον μεγαλύτερο μέρος τους, από τη νομοθετική οδό. Αντίθετα, η προστιθέμενη αξία που θα μπορούσε να προκύψει από τη συνεργασία αναγνωρίζεται σε μεγάλο βαθμό από όλους τους συντελεστές που δραστηριοποιούνται στον τομέα αυτόν. Υπάρχει εξάλλου σαφής θέληση των κρατών μελών για περισσότερη συνεργασία.

Για το λόγο αυτό η ανοιχτή μέθοδος συντονισμού είναι η πιο κατάλληλη και συντρέχουν οι προϋποθέσεις για να μπορέσει να διαδραματίσει το ρόλο της. Η μέθοδος αυτή συνίσταται στον «καθορισμό κατευθυντήριων γραμμών για την Ένωση, συνδυασμένων με συγκεκριμένα χρονοδιαγράμματα για τη βραχυπρόθεσμη,

μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη επίτευξη των στόχων που θέτουν· τον καθορισμό, κατά περίπτωση, ποσοτικών και ποιοτικών δεικτών και σημείων αναφοράς, με μέτρο τα καλύτερα του κόσμου, προσαρμοσμένων στις ανάγκες διαφόρων κρατών μελών και τομέων ως μέσο σύγκρισης των βέλτιστων πρακτικών· τη μεταφορά αυτών των ευρωπαϊκών κατευθυντήριων γραμμών στις εθνικές και περιφερειακές πολιτικές με τον καθορισμό ειδικών στόχων και τη θέσπιση μέτρων, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές και περιφερειακές ιδιομορφίες· την περιοδική παρακολούθηση, αξιολόγηση και επανεξέταση από ομοτίμους, υπό μορφή αλληλοδιδασκτικών διαδικασιών»¹³.

Συνεπώς η ανοιχτή μέθοδος συντονισμού παρέχει, όπως υπογραμμίζεται στο λευκό βιβλίο για τη διακυβέρνηση, ένα «μέσο για την ενθάρρυνση της συνεργασίας, για την ανταλλαγή ορθής πρακτικής, για τη συνομολόγηση στόχων και προσανατολισμών κοινών για τα κράτη μέλη... Βασίζεται στην τακτική καταμέτρηση της προόδου που συντελείται όσον αφορά την υλοποίηση των στόχων αυτών, προκειμένου τα κράτη μέλη να μπορούν να συγκρίνουν τις προσπάθειές τους και να εμπλουτίζονται από την ανταλλαγή των εμπειριών τους».

Η ανοιχτή μέθοδος συντονισμού προσαρμοσμένη στον ειδικότερο τομέα της νεολαίας εμπνέεται από την ανοιχτή μέθοδο συντονισμού όπως εφαρμόζεται στην εκπαίδευση. Προωθεί τον καθορισμό θεμάτων προτεραιότητας, τον προσδιορισμό στόχων και κοινών προσανατολισμών και την εφαρμογή μηχανισμών παρακολούθησης. Περιλαμβάνει επίσης τρόπους διαβούλευσης με τους νέους. Η Επιτροπή προτείνει τον ακόλουθο μηχανισμό:

- Μετά από πρόταση της Επιτροπής, το Συμβούλιο των Υπουργών καθορίζει τακτικά τα θέματα κοινού ενδιαφέροντος στα οποία δίνεται προτεραιότητα.
- Κάθε κράτος μέλος καθορίζει έναν συντονιστή, ο οποίος θα είναι ο συνομιλητής της Επιτροπής, για τα θέματα που αφορούν τη νεολαία και ο οποίος διαβιβάζει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τις πολιτικές πρωτοβουλίες, τα παραδείγματα ορθής πρακτικής, καθώς και τα στοιχεία για προβληματισμό προοπτικής όσον αφορά τα επιλεγθέντα θέματα.
- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποβάλλει μία συνθετική και μία αναλυτική παρουσίαση των στοιχείων στο Συμβούλιο των Υπουργών, παρουσιάσεις οι οποίες συνοδεύονται από προτάσεις κοινών προσανατολισμών.
- Το Συμβούλιο των Υπουργών καθορίζει για κάθε θέμα τους κοινούς προσανατολισμούς και τους στόχους και προσδιορίζει τις λεπτομέρειες παρακολούθησης, και, ενδεχομένως, των «μονάδων αναφοράς», οι οποίες βασίζονται σε δείκτες.
- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναλύει την εφαρμογή και υποβάλει αναφορά στο Συμβούλιο των Υπουργών Νεολαίας, και εξασφαλίζει την τακτική παρακολούθηση και την αξιολόγηση.
- Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρέπει να συμμετέχει με τον κατάλληλο τρόπο στη διαδικασία αυτή και στην παρακολούθησή της. Η Οικονομική και

¹³ Συμπεράσματα της Προεδρίας, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Λισσαβόνα, 23 και 24.03.2000, σημείο 37.

Κοινωνική Επιτροπή και η Επιτροπή των Περιφερειών πρέπει επίσης να έχουν το δικαίωμα να εκφράζουν τη γνώμη τους.

- Ζητείται οι γνώμη των νέων για θέματα προτεραιότητας και για την παρακολούθησή τους (βλ. 4.1.2. «συμμετοχή»).
- Οι υποψήφιος χώρες συμμετέχουν όσον το δυνατό περισσότερο.

Η προτεινόμενη ανοιχτή μέθοδος συντονισμού συμπληρώνει τα κοινοτικά μέσα και δεν θίγει, φυσικά, τις αποφάσεις που θα μπορούσαν να ληφθούν μέσα στο πλαίσιο που προβλέπεται από τη συνθήκη και που θα μπορούσαν να οδηγήσουν την Επιτροπή, π.χ., να προτείνει ορισμένες συστάσεις δυνάμει του άρθρου 149.

4.1.2. Το πεδίο παρέμβασης της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού στον τομέα της νεολαίας

Μεταξύ των θεμάτων που θεωρούνται ότι άπτονται καθαρά του τομέα που αφορά τη νεολαία, και τα οποία προσφέρονται για το μηχανισμό της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού που περιγράφεται ανωτέρω, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει τη συμμετοχή, τον εθελοντισμό, την ενημέρωση, τη βελτίωση των γνώσεων των δημόσιων αρχών σχετικά με τη νεολαία και γενικότερα ό,τι μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη και την αναγνώριση των δραστηριοτήτων που υλοποιούνται υπέρ των νέων («youth work», εργασία σε λέσχες νέων, σε νεανικά κινήματα, «εργασία του δρόμου», σχέδια για την ανάπτυξη του ρόλου του πολίτη, ενσωμάτωση, αλληλεγγύη μεταξύ των νέων...) εκτός από οτιδήποτε άλλο καλύπτεται από άλλες πολιτικές διαδικασίες όπως η απασχόληση, η κοινωνική ένταξη και η εκπαίδευση. Αυτά αντιστοιχούν στις δραστηριότητες και στα εργαλεία που συνδέονται κατά κανόνα με τις πολιτικές για τη νεολαία στο εθνικό επίπεδο.

Η εφαρμογή αυτής της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού θα μπορέσει να εμπνευστεί από τις αναλύσεις και τις προτάσεις που προέκυψαν από την ανταλλαγή απόψεων και περιέχονται στο παράρτημα 1, προκειμένου να πραγματοποιηθεί ένα ποιοτικό άλμα όσον αφορά τη συνεργασία στον τομέα της νεολαίας και να αντιμετωπιστούν οι εμφανιζόμενες προσκλήσεις.

Με σεβασμό της συμπληρωματικότητας και της συνεκτικότητας, τα αποτελέσματα από την εφαρμογή της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού θα μπορέσουν να εμπλουτίσουν τις άλλες κοινοτικές πολιτικές, πρωτοβουλίες και διαδικασίες και να προσδώσουν σε αυτές προστιθέμενη αξία, τόσο ως προς το περιεχόμενο όσο και ως προς τα μέσα.

Όσον αφορά το πεδίο παρέμβασης που καθορίζεται ανωτέρω, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει θέσει τα ακόλουθα θέματα προτεραιότητας για την εφαρμογή της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού, και κατά πρώτο λόγο τη συμμετοχή.

• Η συμμετοχή

Η συμμετοχή των νέων αποτελεί κατά κανόνα έναν τομέα για τον οποίο αρμόδια είναι τα κράτη μέλη. Ωστόσο η εφαρμογή της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού στον τομέα αυτό θα προσδώσει προστιθέμενη ευρωπαϊκή αξία, διότι η ενίσχυση της συμμετοχής συμβάλλει ταυτόχρονα στην ανάπτυξη της εκπαίδευσης και της ιδιότητας του νέου ως πολίτη.

Η συμμετοχή πρέπει να αναπτυχθεί κατά κύριο λόγο στο πλαίσιο του τοπικού βίου, συμπεριλαμβανομένου του σχολείου που αποτελεί προνομιακό χώρο συμμετοχής. Εξάλλου είναι αναγκαίο να επεκταθεί η συμμετοχή στους νέους που δεν είναι ανήκουν σε οργανώσεις.

Η ανοιχτή μέθοδος συντονισμού θα μπορούσε να οδηγήσει στη δημιουργία εκ μέρους των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης τόσο ευέλικτων όσο και καινοτόμων μηχανισμών συμμετοχής και στην επέκταση των περιφερειακών και εθνικών συμβουλίων νεολαίας, τα οποία θα είναι ανοιχτά και στους νέους που δεν είναι μέλη οργανώσεων.

Η Επιτροπή προτείνει επίσης ως ισχυρό μήνυμα προς τη νεολαία την καθιέρωση δομής για την ανταλλαγή απόψεων με τους νέους σε ευρωπαϊκή κλίμακα. Χωρίς να αποκλείει τους τρόπους άμεσης ανταλλαγής απόψεων με τους νέους και τις συγκεκριμένες και περιορισμένες χρονικά πρωτοβουλίες, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει το Φόρουμ Νεολαίας, αφού μεταρρυθμιστεί για να εκπροσωπεί και τους νέους που δεν ανήκουν σε οργανώσεις νεολαίας, να αποτελεί το χώρο για την ανταλλαγή απόψεων με τους νέους σχετικά με θέματα προτεραιότητας της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού και την παρακολούθησή τους. Πρέπει επίσης να επεκταθεί η εκπροσώπηση των νέων στο πλαίσιο της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής.

Με βάση την ανοιχτή μέθοδο συντονισμού η Επιτροπή θεωρεί ότι ορισμένες ενέργειες θα μπορούσαν να τεθούν σε εφαρμογή χωρίς καθυστέρηση. Η Επιτροπή προτίθεται να:

- να οργανώσει μέσα στο 2002 άμεσο διάλογο με τους νέους κυρίως μέσω τακτικών συναντήσεων σχετικά με συγκεκριμένα θέματα·
- να ζητήσει από το 2002 τη συμμετοχή των νέων στην πρωτοβουλία σχετικά με το μέλλον της Ευρώπης που δρομολογήθηκε ύστερα από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Νίκαια.
- προτείνει για το 2003 πειραματικά σχέδια με στόχο την υποστήριξη των προσπαθειών που καταβάλλονται σε τοπική, περιφερειακή και εθνική κλίμακα για την ενθάρρυνση της συμμετοχής¹⁴. Το αποτέλεσμα των πειραματικών αυτών σχεδίων θα ληφθεί υπόψη κατά την ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ και κατά την προετοιμασία τυχόν μελλοντικού προγράμματος.

• Η πληροφόρηση

Η συμμετοχή είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την πληροφόρηση των νέων. Η ευθύνη για την ενημέρωση των νέων επαφίεται κατά κύριο λόγο στα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένης της πληροφόρησης σχετικά με ευρωπαϊκά θέματα. Για το λόγο αυτό, και το θέμα αυτό πρέπει να αντιμετωπιστεί μέσα στο πλαίσιο της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού. Πρέπει να αγγίζουν, ει δυνατό τους ίδιους τους νέους, αλλά σε κάθε περίπτωση, τα άτομα που έρχονται σε επαφή με τους νέους στο σχολείο, στις λέσχες, στους συλλόγους... Η μαζική πληροφόρηση αυτή θα απαιτήσει

¹⁴ Για παράδειγμα, τα σχέδια που χρησιμοποιούν το διαδίκτυο τα οποία θα μπορούσαν να συμπληρώνουν τις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας «ηλεκτρονική δημοκρατία» (IST Βασική δράση 1).

μία συντονισμένη προσέγγιση, σημαντικά μέσα και τη συμμετοχή των νέων στο σχεδιασμό και στην υλοποίηση αυτών των εργαλείων επικοινωνίας. Η προσέγγιση αυτή θα συντονιστεί με τη νέα πολιτική για την πληροφόρηση της Ένωσης που θα απορρέει κυρίως από τις αρχές της διακυβέρνησης και βρίσκεται στο στάδιο της επεξεργασίας από την Επιτροπή σε στενή συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Με βάση την ανοιχτή μέθοδο συντονισμού, η Επιτροπή θεωρεί ότι ορισμένες ενέργειες θα μπορούσαν να τεθούν σε εφαρμογή χωρίς καθυστέρηση και έχει σκοπό:

- να θέσει σε εφαρμογή στις αρχές του 2002 ηλεκτρονική ιστοθύρα (portal) που να επιτρέπει σε έναν όσο το δυνατό μεγαλύτερο αριθμό νέων την πρόσβαση σε πληροφορίες που αφορούν την Ευρώπη, επιδιώκοντας την επίτευξη συνεργειών μεταξύ σημερινών ιστοχώρων και της μελλοντικής ιστοθύρας·
- να θέσει σε λειτουργία στο πλαίσιο αυτό ένα ηλεκτρονικό φόρουμ.

• **Ο εθελοντισμός των νέων**

Ο εθελοντισμός, μέσο κοινωνικής συμμετοχής και παράλληλα εκπαιδευτική εμπειρία και παράγοντας απασχολησιμότητας και ένταξης, ανταποκρίνεται στις προσδοκίες των νέων και της κοινωνίας.

Μέσω της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού, ο εθελοντισμός θα ήταν σκόπιμο να αναπτυχθεί σημαντικά κατά τα επόμενα χρόνια, κυρίως σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Το ερώτημα που τίθεται είναι σχετικά με τη σκοπιμότητα εξέτασης της νομικής και κοινωνικής προστασίας του νέου εθελοντή.

Οι θετικές εμπειρίες της ευρωπαϊκής εθελοντικής υπηρεσίας είναι χρήσιμες για την επέκταση του εθελοντισμού των νέων (είδος πλαisiώσης, τρόποι χρηματοδότησης ...). Η αναγνώριση του εθελοντισμού ως εμπειρίας μη τυπικής εκπαίδευσης και μάθησης πρέπει να γίνει σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία νέων θα μπορούσε να επεκταθεί σε εταιρική σχέση με παγκόσμιους οργανισμούς που διοργανώνουν και υποστηρίζουν ενέργειες εθελοντισμού. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να άρουν χωρίς αναβολή τα εμπόδια στα οποία προσκρούει η κινητικότητα των νέων εθελοντών.

• **Καλύτερη γνώση του τομέα της νεολαίας**

Απαιτείται καλύτερη γνώση σε ευρωπαϊκή κλίμακα της πραγματικότητας που αφορά τη νεολαία. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει για το σκοπό αυτό μέσω της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού:

- τη δικτύωση, ύστερα από την κατάρτιση ευρετηρίου, των υφιστάμενων δομών, των μελετών και των ερευνών σχετικά με τη νεολαία που βρίσκονται σε εξέλιξη στο πλαίσιο της Ένωσης· με σκοπό την επίτευξη συμπληρωματικότητας θα ληφθούν υπόψη οι εργασίες και οι πρωτοβουλίες άλλων διεθνών οργανισμών (Συμβούλιο της Ευρώπης, ΟΟΣΑ, Ηνωμένα Έθνη, κ.τ.λ.)·
- έναν προβληματισμό σχετικά με τη μεθοδολογική προσέγγιση σε ευρωπαϊκή κλίμακα·

- την προετοιμασία, ενδεχομένως, προγράμματος σπουδών και έρευνας που θα βασίζεται κατά κύριο λόγο στις εργασίες που επιτελούνται σε εθνικό επίπεδο και το οποίο θα αξιοποιεί τις ευκαιρίες που παρέχει το έκτο ευρωπαϊκό πρόγραμμα πλαίσιο για την έρευνα¹⁵
- την εφαρμογή των εργαλείων που απαιτούνται όσον αφορά τον τομέα των στατιστικών χρησιμοποιώντας στο έπακρο τα ήδη εργαλεία που είναι ήδη διαθέσιμα στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού στατιστικού συστήματος¹⁶

4.2. Η καλύτερη συνεκτίμηση της νεολαίας στο πλαίσιο των άλλων πολιτικών

Τα πολυάριθμα άλλα θέματα για τα οποία έγινε λόγος κατά την ανταλλαγή απόψεων όπως η απασχόληση, οι τυπικές και μη τυπικές μορφές εκπαίδευσης και μάθησης, η κοινωνική ένταξη, ο ρατσισμός και η ξενοφοβία, η μετανάστευση, η κατανάλωση, η υγεία και η πρόληψη των κινδύνων, το περιβάλλον, η ισότητα των ανδρών και των γυναικών...θα απαιτήσουν στενό συντονισμό με τις αρμόδιες αρχές, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Οι πολιτικές και οι ενέργειες αυτές αναπτύσσονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο δυνάμει της συνθήκης και χρησιμοποιούν τα διαθέσιμα μέσα πολιτικής.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα μεριμνήσει ώστε οι προσανατολισμοί αυτοί που αφορούν τη νεολαία να λαμβάνονται καλύτερα υπόψη στις άλλες πολιτικές και ενέργειες όποτε κρίνεται σκόπιμο και ανεξάρτητα από τα χρησιμοποιούμενα μέσα. Τα αποτελέσματα της ανταλλαγής απόψεων που περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι θα ληφθούν υπόψη για τον σκοπό αυτόν.

Οι αρμόδιοι για τη νεολαία υπουργοί αναμένεται επίσης να μεριμνήσουν από τη μεριά τους ώστε τα μέληματα που αφορούν τον τομέα της νεολαίας να λαμβάνονται υπόψη στις άλλες πολιτικές σε εθνικό επίπεδο, αλλά και στην υλοποίηση των ευρωπαϊκών πολιτικών.

Ύστερα από τις ανταλλαγές απόψεων που πραγματοποιήθηκαν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί ότι η εκπαίδευση, η δια βίου μάθηση, η κινητικότητα, η απασχόληση και η κοινωνική ένταξη, καθώς και ο ρατσισμός και η ξενοφοβία, είναι θέματα στα οποία, κατά προτεραιότητα, η νεολαία θα μπορούσε να ληφθεί καλύτερα υπόψη. Ενδελεχής εξέταση απαιτεί και η αυτονομία των νέων.

- **Η εκπαίδευση, η δια βίου μάθηση και η κινητικότητα**

Η εκπαίδευση και η κατάρτιση στο σχολείο, στο πανεπιστήμιο ή εκτός εκπαιδευτικών ιδρυμάτων σύμφωνα με άλλες μη τυπικές μεθόδους μάθησης εξετάζονται σε ανακοινώσεις στο Συμβούλιο (στόχοι των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, υλοποίηση ενός ευρωπαϊκού χώρου δια βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης) και αποτελούν αντικείμενο κοινοτικής παρακολούθησης.

¹⁵ Προτεραιότητα 7 του προγράμματος πλαισίου για την έρευνα 2002-2006: «Citizens in an evolving knowledge society».

¹⁶ Το ευρωπαϊκό στατιστικό σύστημα (ΕΣΣ) είναι ένα δίκτυο το οποίο αποτελείται από όλους τους κυβερνητικούς οργανισμούς οι οποίοι στα διάφορα επίπεδα - περιφερειακό, εθνικό και κοινοτικό - είναι υπεύθυνα για τη συλλογή, την επεξεργασία και τη διάδοση των απαραίτητων στατιστικών στοιχείων σχετικά με την οικονομική και κοινωνική ζωή της Κοινότητας. Το εστιακό σημείο της Κοινότητας για το Ευρωπαϊκό Στατιστικό Σύστημα είναι η Eurostat.

Στο πλαίσιο αυτό, επιτελείται σημαντικό έργο με αποδέκτες τους νέους σε πολλές χώρες από οργανώσεις νέων, κοινωνικούς λειτουργούς, δημοτικές αρχές. Το έργο αυτό διατηρώντας τον καινοτόμο και μη τυπικό χαρακτήρα του, θα μπορούσε να επωφεληθεί, στο γενικό πλαίσιο των ενεργειών που αφορούν τη δια βίου εκπαίδευση και κατάρτιση, από:

- τον καλύτερο ορισμό των εννοιών, των ικανοτήτων που έχουν αποκτηθεί και των ποιοτικών προτύπων·
- τη διαφοροποίηση των ατόμων που συμμετέχουν σε αυτές τις δραστηριότητες,
- την καλύτερη αναγνώριση των δραστηριοτήτων αυτών,
- την ενίσχυση της συμπληρωματικότητας με την τυπική εκπαίδευση.

Η κινητικότητα έχει επίσης αποτελέσει αντικείμενο ενός σχεδίου δράσης και μίας σύστασης που εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Νίκαια το Δεκέμβριο του 2000 και, κατά τη διαδικασία της συναπόφασης, από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο τον Ιούλιο του 2001, αντίστοιχα.

Πρέπει να εξασφαλισθεί η συνεκτικότητα των πρωτοβουλιών αυτών με τις πρωτοβουλίες που θα μπορούσαν να προέλθουν από την εφαρμογή της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού στη διάστασή της που αφορά τη νεολαία.

• **Απασχόληση**

Η Ευρωπαϊκή Ένωση εδώ και αρκετά χρόνια υπήρξε ιδιαίτερα δραστήρια στους τομείς αυτούς. Ανέπτυξε, δίνοντας συνέχεια στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Λουξεμβούργο το Νοέμβριο του 1997, μια ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση. Η στρατηγική αυτή βασίζεται στο νέο τίτλο «Απασχόληση» της συνθήκης του Άμστερνταμ.

Όσον αφορά την απασχόληση τα κράτη μέλη καλούνται να υλοποιήσουν πολιτικές ευνοϊκές για την ένταξη και την προαγωγή όλων στην αγορά εργασίας. Οι πολιτικές αυτές βασίζονται σε τέσσερις άξονες: βελτίωση της ικανότητας επαγγελματικής ένταξης, ανάπτυξη του επιχειρηματικού πνεύματος και της δημιουργίας θέσεων εργασίας, ενθάρρυνση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων και των μισθωτών τους, ενίσχυση των πολιτικών για την ισότητα των ευκαιριών των ανδρών και των γυναικών.

Όσον αφορά ειδικότερα τους νέους, οι κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση υπογραμμίζουν την αναγκαιότητα των πολιτικών για την πρόληψη της μακροχρόνιας ανεργίας που βασίζονται στην παροχή εξατομικευμένης υποστήριξης· τη βελτίωση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης· τη μείωση του αριθμού των νέων που εγκατέλειψαν πρόωρα τα συστήματα αυτά· τη γενίκευση της διδασκαλίας των νέων τεχνολογιών.

• **Η κοινωνική ένταξη**

Όσον αφορά την κοινωνική ένταξη το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Λισσαβόνα το Μάρτιο του 2000 αποφάσισε να θέσει σε εφαρμογή μία ανοιχτή μέθοδο συντονισμού για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης. Εμπνεόμενο από την ευρωπαϊκή

στρατηγική για την απασχόληση, η εν λόγω ανοιχτή μέθοδος συντονισμού συνδυάζει κοινά στοιχεία για την καταπολέμηση της κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας (που εγκρίθηκαν στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Νίκαια το Δεκέμβριο του 2000), καθώς και εθνικά σχέδια δράσης (που παρουσιάστηκαν για πρώτη φορά τον Ιούνιο του 2001).

Στον τομέα αυτό τα κράτη μέλη κλήθηκαν να παρουσιάσουν τις προτεραιότητες τους και τα βασικά πολιτικά μέτρα τους στα εθνικά σχέδια δράσης τους, με βάση τις τέσσερις σειρές κοινών στόχων που εγκρίθηκαν στη Νίκαια: προώθηση της συμμετοχής στην απασχόληση και πρόσβαση όλων στους πόρους, στα δικαιώματα και στις υπηρεσίες· πρόληψη των κινδύνων που συνδέονται με τον αποκλεισμό· ανάληψη δράσης για τους πιο ευπαθείς· κινητοποίηση του συνόλου των παραγόντων και προώθηση της συμμετοχής.

Όσον αφορά ειδικότερα τους νέους, εξετάστηκαν διάφορες πτυχές τόσο στους κοινούς στόχους όσο και στα σχέδια: ανάπτυξη αγοράς εργασίας που να ευνοεί την ένταξη των νέων· εξασφάλιση επαρκών πόρων και εισοδημάτων για τους νέους που βρίσκονται σε κατάσταση περιπλάνησης ή αντιμετωπίζουν δυσκολίες, ιδιαίτερα για τις μειονότητες· τις νέες γυναίκες που βρίσκονται σε επισφαλή κατάσταση, τους νέους με ειδικές ανάγκες· καταπολέμηση των ανισοτήτων στον τομέα της εκπαίδευσης· διευκόλυνση της πρόσβασης σε υπηρεσίες ποιότητας (στέγαση, υγεία, πολιτισμός, δίκαιο και δικαιοσύνη)· αναζωογόνηση των περιοχών που πλήττονται από πολλαπλά μειονεκτήματα.

• Η καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας μέσα στη νεολαία

Η καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων ενισχύεται σημαντικά στη συνθήκη του Άμστερνταμ (άρθρο 13) και η Ευρωπαϊκή Ένωση απέκτησε νέα μέσα στον τομέα αυτό (δύο οδηγίες και ένα πρόγραμμα δράσης).¹⁷

Η καταπολέμηση των διακρίσεων, ιδιαίτερα του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, η προσήλωση στον πολυπολιτισμικό χαρακτήρα των κοινωνιών μας βρίσκουν στους κόλπους της νεολαίας ιδιαίτερα πρόσφορο έδαφος, ικανό να την κινητοποιήσει.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο προτείνεται να δοθεί προτεραιότητα στην καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας σε όλα τα κοινοτικά προγράμματα και τις κοινοτικές ενέργειες που αφορούν τους νέους. Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης του Ρατσισμού και της Ξενοφοβίας θα μπορούσε να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο και η δράση της κοινωνίας των πολιτών στον τομέα αυτό θα πρέπει να υποστηριχθεί. Η Επιτροπή θα βασιστεί στη δικτύωση των οργανώσεων νεολαίας που δραστηριοποιούνται στον τομέα της καταπολέμησης του ρατσισμού και της ξενοφοβίας και που αγωνίζονται για το σεβασμό όλων των ατόμων, ιδιαίτερα των μειονοτήτων. Ο στόχος είναι η νεολαία να συνεισφέρει στις προσπάθειες της Ένωσης στον εν λόγω τομέα.

¹⁷

Οδηγία 2000/43/EK περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής.

Οδηγία 2000/78/EK για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία.

Κοινοτικό πρόγραμμα δράσης για την καταπολέμηση των διακρίσεων 2001-2006: το πρόγραμμα υποστηρίζει τις δραστηριότητες κατά των διακρίσεων λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, λόγω θρησκείας και πεποιθήσεων, λόγω ειδικών αναγκών, λόγω ηλικίας και γενετήσιου προσανατολισμού.

Σε εθνικό επίπεδο τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να δώσουν προτεραιότητα σε αυτό το θέμα στο πλαίσιο των ενεργειών τους με αποδέκτες του νέους. Οι εργασίες σε τοπικό επίπεδο, μέσω τοπικών σχεδίων που ενθαρρύνουν την αλληλεγγύη και την υπευθυνότητα, πρέπει να διαδραματίζουν θεμελιώδη ρόλο στον αγώνα αυτό.

- **Η αυτονομία των νέων**

Λαμβάνοντας υπόψη τη μεγάλη σπουδαιότητα του προβλήματος της αυτονομίας των νέων που τονίστηκε κατά τη διάρκεια της ανταλλαγής απόψεων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει τη σύσταση ομάδας εργασίας υψηλού επιπέδου που θα μπορεί να παρέχει συμβουλές σχετικά με το θέμα αυτό στην ίδια, καθώς και στο Συμβούλιο των Υπουργών, στις διάφορες μορφές του. Πρόκειται για ένα πολύπλοκο θέμα που απαιτεί πολυεπιστημονική εμπειρογνωμοσύνη η αντιμετώπιση του οποίου απαιτεί τη συμμετοχή πολυάριθμων άλλων πολιτικών πέρα από τις πολιτικές για τη νεολαία (απασχόληση, οικογένεια, κοινωνική προστασία, υγεία, μεταφορές, δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις).

4.3 Η χρήση του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ

Το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ έχει στόχο να προωθήσει την ενεργό συμβολή των νέων στην ευρωπαϊκή οικοδόμηση, να αναπτύξει την διαπολιτιστική κατανόηση, να ενισχύσει τις θεμελιώδεις αξίες όπως το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, να αναπτύξει το αίσθημα της αλληλεγγύης, να ενθαρρύνει το πνεύμα επιχειρηματικότητας, πρωτοβουλίας και δημιουργικότητας, να τονώσει την αναγνώριση της μη τυπικής εκπαίδευσης, να ενισχύσει τη συνεργασία όλων όσων δραστηριοποιούνται στον τομέα της νεολαίας. Το πρόγραμμα είναι ανοιχτό στις υποψηφίες προς ένταξη χώρες.

Συνεπώς το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ πρέπει να είναι ένα εργαλείο στην υπηρεσία της νέας συνεργασίας που συστήνει το λευκό βιβλίο. Σεβόμενη την απόφαση¹⁸ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την καθιέρωση του προγράμματος, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα προτείνει κάθε χρόνο, στο σχέδιο εργασίας του προγράμματος, προτεραιότητες που να ανταποκρίνονται στους προσανατολισμούς που έχουν καθοριστεί στο πλαίσιο της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού. Η ενδιάμεση αξιολόγηση και η προετοιμασία του νέου προγράμματος που θα τεθεί σε εφαρμογή από το 2007 θα αξιοποιηθούν για να δοθεί στο πρόγραμμα τέτοιος ώστε να υποστηρίζει καλύτερα τις εργασίες της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού στον τομέα της νεολαίας.

Πέρα από τα συγκεκριμένα μέτρα που προαναφέρθηκαν και τα οποία θα αναπτυχθούν μέσα στο πλαίσιο του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ, σαν αποτέλεσμα των εργασιών του λευκού βιβλίου, μπορούμε να προσθέσουμε τη δημιουργία μιας πλατφόρμας στο διαδίκτυο για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας που θα απευθύνεται στους νέους και θα συντονίζεται ει δυνατόν από νέους.

¹⁸

Απόφαση 1031/2000/ΕΚ της 13.04.2000

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Το λευκό βιβλίο προτείνει να δοθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση ένα νέο πλαίσιο συνεργασίας στον τομέα της νεολαίας.

Πρόκειται για την απάντηση στο πολύ ισχυρό αίτημα όλων των παραγόντων της πολιτικής για τη νεολαία, συμπεριλαμβανομένων των κρατών μελών.

Η συνεργασία αυτή θα εμπνευστεί από εθνικές και κοινοτικές δραστηριότητες που ήδη υπάρχουν, αλλά θα στηριχτεί και στην εφαρμογή της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού στον ειδικότερο τομέα της νεολαίας και στη συνεκτίμηση της διάστασης της νεολαίας στην επεξεργασία των πολιτικών.

Κατ' αρχάς, το λευκό βιβλίο θα υποβληθεί στο συνέδριο που διοργανώνεται από τη βελγική προεδρία στη Γάνδη, στο οποίο θα συγκεντρωθούν όλοι εκείνοι οι παράγοντες των οποίων ζητήθηκε η γνώμη κατά τη διάρκεια της διαδικασίας αυτής. Στο Συμβούλιο Υπουργών Παιδείας στις 29 Νοεμβρίου, η Επιτροπή θα παρουσιάσει το περιεχόμενό του στους υπουργούς. Το λευκό βιβλίο θα υποβληθεί επίσης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Επιτροπή των Περιφερειών και στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή για γνωμοδότηση.

Η Επιτροπή θα θέσει σε εφαρμογή τους μηχανισμούς συνεργασίας και θα εξασφαλίσει την αναγκαία παρακολούθηση.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗΣ ΑΠΟΨΕΩΝ

Η ανταλλαγή απόψεων που προηγήθηκε της σύνταξης του παρόντος λευκού βιβλίου, πέραν του ότι οδήγησε, λόγω του σημαντικού της εύρους, σε μια πραγματική δυναμική στους τόπους όπου διενεργήθηκε, κατέληξε επίσης και σε μεγάλο αριθμό προτάσεων.

Οι προτάσεις αυτές είναι απόρροια του διαλόγου και της ανταλλαγής απόψεων που έλαβε χώρα ανάμεσα σε όλους τους παράγοντες που δραστηριοποιούνται στο χώρο της νεολαίας: τους νέους, τους εκπροσώπους των οργανώσεων νεολαίας, τους ερευνητές, τους διοικητικούς και πολιτικούς.

Είναι αυτονόητο ότι η ευρωπαϊκή νεολαία δεν αποτελεί ένα ομοιόμορφο σύνολο. Η πολυμορφία από κοινωνικής, οικονομικής, πολιτιστικής και περιφερειακής άποψης καθίσταται εμφανής τόσο σε συλλογικό όσο και σε ατομικό επίπεδο. Οι εθνικές και ευρωπαϊκές δημόσιες αρχές οφείλουν να λάβουν υπόψη τους αυτό το γεγονός. Από την άλλη, οι συγκεκριμένες προτάσεις αναφέρονται σε πολλούς τομείς. Έρχονται σε μεγάλο βαθμό να επιβεβαιώσουν την ανάλυση της Επιτροπής σχετικά με τις προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει η Ευρώπη όσον αφορά τη νέα γενιά της και την αναγκαιότητα προώθησης μιας νέας πολιτικής δράσης. Η ποιότητα των προτάσεων χαράζει πολλούς δρόμους για τη δρομολόγηση αυτής της πολιτικής δράσης. Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ανταλλαγής απόψεων, οι νέοι προσδιόρισαν 5 κεντρικά θέματα προβληματισμού:

- τη συμμετοχή,
- την εκπαίδευση,
- την απασχόληση, την επαγγελματική κατάρτιση, την κοινωνική ένταξη,
- την ευημερία, την προσωπική αυτονομία, τον πολιτισμό,
- τις ευρωπαϊκές αξίες, την κινητικότητα, τις σχέσεις με τον υπόλοιπο κόσμο.

Με βάση τα προαναφερόμενα θέματα ομαδοποιούνται τα αποτελέσματα που παρατίθενται στη συνέχεια. Για το καθένα από τα θέματα, οι υπηρεσίες της Επιτροπής προέβησαν σε ανάλυση των αποτελεσμάτων της ανταλλαγής απόψεων, φροντίζοντας διαρκώς να μεταφέρει πρώτα και κυρίως τις απόψεις των νέων. Ορισμένα παραδείγματα δείχνουν ότι ήδη υπάρχουν επί τόπου πολυάριθμα ενδιαφέροντα επιτεύγματα (βλ. κείμενα σε πλαίσιο). Δεν πρόκειται ωστόσο για μια επιλογή που θα θύμιζε κατάλογο επιβράβευσης των βέλτιστων επιτευγμάτων, ούτε για μια εξαντλητική παρουσίαση του συνόλου των εμπειριών που υπάρχουν..

Τέλος, στο τμήμα αυτό παρατίθενται με συστηματικό τρόπο οι προτάσεις που απηύθυναν στις δημόσιες αρχές οι νέοι και όλοι όσοι παρενέβησαν σε αυτή τη διαδικασία ανταλλαγής απόψεων. Οι συγκεκριμένες προτάσεις ταξινομούνται με κριτήριο το επίπεδο παρέμβασης, εφόσον πολλές από αυτές έχουν ως αποδέκτες, στην πραγματικότητα, τα κράτη μέλη. Η παρούσα παρουσίαση ανταποκρίνεται στην έγνοια της Επιτροπής να μεταφέρει στους ευρωπαίους αρμοδίους για τη λήψη αποφάσεων όσο το δυνατόν πιο πιστά τα μηνύματα που προέκυψαν από τη διαδικασία ανταλλαγής απόψεων. Κατόπιν τούτου, η Επιτροπή δεν

δεσμεύεται από το περιεχόμενο των προτάσεων που διατυπώθηκαν και όπως αυτές παρατίθενται στη συνέχεια.

1. ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΧΩΡΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

1.1. Ανάλυση των αποτελεσμάτων

Θέμα που επανέρχεται διαρκώς, η συμμετοχή των νέων υπήρξε ήδη αντικείμενο πλήθους νομοθετικών κειμένων σε ευρωπαϊκό ή διεθνές επίπεδο. Οι ανταλλαγές απόψεων που πραγματοποιήθηκαν κατά την προετοιμασία του λευκού βιβλίου αντικατοπτρίζουν αυτή την πολιτική βούληση να αναδειχθεί ως κεντρικό ζήτημα η συμμετοχή των νέων με πολυποικίλους τρόπους. Προσέφεραν έτσι τη δυνατότητα στους νέους να διατυπώσουν προτάσεις, αλλά υπήρξαν επίσης, αυτές καθ'αυτές, μια έμπρακτη εφαρμογή της συμμετοχής έτσι όπως αυτή προβαλλόταν.

• *Μια σαφώς εκπεφρασμένη διεκδίκηση*

Το σημαντικότερο μήνυμα που μετέφεραν οι νέοι συνίσταται στην επιθυμία τους να συμμετάσχουν δραστήρια στην κοινωνία όπου ζουν. Ο αποκλεισμός τους από αυτή τη συμμετοχή θα ισοδυναμούσε με μη ολοκληρωμένη λειτουργία της δημοκρατίας. Οι νέοι θεωρούν άδικη και αβάσιμη την άποψη σύμφωνα με την οποία η δέσμευσή τους ή το ενδιαφέρον τους για τα κοινά είναι, δήθεν, μειωμένο. Εκτιμούν πως δεν τους παρέχονται ούτε τα οικονομικά μέσα ούτε η αναγκαία πληροφόρηση και κατάρτιση που θα τους επέτρεπαν να διαδραματίσουν έναν περισσότερο ενεργό ρόλο. Επίσης κατά τη γνώμη των οργανώσεων νεολαίας, το δικαίωμα της συμμετοχής είναι θεμελιώδες και πρέπει να απολαμβάνεται από όλους αδιακρίτως. Πολλές από αυτές προσπαθούν να βοηθήσουν τους νέους να ασκήσουν εμπράκτως αυτό το δικαίωμα.

Τα ποσοστά συμμετοχής των κάτω των 25 χρόνων στις τοπικές, εθνικές και ευρωπαϊκές εκλογές είναι συνήθως χαμηλά. Εντούτοις, πολλά στοιχεία αναδεικνύουν το έντονο ενδιαφέρον τους για τον δημόσιο βίο. Η παρατηρούμενη αναντιστοιχία ανάμεσα στις προσμονές και την πρακτική εξηγεί, ιδίως κατά την άποψη των ερευνητών, την προσδοκία και την αναγκαιότητα για μεγαλύτερη συμμετοχή. Το συγκεκριμένο αίτημα δεν πρέπει να μας εκπλήσσει, ούτε εμφανίστηκε προσφάτως. Απλώς εξελίχθηκε ο τρόπος της έκφρασής του. Τα επίπεδα της δέσμευσης, άλλωστε, διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό από τον έναν στον άλλο νέο.

• *Μια σφαιρική αντίληψη, ένα οικογενικό δικαίωμα, πολλαπλές πρακτικές*

Οι νέοι επιθυμούν να αποκτήσουν δικαίωμα λόγου σε όλα τα ζητήματα της καθημερινότητάς τους, όπως είναι η οικογένεια, το σχολείο, η εργασία, οι ομαδικές δραστηριότητες, η γειτονιά,...: με τον τρόπο αυτόν, όμως, αποβλέπουν στην ευρύτερη ενασχόληση με τις οικονομικές, τις κοινωνικές και τις πολιτικές υποθέσεις.

Πρόσβαση και διάλογος

« Young Voice – Llais Ifanc » : μια πρωτοβουλία του κοινοβουλίου της Ουαλίας που προσφέρει το λόγο στους νέους, προτείνει διευθύνσεις για άντληση πληροφοριών και διοργανώνει συζητήσεις και διασκέψεις <http://www.wales.gov.uk/youngvoice>

Το ενδιαφέρον των νέων δεν περιορίζεται στα τοπικά ζητήματα αλλά επεκτείνεται και στην περιφέρειά τους, στη χώρα τους, στην Ευρώπη και στον κόσμο. Με άλλα

λόγια, δεν νοείται η επιβολή περιορισμών στο δικαίωμα συμμετοχής και αυτό θα πρέπει να ασκείται απρόσκοπτα. Επομένως, όταν οι νέοι κινητοποιούνται διεκδικώντας μεγαλύτερη συμμετοχή ορισμένων μη προνομιούχων ή περιθωριακών νέων, των μελών εθνοτικών μειονοτήτων ή των λαθρομεταναστών, αυτό γίνεται στο πλαίσιο ενός ευρύτερου αγώνα για την κατοχύρωση της συμμετοχής όλων ανεξαιρέτως, χωρίς διακρίσεις.

Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών προσεγγίζουν το ζήτημα με παρόμοιο τρόπο, αν και υποχρεώνονται, στην πράξη, να δίνουν περισσότερη έμφαση σε πιο στοχοθετημένους στόχους ή ομάδες ανθρώπων (σε νέους που ζουν στο άμεσο περιβάλλον τους ή στις αγροτικές περιοχές, σε περισσότερο ευάλωτες ομάδες, σε νεαρές γυναίκες...). Προβάλλουν μια περισσότερο ολοκληρωμένη μέθοδο που αναζητά πιο μακρόπνοα αποτελέσματα, κάτι που τις ωθεί στο να ενθαρρύνουν κάθε μορφή συμμετοχής και όλες τις δραστηριότητες που βασίζονται στην προσωπική στράτευση των νέων και στον εθελοντισμό.

• *Η συμμετοχή των νέων, κάτι που μαθαίνεται*

Η συμμετοχή επιβάλλει στους νέους να αποκτήσουν ή να αναπτύξουν περαιτέρω κάποια προσόντα. Πρόκειται για μια σταδιακή διαδικασία εκμάθησης.

Το πρώτο στάδιο, που διαδραματίζεται συνήθως στους χώρους όπου ζουν (σχολείο, γειτονιά, δήμος, στέκια νεολαίας, σύλλογοι,...) αναδεικνύεται θεμελιώδους σημασίας. Πράγματι, παρέχει τη δυνατότητα απόκτησης της αναγκαίας αυτοπεποίθησης και πείρας που θα τους δώσει τα εφόδια για να διαβούν στα επόμενα στάδια. Επιπλέον, η συμμετοχή στα τοπικά δρώμενα είναι αυτή που προσφέρει στους νέους τη δυνατότητα να επιτυγχάνουν απτές, ορατές και ελεγχόμενες αλλαγές. Σε αυτό το επίπεδο επίσης, οι νέοι έχουν τη δυνατότητα όχι απλώς να εκφράζουν τη γνώμη τους αλλά και να συμμετέχουν δραστήρια στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

Στήριξη της συμμετοχής στα τοπικά δρώμενα

Το Østerbro, μια συνοικία της Κοπεγχάγης, συμμετέχει μαζί με άλλους 16 δήμους της Δανίας σε ένα πειραματικό πρόγραμμα που στοχεύει στη βελτίωση της δημοκρατικής εμπειρίας και στην αύξηση της υπευθυνότητας και της επιρροής των νέων μέσω της προώθησης μιας σειράς δραστηριοτήτων. Προς το σκοπό αυτό, το διαμέρισμα του Østerbro δημιούργησε ένα στέκι νεολαίας που διαθέτει εξοπλισμένη υπηρεσία προσανατολισμού και επικοινωνιακά εργαλεία και προωθεί θεατρικές δραστηριότητες. Το κυριότερο χαρακτηριστικό αυτού του στεκιού είναι ότι διοικείται από τους ίδιους τους νέους. Δεν έχει διοριστεί κανένας διευθυντής και δεν υπάρχει κανένα διοικητικό συμβούλιο. Το στέκι είναι ανοικτό σε όλους τους νέους μεταξύ 12 και 25 χρόνων. Δεν είναι απαραίτητη καμία εγγραφή: οι νέοι προσέρχονται για να συγκεκριμενοποιήσουν κάποιο σχέδιο αναφορικά με το οποίο δεν γίνεται καμία υπόδειξη ή αξιολόγηση. Μόνη και αποκλειστική αποστολή του στεκιού είναι να βοηθήσει τον νέο να πραγματοποιήσει το σχέδιό του.

Σε ένα δεύτερο στάδιο, οι νέοι συνειδητοποιούν ότι μια σειρά αποφάσεων με επιπτώσεις σε τοπικό επίπεδο λαμβάνονται σε συνολικότερα επίπεδα λήψης αποφάσεων, ειδικότερα σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Έτσι, πρέπει να επιτελείται ένα έργο για τη μετάβαση από το ένα στο άλλο επίπεδο, με τη δημιουργία διασυνδέσεων και δικτύων.

Πέραν τούτου, η συμμετοχή προσφέρει τη δυνατότητα απόκτησης κάποιων προσόντων τα οποία οφείλει κανείς να φροντίσει να αξιοποιήσει σε διάφορους τομείς (οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό, πολιτικό,...) και σε διαφορετικά θεσμικά πλαίσια. Από τη σκοπιά αυτή, υπογραμμίστηκε ότι η τομή ανάμεσα στην τυπική και τη μη τυπική εκπαίδευση είναι αντιπαραγωγική. Από αυτή την άποψη,

παρ' όλο που το σχολείο εξακολουθεί να είναι ο κατεξοχήν χώρος μάθησης και άσκησης συμμετοχικών πρακτικών, δεν παύει ωστόσο να εμφανίζει, στα μάτια των νέων, το μειονέκτημα ότι δεν τους αντιμετωπίζει σαν ενεργούς πολίτες.

- **Συμμετοχή; βεβαίως... αλλά με τι τρόπο;**

Οι νέοι πιστεύουν πως οι υφιστάμενοι μηχανισμοί συμμετοχής είναι ανεπαρκείς. Αντιμετωπίζουν με καχυποψία ορισμένες μορφές αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας, αλλά είναι λιγότερο επιφυλακτικοί όταν τους ζητείται μια πιο άμεση και απευθείας δέσμευση, σε τοπικό επίπεδο. Οι γνώμες που εκφράζονται για τις οργανώσεις νεολαίας είναι δισταμένες. Ορισμένοι εκτιμούν πως αποτελούν τους πιο κατάλληλους μηχανισμούς συμμετοχής, ενώ άλλοι τις θεωρούν ελάχιστα ελκυστικές, προτιμώντας κάποιες λίγο πολύ ανεπίσημες ομάδες που δραστηριοποιούνται σε τοπικό επίπεδο, τους συλλόγους ή τα στέκια νεολαίας, τα κοινοβούλια των νέων... Πολύ ελάχιστοι είναι όσοι πιστεύουν πως η χαμηλή συμμετοχή των νέων στα κοινά οφείλεται σε μια άρνηση για λόγους αρχής ή λόγω συνειδητής απόρριψης της κοινωνίας.

Ευνοώντας αυτή την άμεση συμμετοχή των νέων, οι οργανώσεις θεωρούν ότι καθίστανται ένα χρήσιμο αντίβαρο στα θεσμικά όργανα. Ορισμένοι πιστεύουν, στους κόλπους των οργανώσεων, ότι το να είναι κανείς οργανωμένος συνιστά μία από τις προϋποθέσεις της συμμετοχής. Άλλοι εκτιμούν πως οι υπάρχουσες οργανώσεις δεν ανταποκρίνονται πλέον στις προσδοκίες ενός τμήματος της νεολαίας και συνηγορούν υπέρ της προώθησης καινοτόμων προσεγγίσεων που θα επιτρέπουν μεγαλύτερα ανοίγματα. Όπως και οι νέοι, έτσι και οι οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα εκφράζουν την επιθυμία να αυξηθούν οι κρατικές ενισχύσεις υπέρ των ΜΚΟ ώστε να ανταποκρίνονται στον κοινωνικό ρόλο που διαδραματίζουν οι συγκεκριμένες οργανώσεις.

Η ανάγκη αναζωογόνησης των οργανώσεων υπερτονίστηκε επίσης και από πλευράς των ερευνητών. Πράγματι, ενδέχεται οι οργανώσεις αυτές να είναι όλο και πιο αποστασιοποιημένες σε σχέση με τα οράματα των νέων λόγω της κοινωνικής τους βάσης και των πρακτικών που εφαρμόζουν. Θα έπρεπε, εκτός από τη στράτευση των παραδοσιακών τους μελών, να βρουν τον τρόπο ώστε να ενθαρρύνουν και τη συμμετοχή των νέων οι οποίοι δεν επιθυμούν να είναι μέλη μιας οργάνωσης. Προς την κατεύθυνση αυτή, εμφανίζονται σήμερα καινούριες ευκαιρίες χάρη στις νέες τεχνολογίες των επικοινωνιών, ειδικότερα το διαδίκτυο, που διευκολύνουν την πρόσβαση στις πληροφορίες και φαίνονται περισσότερο προσαρμοσμένες σε ένα αίτημα για συμμετοχή που τείνει να μετατοπιστεί από τη συλλογική δέσμευση προς περισσότερο ατομικές μορφές συμμετοχής.

- **Πραγματική συμμετοχή έναντι συμβολικής συμμετοχής**

Οι νέοι απορρίπτουν τις αμιγώς συμβολικές μορφές συμμετοχής. Αντιθέτως, η διαδικασία ανταλλαγής απόψεων που δρομολογήθηκε στο πλαίσιο του παρόντος λευκού βιβλίου συνιστά ένα ορθό διάβημα, υπό τον όρο ότι θα καταλήξει στον συνυπολογισμό των απόψεων και συστάσεων των νέων.

Ένα «παράγωγο προϊόν» του λευκού βιβλίου
« *Gestalte Deine Zukunft selbst!* » : το σχέδιο αυτό συνίσταται στη δημιουργία ενός βήματος συζήτησης και σε μια δικτύωση των νέων. Οι ίδιοι οι νέοι αναλαμβάνουν τη διαχείριση αυτού του φόρουμ. Το σύνολο των θεμάτων τίθεται προς συζήτηση, είτε σε ηλεκτρονική μορφή είτε υπό μορφή έντυπης δημοσίευσης. Ουσιαστική σημασία έχει να κυκλοφορούν οι πληροφορίες και να διεξάγονται συζητήσεις

για ανταλλαγή ιδεών. Η παρούσα πρωτοβουλία είναι απόρροια της εθνικής διάσκεψης που διοργανώθηκε στη Γερμανία στο πλαίσιο της προετοιμασίας του Λευκού Βιβλίου. Χρηματοδοτείται από το αρμόδιο υπουργείο για θέματα Νεολαίας.
<http://www.u26.de>

Οι εκπρόσωποι των οργανώσεων νεολαίας συνιστούν επίσης τη συστηματικότερη προσφυγή σε αυτή τη μορφή ανταλλαγής απόψεων, που μπορεί να επεκταθεί και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ορισμένες μορφές συνδιαχείρισης¹⁹ - όπως αυτή που δρομολογήθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης - αναφέρθηκαν επίσης ως μορφές συμμετοχής από τις οποίες θα μπορούσαν να αντληθούν ιδέες..

Οι ερευνητές, από την πλευρά τους, συνηγόρησαν σθεναρά υπέρ της αυξημένης συμμετοχής των νέων ακόμη και στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Είναι γεγονός ότι μια προσχηματική και επιφανειακή συμμετοχή θα μπορούσε να μειώσει την εμπιστοσύνη των νέων στα θεσμικά όργανα καθώς και στην ικανότητα ή ακόμη στη βούληση των τελευταίων να τους εξασφαλίσουν μια πλήρη συμμετοχή

• *Οι όροι της συμμετοχής*

Η θέσπιση ενός νομοθετικού πλαισίου προβάλλεται από τους νέους ως μία εκ των αναγκαίων προϋποθέσεων για την περαιτέρω προώθηση της πραγματικής συμμετοχής των νέων. Αυτό θα πρέπει να προβλέπει τη χορήγηση ενισχύσεων στις δομές συμμετοχής καθώς και μια αναφορά στην αρχή της παιδείας στα δημοκρατικά ιδεώδη. Οι οργανώσεις νεολαίας ζητούν επίσης να ενθαρρυνθούν όλες οι μορφές συμμετοχής, τόσο όσες ήδη εφαρμόζονται όσο και οι καινοφανείς. Κάτι τέτοιο προϋποθέτει την αναγνώριση και τη στήριξη των υφιστάμενων ή των νέων δομών. Χρειάζονται περισσότερα μέσα, από άποψης χρόνου και χρηματικών πόρων, όπως επίσης και η συνεκτίμηση των ειδικών δυσκολιών πρόσβασης (είτε είναι κοινωνικού, είτε πολιτιστικού, υλικού, διανοητικού ή άλλου χαρακτήρα), με τη διασφάλιση σε όλους μιας εκπαίδευσης στον ρόλο του πολίτη. Τέλος, οι οργανώσεις νεολαίας εμμένουν στο ότι οι απόψεις και συνεισφορές των νέων πρέπει να συγκεκριμενοποιούνται σε λήψη αποφάσεων και ότι οι νέοι πρέπει να ενημερώνονται σχετικά.

Το συγκεκριμένο νομοθετικό πλαίσιο θα μπορούσε, κατά τη γνώμη τους, να περιλαμβάνει τη διακήρυξη αρχών, κανόνων ή υποχρεώσεων αναφορικά με την ηλικία απόκτησης του δικαιώματος του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι (εγείροντας επίσης το ζήτημα της μείωσής της), ή σχετικά με την επέκταση αυτού του δικαιώματος (στους μετανάστες, λόγω χάρη) ή ακόμη αναφορικά με την καθιέρωση της εκπαίδευσης των νέων στον ενεργό ρόλο του πολίτη.

Δημιουργία ενός νομικού πλαισίου

¹⁹ Εδώ και περισσότερα από 30 χρόνια, το Συμβούλιο της Ευρώπης είναι ο μοναδικός διεθνής οργανισμός που εφαρμόζει ένα σύστημα συνδιαχείρισης (co-management) για τον χειρισμό υποθέσεων της νεολαίας. Πιο συγκεκριμένα, στους μηχανισμούς λήψης αποφάσεων του οργανισμού συμμετέχουν και εκπρόσωποι οργανώσεων νεολαίας οι οποίοι, μαζί με τους εκπροσώπους των κυβερνήσεων, λαμβάνουν από κοινού τις αποφάσεις που αφορούν τις πολιτικές και τα προγράμματα του θεσμικού οργάνου. Οι συγκεκριμένες πολιτικές και προγράμματα υποβάλλονται προς έγκριση στην Υπουργική Επιτροπή, το σημαντικότερο όργανο λήψης αποφάσεων του Συμβουλίου της Ευρώπης. Αυτή η αρχή της συνδιαχείρισης απορρέει από τη Δήλωση του Συμβουλίου Υπουργών της 12.01.1971 (έγγραφο CM/Del/Concl (71) 196 XXII).

Στο πλαίσιο του «Ταμείου Κοινωνικής Πρωτοβουλίας», η πόλη της Αμβέρσας δρομολόγησε το 1997 το έργο «Νεολαία και Πολιτεία» με στόχο την καλύτερη συνεκτίμηση των απόψεων και των αναγκών των νέων σε δημοτικό επίπεδο. Προς το σκοπό αυτό, θεσπίστηκε μια νέα νομοθετική διάταξη (η «παράγραφος περί Νεολαίας») δυνάμει της οποίας καθίσταται υποχρεωτική η ανάλυση των επιπτώσεων στους νέους όλων των πολιτικών αποφάσεων που λαμβάνει η δημοτική αρχή. Πραγματοποιούνται επίσης ποιοτικές έρευνες και μελέτες με αντικείμενο τις συνθήκες διαβίωσης των νέων στην πόλη.
<http://www.xs4all.be/~jesgent/index230.htm> ou JS@mail.dma.be

Ένας άλλος προκαταρκτικός όρος που τονίστηκε επανειλημμένα είναι η ανάγκη ύπαρξης μιας προσαρμοσμένης πληροφόρησης. Εντούτοις, εδώ και χρόνια καταβάλλονται προσπάθειες από διάφορους οργανισμούς με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας της πληροφόρησης που απευθύνεται στους νέους. Αλλά οι νέοι δεν φαίνεται να βρίσκουν άκρη. Στο σύνολό τους λυπούνται όχι τόσο για την έλλειψη πληροφόρησης αλλά για την έλλειψη χρησιμότητας των παρεχόμενων πληροφοριών. Οι νέοι επιζητούν συγκεκριμένες πληροφορίες οι οποίες θα ανταποκρίνονται στις ανάγκες της στιγμής, αλλά που επίσης θα είναι απαλλαγμένες από κάθε προκατάληψη ή εξευτελιστική αναφορά στους νέους ή στις μειονότητες. Το Διαδίκτυο αποτελεί ένα από τα εργαλεία επικοινωνίας που πρέπει να αναπτυχθούν, υπό τον όρο ότι η πρόσβαση σε αυτό θα είναι εύκολη και μη δαπανηρή. Οι οργανώσεις νεολαίας υπογραμμίζουν επίσης την ανάγκη μιας καλύτερα στοχοθετημένης και λιγότερο συγκεντρωτικής πληροφόρησης η οποία θα παρέχεται στο πλαίσιο μιας γνήσιας στρατηγικής..

Κατά τη γνώμη των ερευνητών, η θέσπιση ενός νομικού πλαισίου, η εκπαίδευση στον ρόλο του πολίτη και η αναζήτηση ενός διαλόγου με υπόβαθρο την εμπειρία των νέων αποτελούν επίσης προκαταρκτικούς όρους για τη συμμετοχή. Αλλά είναι αναγκαίο να γίνουν περαιτέρω βήματα, να ανοίξουν καινούριοι χώροι μέσα στους οποίους οι νέοι, οι διδάσκοντες, οι εργαζόμενοι στον κλάδο της νεολαίας και οι διοικητικές αρχές θα είναι από κοινού οι πρωταγωνιστές ενός συλλογικού έργου το οποίο θα εκπληρωθεί μόνον εφόσον καταλήξει σε λήψη αποφάσεων και σε επί τόπου επιτεύγματα..

1.2. Οι προτάσεις που προέκυψαν από την ανταλλαγή απόψεων

Η συμμετοχή των νέων στο δημόσιο βίο

Η συμμετοχή αυτή αποκτά διπλό χαρακτήρα: από τη μια, έναν πιο επίσημο χαρακτήρα, στο πλαίσιο των μηχανισμών της συμμετοχικής δημοκρατίας και, από την άλλη, έναν πιο άτυπο χαρακτήρα, που προσβλέπει στην ανάπτυξη νέων μορφών συμμετοχής. Μόνον διατηρώντας κατά νου τις δύο προαναφερόμενες διαστάσεις θα είμαστε σε θέση να αξιοποιήσουμε το κοινωνικό κεφάλαιο που λέγεται νεολαία.

Οι προτεινόμενες κατευθύνσεις δράσης εμπνέονται από τις ακόλουθες αρχές:

- Το τοπικό επίπεδο παραμένει σημαντικό;
- Είναι αναγκαίο να διευρυνθεί η συμμετοχή πέρα από τους νέους που είναι μέλη οργανώσεων και πέρα από τα θέματα που ενδιαφέρουν ειδικότερα τη νεολαία;
- Το σχολείο εξακολουθεί να είναι ένας χώρος συμμετοχής που πρέπει να ευνοηθεί, παρά το γεγονός ότι αναγνωρίζεται η σημασία της άτυπης εκπαίδευσης και μάθησης;

- Η προώθηση της συμμετοχής των νέων δεν περιορίζεται στη βολιδοσκόπηση των απόψεών τους.

Σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο

- Δημιουργία, από τις τοπικές αρχές, σε γενικευμένη κλίμακα και σε κάθε γωνιά της Ευρώπης, ευέλικτων και καινοτόμων μηχανισμών συμμετοχής σε διάφορα και πολλά πλαίσια (σχολεία, αθλητικές αίθουσες, συλλόγους,...), οι οποίοι θα λειτουργούν βάσει των μεθόδων που θα επινοούνται από τους ίδιους τους νέους και θα στηρίζονται σε άτομα που θα εξασφαλίζουν τη διασύνδεση. Θα μπορούσε επιπλέον να προβλεφθεί, σε συνάρτηση με τις ιδιομορφίες της κάθε τοπικής πραγματικότητας, η καθιέρωση μηχανισμών διαλόγου ανάμεσα στα διαφορετικά επίπεδα λήψης αποφάσεων, καθώς και η ανάπτυξη δικτύων ανταλλαγής εμπειριών και χρηστών πρακτικών.
- Ενδυνάμωση της πρωταρχικής θέσης που κατέχουν οι παράγοντες που δραστηριοποιούνται επί τόπου, όπως και του ρόλου τους ως φορέων προώθησης και συνδέσμων στο πλαίσιο των συμμετοχικών διαδικασιών.
- Γενικευμένη λειτουργία των Συμβουλίων Νεολαίας σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο: τα συμβούλια αυτά πρέπει να είναι ανοικτά στη συμμετοχή νέων οι οποίοι δεν είναι μέλη οργανώσεων και να είναι ανεξάρτητα από τα όργανα της πολιτικής εξουσίας. Οι περιφερειακές και εθνικές αρχές πρέπει να ζητούν τη γνώμη αυτών των Συμβουλίων Νεολαίας προτού λάβουν οποιαδήποτε απόφαση με σημαντικό αντίκτυπο στους νέους.
- Το εθνικό επίπεδο αποτελεί έναν απαραίτητο σύνδεσμο μεταξύ του τοπικού και του ευρωπαϊκού επιπέδου:
 - οφείλει να διαβιβάζει στο ευρωπαϊκό επίπεδο όλες τις προτάσεις και συστάσεις και να γνωστοποιεί τις περιπτώσεις όπου αναπτύσσονται χρηστές πρακτικές,
 - ταυτόχρονα, επωμίζεται την ευθύνη να μεταφέρει τους στόχους που χαράζονται από κοινού σε ευρωπαϊκό επίπεδο, φροντίζοντας να τους προσαρμόζει ανάλογα με τις πολιτικές, θεσμικές και οργανωτικές ιδιαιτερότητες του κάθε κράτους.
- Τα κράτη μέλη θα έπρεπε να κοινοποιούν τα μέτρα που σκοπεύουν να εφαρμόσουν με στόχο την προώθηση της συμμετοχής των νέων: οι συγκεκριμένες προτεραιότητες θα πρέπει να συνοδεύονται από ποσοτικώς προσδιορισμένους στόχους (π.χ., σε σχέση με τους πληθυσμούς στόχους, τις προθεσμίες,...) και να συμπεριλαμβάνουν προβλέψεις σχετικά με τις μεθόδους παρακολούθησης.
- Κατά παρόμοιο τρόπο με αυτό που συνέβη με την προετοιμασία του Λευκού Βιβλίου, η συμμετοχή των νέων στην παραπάνω διαδικασία πρέπει να αποτελεί αυτοτελή στόχο.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο

- Το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Νεολαίας θα έπρεπε να είναι ανοικτό στη συμμετοχή όχι μόνον των εθνικών οργανώσεων νεολαίας και συμβουλίων Νεολαίας (και, μέσω

αυτών, των οργανώσεων που δραστηριοποιούνται σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο) αλλά επίσης στους νέους οι οποίοι δεν εκπροσωπούνται από τους συγκεκριμένους οργανωμένους φορείς. Ένα διευρυμένο Φόρουμ όπως αυτό που περιγράφεται θα μπορούσε να αποτελέσει τον φυσικό φορέα συνδιαλλαγής με τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα.

- Προώθηση των διαδικασιών δικτύωσης και απευθείας διαλόγου, ιδίως μέσω της διοργάνωσης τακτικών συναντήσεων (λόγου χάρη, με αντικείμενο τα θέματα προτεραιότητας που περιλαμβάνονται στο λευκό βιβλίο).
- Χρηματοδότηση (από κοινού με τα κράτη μέλη) των πειραματικών σχεδίων που αποβλέπουν στη στήριξη των προσπαθειών που καταβάλλονται σε τοπική, περιφερειακή και εθνική κλίμακα με στόχο την ενθάρρυνση της συμμετοχής των νέων σε όλα τα επίπεδα και με κάθε μορφή.
- Σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, οργάνωση της συμμετοχής των νέων στον διάλογο για το μέλλον της Ευρώπης που δρομολογήθηκε μετά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας.
- Ενίσχυση της συνεργασίας με το Συμβούλιο της Ευρώπης.
- Επέκταση της εκπροσώπησης των νέων στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (απευθύνοντας έκκληση στα κράτη μέλη να διορίσουν περισσότερους εκπροσώπους από τις γραμμές της νέας γενιάς).
- Διορισμός ενός διαμεσολαβητή για υποθέσεις Νεολαίας (επίσης σε εθνικό επίπεδο).

Η πληροφόρηση και η συμμετοχή είναι άρρηκτα συνδεδεμένες

Στόχος της ευρωπαϊκής δράσης δεν είναι να πολλαπλασιάσει τον αριθμό των δομών και διαύλων επικοινωνίας ή τον όγκο των πληροφοριών που ήδη διατίθενται, αλλά μάλλον να διανύσει ένα ποιοτικό βήμα όσον αφορά την πληροφόρηση που απευθύνεται στους νέους.

Την πρωταρχική ευθύνη να παρέχουν πληροφορίες στους νέους, συμπεριλαμβανομένης της πληροφόρησης για τα ευρωπαϊκά θέματα, την επωμίζονται τα κράτη μέλη. Η ΕΕ ενεργεί κατά τρόπο συμπληρωματικό. Εν πάση περιπτώσει, η οποιαδήποτε δράση πληροφόρησης πρέπει να θεμελιώνεται στις ακόλουθες αρχές:

- τη σαφή παραδοχή της γνήσιας ανάγκης για πληροφόρηση, που συνεπάγεται σε χάραξη μιας συντονισμένης στρατηγικής ενόψει της παροχής πληροφοριών στους νέους·
- την ισότητα ευκαιριών έναντι της πληροφόρησης·
- την δωρεάν πρόσβαση σε όλες τις πρακτικές πληροφορίες·
- την εγγύτητα, την ευελιξία, την επικοινωνία με ανθρώπινο πρόσωπο·
- τη συμμόρφωση προς υψηλής στάθμης ηθικές προδιαγραφές·

- τη συμμετοχή των νέων στον σχεδιασμό, την υλοποίηση, ή ακόμη την ανάπτυξη των εργαλείων επικοινωνίας που τους αφορούν.

Μια δράση πληροφόρησης και επικοινωνίας που απευθύνεται στους νέους πρέπει να θεμελιώνεται στους εξής 3 άξονες:

- στο περιεχόμενο των πληροφοριών που διαδίδονται, που οφείλει να εξελίσσεται ανάλογα με τις προσμονές των νέων·
- στα μέσα και τους διαύλους που χρησιμοποιούνται για τη διάδοση αυτών των πληροφοριών, τα οποία πρέπει να χαρακτηρίζονται από εύκολη πρόσβαση, να είναι φιλικά και να αγγίζουν τους νέους στους χώρους όπου πραγματικά ζουν (τα σχολικά συγκροτήματα για την πλειονότητα των νέων, αλλά επίσης τη γειτονιά ή το δρόμο)·
- και στη συνάρθρωση μεταξύ των προαναφερθέντων εργαλείων και διαύλων επικοινωνίας (δικτύωση).

Σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο

- Στήριξη σε άτομα (που ενίοτε αποκαλούνται «πρόσωπα-πηγές πόρων») τα οποία δραστηριοποιούνται σε οργανώσεις νεολαίας, σε αθλητικά σωματεία, σε σχολεία και σε πανεπιστήμια, προκειμένου να παράσχουν στους νέους αρμόζουσα πληροφόρηση. Κινητοποίηση των νέων ώστε να αναλάβουν οι ίδιοι τον ρόλο του προσώπου-πηγής πόρων.
- Ενθάρρυνση της λειτουργίας των δικτύων πληροφόρησης των νέων. Κυρίως σε τοπικό επίπεδο, συνδυασμός της διάδοσης πληροφοριών γενικού περιεχομένου με την παροχή πραγματικών εξατομικευμένων συμβουλών. Σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, θα έπρεπε να πολλαπλασιαστούν οι ευκαιρίες κατάρτισης με θέμα «πώς πρέπει να ενημερώνονται οι νέοι».
- Η πληροφόρηση σχετικά με τα ευρωπαϊκά θέματα πρέπει να διαδίδεται μέσω εθνικών ή περιφερειακών δικτύων λαμβάνοντας υπόψη τις γεωγραφικές και πολιτιστικές ιδιαιτερότητες. Η προσφυγή στις υπηρεσίες ομάδων νέων για την κατάρτιση ενημερωτικού υλικού θα έπρεπε να αποτελεί πάγια πρακτική.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο

- Μελέτη της σκοπιμότητας δημιουργίας ενός ηλεκτρονικού φόρουμ όπου θα συμμετέχουν υπεύθυνοι για τη λήψη πολιτικών αποφάσεων και νέοι, αναζητώντας τις συνέργιες μεταξύ των υφιστάμενων αλληλεπιδραστικών υπηρεσιών και του μελλοντικού ηλεκτρονικού φόρουμ. Η συγκεκριμένη αλληλεπιδραστική υπηρεσία θα μπορούσε να αξιοποιηθεί για την οργανωμένη ανταλλαγή απόψεων ενόψει της επεξεργασίας και δρομολόγησης κοινοτικών πρωτοβουλιών που ενδιαφέρουν τους νέους²⁰.

²⁰

Η παρούσα πρόταση εντάσσεται στο πλαίσιο των δράσεων eLearning et eEurope που προωθούνται από την Επιτροπή και συμβαδίζει με το περιεχόμενο του Λευκού Βιβλίου για τη Διακυβέρνηση.

- Με βάση το έργο που ήδη επιτελέστηκε από το δίκτυο EURODESK²¹, προώθηση και/ή δημιουργία μίας και μοναδικής ηλεκτρονικής ιστοθύρας που θα επιτρέπει την πρόσβαση σε όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες για τα ευρωπαϊκά θέματα που ενδιαφέρουν τους νέους. Τα υπάρχοντα δίκτυα πληροφόρησης των νέων, όπως και οι οργανώσεις νεολαίας που ασκούν δραστηριότητα σε ευρωπαϊκή κλίμακα, θα έπρεπε να κληθούν να συμμετάσχουν στην ανάπτυξη του νέου αυτού εργαλείου επικοινωνίας.
- Δημιουργία / ενδυνάμωση του συστήματος συγκέντρωσης, διάδοσης και επικαιροποίησης των πληροφοριών ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος οι οποίες απευθύνονται στους νέους και σε όσους εργάζονται στον κλάδο της νεολαίας. Η συγκεκριμένη δράση θα έπρεπε να εμπνέεται από το έργο που επιτελέστηκε από τα υπάρχοντα δίκτυα. Θα έπρεπε να αξιοποιηθεί περαιτέρω η συμβολή των προσώπων-πηγών πόρων που εργάζονται σε στενή συνεργασία με τους νέους.
- Πρέπει να εξακολουθήσουν να διαδίδονται πληροφορίες με μέσα εκτός των ηλεκτρονικών, ιδίως μέσω των απευθείας επαφών με τους νέους.

2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΕΝΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

2.1. Ανάλυση των αποτελεσμάτων

Οι νέοι δαπανούν ολοένα και περισσότερο από το χρόνο τους στην εκπαίδευση. Η τυπική εκπαίδευση στα σχολεία, τα πανεπιστήμια και τα κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης καθώς και η μη τυπική και άτυπη εκπαίδευση εκτός των πλαισίων αυτών, είναι εξίσου σημαντικές στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων που χρειάζονται σήμερα οι νέοι άνθρωποι.

Οι συνολικοί στόχοι των εκπαίδευσης είναι τρεις: προσωπική εκπλήρωση, κοινωνική ένταξη και κατοχύρωση ρόλου ενεργού πολίτη. Η εκπαίδευση επίσης διαδραματίζει θεμελιώδη ρόλο στη αύξηση της ικανότητας επαγγελματικής ένταξης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δρομολογήσει πολλά προγράμματα (όπως το ΣΩΚΡΑΤΗΣ και το LEONARDO) και πολλές πρωτοβουλίες (όπως το πρόγραμμα δράσης ηλεκτρονικής εκπαίδευσης (eLearning)), μία ανακοίνωση με θέμα «Για να καταστεί πραγματικότητα η δια βίου μάθηση και κατάρτιση», η έκθεση σχετικά με τους μελλοντικούς στόχους των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης) τα οποία σχετίζονται με την εκπαίδευση.²² Στις περιπτώσεις που είναι δυνατόν και δέον, θα γίνεται αναφορά σε αυτά ως συμπλήρωμα των απόψεων που εκφράστηκαν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ανταλλαγής απόψεων από τους διάφορους φορείς. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα καταστεί δυνατό να προσδιοριστούν οι τομείς εκείνοι στους οποίους η Ευρωπαϊκή Ένωση αναπτύσσει ιδιαίτερη δράση.

- ***Η ποιότητα και αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών συστημάτων***

²¹ Το EURODESK είναι μια υπηρεσία πληροφόρησης για την Ευρώπη που απευθύνεται στους νέους και παρέχεται μέσω μιας ιστοθέσης του Διαδικτύου και από θέσεις αναμετάδοσης στα κράτη μέλη. Η διαχείριση της συγκεκριμένης υπηρεσίας τελεί υπό την ευθύνη ενός συλλόγου που αντιπροσωπεύει τα συμφέροντα των νέων και των κρατών μελών.

²² Για περισσότερες πληροφορίες, βλ Παράρτημα 2.

Τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης υπέστησαν δριμυία κριτική τόσο από τους νέους όσο και από τους ειδικούς.²³ Αρκετά κράτη μέλη έχουν προβεί σε θεμελιώδεις μεταρρυθμίσεις των σχολικών συστημάτων τους. Ωστόσο, η ποιότητα και η αποτελεσματικότητα της σχολικής εκπαίδευσης που προσφέρεται σήμερα πρέπει να βελτιωθούν προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι οι νέοι που θα αποκτούν τις κατάλληλες δεξιότητες οι οποίες θα τους επιτρέπουν να ενημερώνονται, να γίνονται δημοκρατικοί και υπεύθυνοι πολίτες και να εξασφαλίζουν την ένταξή τους στην κοινωνία και στον κόσμο της εργασίας. Έχει συχνά αναφερθεί ότι οι σχολικές και εκπαιδευτικές δομές είναι ανεπαρκώς δημοκρατικές και δεν ενθαρρύνουν τη συμμετοχή ή δεν παρέχουν επαρκείς δυνατότητες μάθησης. Κατά γενική εκτίμηση, κρίθηκε πως θα έπρεπε να είναι ανοικτές στις οικονομικές και κοινωνικές πραγματικότητες και στις απαιτήσεις της κοινωνίας καθώς επίσης και στα ευρωπαϊκά θέματα.

Για να επιτύχει μία αειφόρο κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη, η Ευρώπη χρειάζεται περισσότερους πολίτες με γνώσεις επιστημονικές αλλά και τεχνικές. Για παράδειγμα, για να αυξηθεί ο αριθμός των νέων ανθρώπων που επιλέγουν μια επιστημονική ή τεχνολογική σταδιοδρομία, τα εκπαιδευτικά συστήματα πρέπει να προσαρμοστούν προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι ολόένα και περισσότεροι νέοι θα ενδιαφερθούν για τις επιστήμες.

Πολλοί νέοι εγκαταλείπουν το σχολείο ή την επαγγελματική κατάρτιση προτού αποκτήσουν τα τυπικά προσόντα. Το ποσοστό αυτών των νέων εξακολουθεί να είναι υψηλό στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Όμως, η προσπάθεια να παρακινηθούν οι νέοι να παραμείνουν στην τυπική εκπαίδευση και κατάρτιση δεν είναι η μόνη διαβλεπόμενη λύση. Ο συνδυασμός των σπουδών, της εργασίας και των δραστηριοτήτων του ελεύθερου χρόνου που βασίζονται σε εμπειρίες άτυπης, μη τυπικής και τυπικής εκπαίδευσης θα μπορούσαν να βελτιώσουν την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης και τις κατάρτισης και να τις καταστήσουν πιο ελκυστικές για τους νέους.

Οι ανεπάρκειες των σχολείων σήμερα δεν θεωρούνται κατ' αρχήν ευθύνη των διδασκόντων ή των ίδιων των σχολείων, αλλά του εκπαιδευτικού συστήματος στο σύνολό του, ένα σύστημα το οποίο βασίζεται στη συνεργασία τριών παραγόντων: της οικογένειας, της κοινωνίας και του σχολείου. Οι διδάσκοντες συνιστούν μόνο το ένα σκέλος του σχολικού συστήματος, και ο ρόλος τους πρέπει να αξιολογείται σε ευρύτερο κοινωνικό, πολιτικό και θεσμικό πλαίσιο. Εντούτοις, θα ήταν ευχής έργον να απολαμβάνουν οι διδάσκοντες καλύτερης ποιότητας κατάρτισης και ευνοϊκότερων συνθηκών εργασίας.

Συνολική αξιολόγηση των σχολείων (ΣΑΣ)

Στο Πρότυπο Πειραματικό Πρόγραμμα συμμετείχαν 17 σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και 18 σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σε ολόκληρη την Ιρλανδία. Έχοντας την υποστήριξη όλων των εταίρων της εκπαίδευσης, εστιάστηκε στην αξιολόγηση της ποιότητας της οργάνωσης των σχολείων, στην ποιότητα της σχολικής διαχείρισης και στην ποιότητα της μάθησης και διδασκαλίας στα πρότυπα πειραματικά σχολεία. Τα αποτελέσματα του προγράμματος επιβεβαίωσαν τις δυνατότητες για τον επιτυχή συνδυασμό της αυτόνομης αξιολόγησης των σχολείων με την εξωτερική επιθεώρηση – αυτό αποτελεί σταθμό στην πιστοποίηση ποιότητας του σχολείου και του συστήματος.

²³

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, έχει ξεκινήσει ένας διάλογος με αντικείμενο τη βελτίωση της ποιότητας των εκπαιδευτικών συστημάτων. Βλέπε για παράδειγμα την έκθεση της Επιτροπής σχετικά με τους συγκεκριμένους μελλοντικούς στόχους των εκπαιδευτικών συστημάτων, COM(2001)59-τελικό, 31.1.2001

- **Πρόσβαση στην εκπαίδευση**

Οι νέοι επισημαίνουν το γεγονός ότι υπάρχουν πάρα πολλά κοινωνικά και οικονομικά εμπόδια στην εκπαίδευση. Η βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης συνεπάγεται, πρωτίτως την εξασφάλιση της ανοικτής και συνεχούς πρόσβασης στη δια βίου μάθηση σε όλους τους τομείς. Αποδοτικά συστήματα καθοδήγησης και παροχής συμβουλών θα πρέπει να παρέχουν στήριξη σε όλους τους νέους, π.χ. υιοθετώντας μία εξατομικευμένη προσέγγιση. Πρέπει να ενταθούν οι προσπάθειες ενσωμάτωσης των μη προνομιούχων νέων στο εκπαιδευτικό σύστημα, διασφαλίζοντας λόγω χάρη τη δωρεάν εκπαίδευση από το δημοτικό μέχρι το πανεπιστήμιο.

Όπως αναφέρεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής «Για τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού χώρου δια βίου μάθησης και κατάρτισης»²⁴, ένα καθήκον μείζονος σημασίας είναι να έλθει σε επαφή η εκπαίδευση - ή η κατάρτιση - και οι μαθητευόμενοι. Η αμοιβαία αναγνώριση των γνώσεων που αποκτούνται αποτελεί επίσης απαραίτητη προϋπόθεση για την επίτευξη του στόχου αυτού, παράλληλα με την ανάπτυξη συστημάτων πληροφόρησης, π.χ. με ευκολότερη πρόσβαση των περισσότερων στο διαδίκτυο και τα συστήματα πολυμέσων²⁵. Επιπλέον, απαιτείται μεγαλύτερη χρηματοδοτική ενίσχυση για την επίτευξη θετικών αποτελεσμάτων.

Προσανατολισμός στην Εκπαίδευση

Το "Εθνικό Κέντρο Εκπαιδευτικού Προσανατολισμού" είναι ένας φορέας του Υπουργείου Παιδείας και Επιστημών της Ιρλανδίας. Ο βασικός του ρόλος είναι να υποστηρίζει την πρακτική και τις υπηρεσίες προσανατολισμού σε όλους τους τομείς τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης και να επηρεάζει την πολιτική του Υπουργείου στον τομέα του προσανατολισμού. Ο εξατομικευμένος προσανατολισμός προτείνεται στο πλαίσιο των τοπικών σχεδίων που δρομολογούνται στις διάφορες εκπαιδευτικές δομές.
<http://www.iol.ie/ncge/faqs.html>

- **Ανανέωση των διαδικασιών μάθησης και διδασκαλίας**

Από την ανταλλαγή απόψεων διαφάνηκε η ανάγκη αλλαγής στην προσέγγιση της μάθησης και της διδασκαλίας. Θα πρέπει να αναπτυχθεί μία προσέγγιση περισσότερο εστιασμένη στο υποκείμενο της μάθησης, μία στενότερη σχέση μεταξύ διδασκόντων και σπουδαστών, η συμμετοχή των νέων στην εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς και δυναμικές και προσαρμόσιμες εκπαιδευτικές δομές. Οι διαδικασίες της μάθησης πρέπει να θεωρηθούν ως εφελκύρια που ανανεώνουν τα κίνητρα για μάθηση και οδηγούν σε μία σειρά νέων επιλογών. Τα σχολεία θα πρέπει να ευνοούν την εμπλοκή των μαθητών στην ίδια τους την εκπαιδευτική διαδικασία και να παρέχουν τη δυνατότητα ενθάρρυνσης της συμμετοχής και της δημοκρατίας (για παράδειγμα, προσφέροντας τη δυνατότητα αξιολόγησης των διδασκόντων).

Πέραν τούτου, η εκπαίδευση θα πρέπει να έχει πολλαπλά χαρακτηριστικά και να παρέχει ένα ευρύ φάσμα μεθόδων και μέσων για την απόκτηση των βασικών

²⁴ Η ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο "Για τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού χώρου δια βίου μάθησης και κατάρτισης" (η οποία εγκρίθηκε το Νοέμβριο του 2001) συνιστά το αποτέλεσμα μίας ευρείας διαδικασίας ανταλλαγής απόψεων. Βασίζεται στο Μνημόνιο για την Δια Βίου Μάθηση και Κατάρτιση που τέθηκε προς συζήτηση από την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων τον Οκτώβριο του 2000.

²⁵ Βλ. τις προτάσεις που διατυπώθηκαν στο Πρόγραμμα Δράσης eLearning: "Σχεδιάζοντας την Εκπαίδευση του Αύριο", COM(2001)172, 28.3.2001

προσφέρει ένα ευρύ φάσμα μεθόδων και μέσων που θα επιτρέπουν την απόκτηση δεξιοτήτων και εργαλείων για την δια βίου κατάρτιση. Επίσης, απαραίτητη θα είναι η χρήση του διαδικτύου και των πολυμέσων, καθώς και των κλασικών μεθόδων θεωρητικής διδασκαλίας και μελέτης κατ' οίκον, καθώς επίσης και ο συνδυασμός νεανικών δραστηριοτήτων, πρακτικών και επαγγελματικών εμπειριών. Αυτός θα μπορούσε να είναι επίσης ένας τρόπος αύξησης της ελκυστικότητας ορισμένων κλάδων, όπως η επιστήμη και η έρευνα.

Κτιζοντας γέφυρες μεταξύ της τυπικής και της μη τυπικής εκπαίδευσης

Οι μαθητές της *Peace Child International* ανέπτυξαν οι ίδιοι τη δική τους, φιλική προς τους νέους έκδοση του Προγράμματος Δράσης 21 («Αποστολή Διάσωσης: Πλανήτη Γη – μία παιδική έκδοση του Προγράμματος Δράσης 21»), αφού το «πρωτότυπο» τους φαινόταν ακατανόητο²⁶. Δημιούργησαν επίσης τους Δικούς τους Δείκτες Δράσης Νέων, μια σειρά 16 ερωτηματολογίων που επιτρέπουν στους νέους να διερευνούν τις δικές τους κοινότητες για να διαπιστώσουν εάν οι συμπεριφορές και τα στατιστικά στοιχεία αποκαλύπτουν μία ανάπτυξη κατά το μάλλον ή ήττον βιώσιμη.

<http://www.peacechild.org/>

• **Διαφορετικά είδη γνώσεων και ικανοτήτων**

Σε πολλές χώρες η λειτουργία των εκπαιδευτικών δομών έχει υποστεί δριμυία κριτική από τους νέους που θεωρούν ότι αυτές δεν παρέχουν επαρκείς γνώσεις συναφείς με τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των νέων. Η εκπαίδευση δεν θα πρέπει να περιορίζεται στις δεξιότητες στις οποίες επικεντρώνεται η αγορά εργασίας. Η εκπαίδευση συμβάλλει, από νεαρή ηλικία, στην κοινωνικοποίηση, την ενσωμάτωση και την αυτονόμηση του ατόμου. Συνιστά επίσης ένα μέσο προσωπικής εκπλήρωσης, η οποία μπορεί να συμβάλλει στην αύξηση της απασχολησιμότητας των νέων. Οι νέοι απαιτούν να διδαχθούν ξένες γλώσσες, να προετοιμαστούν για εκπαιδευτικές ανταλλαγές και προγράμματα κινητικότητας που διαχειρίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση: ενδιαφέρονται εξίσου για πολλούς τομείς όπως οι σύγχρονες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών, ιδίως για την πρόσβαση στο διαδίκτυο - και ζητούν να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση σε πρακτικά θέματα. Η εκπαίδευση σχετικά με θέματα υγείας ιδίως θέματα που αφορούν τις σεξουαλικές σχέσεις και τη γονιμότητα, είναι επίσης σημαντική.

Εντούτοις, η επεξεργασία σχολικών προγραμμάτων τα οποία θα είναι ισορροπημένα και ολοκληρωμένα χωρίς να είναι υπερφορτωμένα συνιστά πραγματική πρόκληση. Τα προγράμματα αυτά θα πρέπει να σχεδιαστούν ώστε να παράσχουν τις απαραίτητες γνώσεις και ικανότητες αλλά και να αντανakλούν τον πολυπολιτισμικό χαρακτήρα των κοινωνιών μας. Η υιοθέτηση κοινών στρατηγικών από τους διάφορους φορείς εκπαίδευσης (σχολεία, κέντρα κατάρτισης, επιχειρήσεις, φορείς αυτοδιοίκησης, βοήθεια στη νεολαία) φαίνεται να είναι το καταλληλότερο μέσο προκειμένου να κατανοήσουμε καλύτερα ποιες είναι οι νέες θεμελιώδεις ικανότητες και πως μπορούν να διδαχθούν και να μαθευτούν²⁷.

Η ποικιλία δίνει φτερά

²⁶ Το Πρόγραμμα Δράσης 21 είναι ένα πρόγραμμα δράσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη για τον κόσμο του 21^{ου} αιώνα. Καταρτίστηκε στην Παγκόσμια Σύνοδο Κορυφής των Ηνωμένων Εθνών στο Ρίο το 1992, μία σύνοδο 179 αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων. Βιώσιμη ανάπτυξη σημαίνει κάλυψη των αναγκών του παρόντος χωρίς να διακυβεύεται η ικανότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες.

²⁷ Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Λισαβόνα το Μάρτιο του 2000 έθεσε το θέμα χάραξης ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για νέες βασικές δεξιότητες που θα παρέχονται μέσω της δια βίου εκπαίδευσης.

Το καρναβάλι των πολιτισμών, ένα τετραήμερο φεστιβάλ δρόμου, στο οποίο συμμετέχουν περίπου 5.000 άτομα και τουλάχιστον 70.000 θεατές, λαμβάνει χώρα στο Βερολίνο κάθε χρόνο την Πεντηκοστή. Η BVAA (Berliner Verbund für Ausbildung und Arbeit: ένωση του Βερολίνου για την κατάρτιση και την εργασία) εργάζεται με ένα ευρύ φάσμα νέων ανθρώπων διαφορετικής εθνικής προέλευσης με ειδικές ανάγκες, τους οποίους εκπαιδεύει και βοηθά στη μετάβασή τους από το σχολείο ή από την ανεργία στην εργασία. Πολλές ομάδες νέων ατόμων που αναπροσωπεύουν την BVAA συμμετέχουν στο Καρναβάλι των Πολιτισμών, στη διάρκεια του οποίου αποκτούν ένα ευρύ φάσμα επαγγελματικών, πολιτισμικών, κοινωνικών και πρακτικών δεξιοτήτων. Το σύνθημά τους είναι «η ποικιλία δίνει φτερά», και οι υποομάδες υιοθετούν ως εμβλήματα τους διάφορα ιπτάμενα αντικείμενα.
<http://www.bvaa-online.de>

- **Αναγνώριση προσόντων και δεξιοτήτων**

Η αναγνώριση προσόντων και δεξιοτήτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο συνιστά στοιχειοκλειδί στην ανάπτυξη της κινητικότητας²⁸. Πρέπει να βρεθούν αποτελεσματικοί τρόποι για την αναγνώριση δεξιοτήτων που αποκτούνται μέσω των μεθόδων τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης. Θα πρέπει να τονιστεί ο ρόλος της μη τυπικής εκπαίδευσης και η ανάγκη για καλύτερη κατανόηση και αναγνώριση των δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν μέσω των δομών που βοηθούν τους νέους. Επίσης, πρέπει να βελτιωθεί η αμοιβαία αναγνώριση και η συμπληρωματικότητα της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Το Σημειωματάριο Ψυχαγωγικών Δραστηριοτήτων

Το μικρό αυτό βιβλίο, το οποίο δημιουργήθηκε το 1994 από τη Φινλανδική Ακαδημία Νέων, παρέχει βοήθεια στους φοιτητές και τους νέους που εισέρχονται στην επαγγελματική ζωή. Χρησιμοποιείται ως ημερολόγιο προγραμμάτων, κατεχόμενων υπεύθυνων θέσεων, των παρακολουθούμενων τμημάτων και άλλων ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων. Το βιβλίο αυτό προορίζεται για νέους άνω των 13 ετών. Είναι προσωπικό και κοστίζει 5 ευρώ. Οι νέοι τηρούν αρχείο επαίνων και διαφόρων δεξιοτήτων : μόλις ολοκληρώσουν τις πανεπιστημιακές τους σπουδές, μπορούν να αποκτήσουν επιπλέον βαθμούς ή/και να αντικαταστήσουν μέρος των απαιτούμενων σπουδών από τους καταγεγραμμένους επαίνους. Η εμπειρία που καταγράφεται στο Ημερολόγιο των Ψυχαγωγικών Δραστηριοτήτων μπορεί επίσης να καταστήσει ευκολότερη την αναζήτηση εργασίας. Οι καταχωρήσεις στο βιβλίο πρέπει να σχολιάζονται και να επικυρώνονται με υπογραφή εξουσιοδοτημένου ατόμου. Επί του παρόντος, ποσοστό περίπου 30% των νέων Φινλανδών συμμετέχουν στο εν λόγω πρόγραμμα.
<http://www.nuortenakatemia.fi>

- **Ο συμπληρωματικός χαρακτήρας της τυπικής και της μη τυπικής μάθησης**

Η ανάγκη της δια βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλους τους τομείς φανέρωσε τα τελευταία χρόνια ότι οι απαραίτητες δεξιότητες μπορούν να αποκτηθούν μέσω της εκπαίδευσης ταυτόχρονα σε τυπικά, άτυπα και μη τυπικά πλαίσια.²⁹ Η μη τυπική εκπαίδευση παραμένει ιδιαίτερα υποτιμημένη αφού θεωρείται μη «πραγματική» εκπαίδευση.

²⁸ Όσον αφορά την ανώτερη εκπαίδευση, έχουν συντελεστεί σημαντικά βήματα προόδου στο τομέα αυτό χάρη στο ECTS, το ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς ακαδημαϊκών μονάδων, και στα NARIC, τα εθνικά κέντρα πληροφόρησης για την αναγνώριση τίτλων σπουδών.

²⁹ Η τυπική εκπαίδευση παρέχεται κανονικά από ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα ή ίδρυμα κατάρτισης και οδηγεί σε στην απόκτηση διπλώματος. Είναι δομημένη (όσον αφορά τους εκπαιδευτικούς στόχους, τη διάρκεια και την εκπαιδευτική υποστήριξη). Η μη τυπική εκπαίδευση δεν παρέχεται από ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα ή ίδρυμα κατάρτισης και δεν οδηγεί κανονικά σε απόκτηση διπλώματος. Είναι όμως ταυτόχρονα δομημένη και σκόπιμη. Η άτυπη δεν παρέχεται από εκπαιδευτικό ίδρυμα ή ίδρυμα κατάρτισης, δεν οδηγεί απαραίτητα στην απόκτηση διπλώματος και δεν είναι δομημένη. Παρεμβάλλεται παράλληλα σε άλλες δραστηριότητες εκπαίδευσης και μπορεί να είναι τυχαία ή σκόπιμη .

Ό,τι μαθαίνουμε στα πλαίσια της τυπικής εκπαίδευσης (σχολεία, κολέγια, ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης, κέντρα κατάρτισης κ.λπ.) συνιστά μόνο μία πλευρά της απόκτησης προσόντων. Μαθαίνουμε επίσης σε πλαίσια μη τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης (π.χ. σε κλαμπ νέων, σε αθλητικές ενώσεις, μέσα στην οικογένεια, στην πολιτική ζωή). Οι πληροφορίες που παρέχονται μέσα από δραστηριότητες της κοινωνίας των πολιτών και στα κοινωνικά περιβάλλοντα συνιστούν μέρος της μη επίσης και της άτυπης εκπαίδευσης, και δεν παρεμβάλλεται μόνο τυχαία, αλλά και σκοπίμως και με οργανωμένο τρόπο.

Οι νέοι συμμετέχουν, εκτός των πλαισίων των μεγάλων εκπαιδευτικών συστημάτων, σε ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων το οποίο επίσης λογίζεται ως μη τυπική εκπαίδευση. Ο τομέας της νεολαίας με την πάροδο των ετών έχει αποκτήσει εμπειρία στη μη τυπική συμμετοχή στη εκπαίδευση. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ αποτελεί καλό παράδειγμα του έργου αυτού και των εμπειριών που μπορεί να προσφέρει.

Οι συζητήσεις με νέους έδειξαν ότι η μη τυπική εκπαίδευση συχνά θεωρείται το θετικότερο, πλέον αποτελεσματικό και ελκυστικό αντίβαρο σε ένα ενίοτε αναποτελεσματικό και μη ελκυστικό σύστημα τυπικής εκπαίδευσης. Το πλεονέκτημα της μη τυπικής εκπαίδευσης εντοπίζεται κυρίως στον εθελοντικό και συχνά αυτόνομο οργανωμένο χαρακτήρα της, την ευελιξία της, τις δυνατότητες συμμετοχής που παρέχει, το «δικαίωμα να κάνεις λάθος», το γεγονός ότι προσεγγίζει περισσότερο τα ενδιαφέροντα και τα οράματα των νέων. Η ενσωμάτωση των νέων με ειδικές ανάγκες θεωρήθηκε επίσης ως ένα πλεονέκτημα της μη τυπικής εκπαίδευσης.

Καθίσταται ολοένα και πιο σημαντική η ανάπτυξη αποτελεσματικών και ευέλικτων τρόπων αναγνώρισης δεξιοτήτων εκτός της τυπικής εκπαίδευσης και των συστημάτων κατάρτισης. Η εξεύρεση της σωστής ισορροπίας μεταξύ μιας σειράς εργαλείων τα οποία εγγυώνται τις κατάλληλες και ικανοποιητικές λύσεις σε θέματα πιστοποίησης και αναγνώρισης, σύμφωνα με την ανάπτυξη προτύπων ποιότητας, διαμορφώνοντας ταυτόχρονα κανόνες ποιότητας και διαδικασίες αυτο-αξιολόγησης και εκτίμησης της μη τυπικής εκπαίδευσης θα είναι ένα έργο που απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή. Η μη τυπική εκπαίδευση δεν θα πρέπει να χάσει τον ανοικτό χαρακτήρα της και να μεταβληθεί σε μία τυπική δομή επιδιώκοντας να μιμηθεί το σύστημα τυπικής εκπαίδευσης.

Η διαδικασία διαβούλευσης υπογράμμισε την ανεπαρκή γνώση των οφελών που απορρέουν από τη μη τυπική εκπαίδευση. Για το λόγο αυτό είναι απαραίτητο να αυξηθεί η ευαισθησία των βασικών προσώπων και οργανισμών της κοινωνίας, του κόσμου των επιχειρήσεων και της πολιτικής, των βασικών πρωταγωνιστών (κοινωνικοί εταίροι, ΜΚΟ, εμπειρογνώμονες εκπαίδευσης κ.λπ.) και των ίδιων των νέων προκειμένου να προαχθεί η μη τυπική εκπαίδευση ως αναπόσπαστο μέρος της εκπαίδευσης και της εκπαίδευσης.

Καθώς οι δομές παροχής βοήθειας στους νέους μπορούν να συμβάλλουν στο να αποκτήσουν οι νέοι τις απαραίτητες κοινωνικές, πολιτικές και πολιτισμικές δεξιότητες, θα πρέπει να καταβληθεί κάθε προσπάθεια συμμετοχής τους σε δραστηριότητες μη τυπικής εκπαίδευσης. Μεταξύ άλλων, το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ στόχο έχει να υποκινήσει την ανάπτυξη της μη τυπικής εκπαίδευσης για τους νέους. Εντούτοις, αν και του προγράμματος αυτού επωφελούνται 1.000.000 νέοι ετησίως, αυτό δεν μπορεί να ικανοποιήσει τη σημαντική ζήτηση που δημιουργείται από 75

εκατομμύρια νέους στις χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα. Για το λόγο αυτό, η λειτουργία του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ είναι πειραματική και απαιτεί συμπληρωματικές δράσεις σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

2.2. Οι προτάσεις που προέκυψαν από την ανταλλαγή απόψεων

Διατυπώθηκε ένας πολύ μεγάλος αριθμός προτάσεων τόσο γενικού όσο και ειδικού χαρακτήρα με στόχο τη βελτίωση των συνθηκών και των αποτελεσμάτων του εκπαιδευτικού τομέα. Οι συστάσεις επικεντρώθηκαν κυρίως στην τυπική και τη μη τυπική εκπαίδευση και κατάρτιση.

Στα σχολεία και τα πανεπιστήμια

Σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο

- Η συμμετοχή των νέων, ο σεβασμός στην ατομικότητά τους και μια εκπαίδευση σε σχέση με τη δημοκρατική και ευρωπαϊκή υπηκοότητα αποτελούν αδιαμφισβήτητες ανάγκες. Ο χαρακτήρας της σχέσης σπουδαστή-διδάσκοντος πρέπει να αλλάξει. Θα πρέπει να ενθαρρυνθεί μία προσέγγιση που θα έχει επίκεντρο αυτόν που λαμβάνει τη εκπαίδευση και ένας ευέλικτος ρόλος για τους δασκάλους που υποστηρίζουν τη διαδικασία εκπαίδευσης.
- Η πρόσβαση στην εκπαίδευση πρέπει να είναι δεδομένη για όλους τους νέους. Μια εξατομικευμένη διαδικασία εκπαίδευσης που θα απευθύνεται σε νέους ανθρώπους χρειάζεται ευέλικτη καθοδήγηση και παροχή συμβουλών καθώς επίσης και κατάλληλα συστήματα πληροφορικής, σεβασμό στην διαφορετικότητα των τρόπων ζωής, τα εκπαιδευτικά συστήματα πρέπει να παρέχουν τα περιθώρια για συνδυασμό διαφόρων δραστηριοτήτων και διαφορετικών ρόλων.
- Η ποιότητα και η συνάφεια των ευκαιριών εκπαίδευσης και κατάρτισης πρέπει να βελτιωθούν.
- Απαιτείται μεγαλύτερο «άνοιγμα» στην πραγματικότητα του σήμερα και στην κοινωνία, γεγονός που συνεπάγεται περισσότερη ευελιξία και λιγότερη ακαμψία εκ μέρους όλων των ενδιαφερομένων μερών.
- Η πρόσβαση στο διαδίκτυο πρέπει να παρέχεται σε όλα τα σχολεία και να συνοδεύεται από τις καλύτερες μεθόδους διάδοσης πληροφοριών με σκοπό τη δημιουργία αποτελεσματικών εργαλείων εκπαίδευσης.
- Η εκπαίδευση που προσφέρουν οι δάσκαλοι θα πρέπει να προχωρήσει πέραν των καθιερωμένων δεξιοτήτων στην τεχνολογία της πληροφορικής και να στοχεύει στην απόκτηση «κριτικής γνώσης τεχνολογικών θεμάτων».
- Είναι σημαντικό να δοθούν στα σχολεία τα μέσα για να παράσχουν καλύτερη υποδομή για τη διδασκαλία και την εκμάθηση ξένων γλωσσών και για να συμμετάσχουν σε ευρωπαϊκά προγράμματα εκπαιδευτικών ανταλλαγών και κινητικότητας.
- Πρέπει να παρασχεθεί περισσότερη χρηματοοικονομική υποστήριξη στα σχολεία και τα πανεπιστήμια ώστε να καταστούν πιο αποτελεσματικά και να επενδύουν περισσότερο στο ανθρώπινο δυναμικό.

- Καλό θα είναι να μεταρρυθμιστούν οι πρακτικές και οι συνθήκες διδασκαλίας (κατάρτιση εκπαιδευτών, τάξεις με λιγότερους μαθητές, συνδυασμός θεωρίας και πράξης, διαλογική προσέγγιση).
- Μεγαλύτερη έμφαση στην εκπαίδευση και την κατάρτιση για ανάληψη επιχειρηματικής δραστηριότητας και αυτο-απασχόληση, συγκεκριμένες υπηρεσίες υποστήριξης και κατάρτιση νέων (μελλοντικών) επιχειρηματιών. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα πρέπει να ενσωματώνουν στοιχεία που προετοιμάζουν τους νέους για τη σύσταση επιχείρησης και τη μη μισθωτή εργασία.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο

- Διευκόλυνση της πρόσβασης σε ευρωπαϊκά προγράμματα που σχετίζονται με την εκπαίδευση και την κινητικότητα και ενίσχυση προγραμμάτων κοινοτικής δράσης όπως το ΣΩΚΡΑΤΗΣ.
- Θέσπιση μέτρων για τη διευκόλυνση της μετάβασης μεταξύ των εκπαιδευτικών συστημάτων και την προώθηση της ελεύθερης διακίνησης των νέων ανθρώπων σε ολόκληρη την Ευρώπη..
- Εφαρμογή της «Διακήρυξης της Μπολόνια», η οποία στόχο έχει τη βελτίωση της διαφάνειας των εκπαιδευτικών συστημάτων στην Ευρώπη και την αμοιβαία αναγνώριση των διπλωμάτων, καθώς επίσης και την ενθάρρυνση του συστήματος μεταφοράς ακαδημαϊκών μονάδων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ECTS).
- Σαφέστερη επεξήγηση στους φοιτητές της λειτουργίας του ευρωπαϊκού συστήματος μεταφοράς ακαδημαϊκών μονάδων (ECTS).
- Συμβολή στη βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της σχολικής εκπαίδευσης μέσω ανταλλαγών ορθών πρακτικών και μέσω της θέσπισης κοινών στόχων.
- Η αξιολόγηση των δεξιοτήτων δεν θα πρέπει να περιορίζεται στα θέματα αγοράς εργασίας (όπως οι τεχνολογίες της πληροφορικής και τα μαθηματικά) αλλά θα πρέπει να αφορά θέματα όπως η κοινωνικοποίηση, η ενσωμάτωση και η ανάπτυξη αυτονομίας.

Σε άλλα (εξωσχολικά) εκπαιδευτικά περιβάλλοντα

Σε όλα τα επίπεδα

- Οι ιδιαιτερότητες τη μη τυπικής εκπαίδευσης στον τομέα της νεολαίας, οι στόχοι της και το έργο της θα πρέπει να εξεταστούν λεπτομερέστερα, και η συνάφεια της μη τυπικής εκπαίδευσης και ο συμπληρωματικός χαρακτήρας της τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης θα πρέπει να καταστεί πιο ορατός. Θα απαιτηθεί διάλογος μεταξύ των εμπλεκόμενων πρωταγωνιστών στον τομέα αυτό, καθώς επίσης και μεταξύ των κοινωνικών εταίρων, των ερευνητών και των υπεύθυνων χάραξης πολιτικής προκειμένου να βελτιωθεί η αναγνώριση της μη τυπικής εκπαίδευσης.
- Θα πρέπει να βελτιωθούν τα εργαλεία παρακολούθησης και αξιολόγησης με σκοπό να εξασφαλιστούν επίπεδα ποιότητας

- Θα πρέπει να παρασχεθεί διεπιστημονική κατάρτιση, ως ένα βασικό εργαλείο που εγγυάται μη τυπική εκπαίδευση υψηλής ποιότητας. Θα ήταν ευκαταίε τα προγράμματα εκπαίδευσης που απευθύνονται στους επαγγελματίες θα πρέπει να περιλαμβάνουν μια ευρωπαϊκή διάσταση.

Σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο

- Θα πρέπει να αυξηθεί η σημασία της μη τυπικής εκπαίδευσης μέσω της υποστήριξης εκείνων που την παρέχουν και μέσω της βελτίωσης της θέσης τους εντός του συστήματος εκπαίδευσης. Θα πρέπει να ενισχυθεί η χρηματοοικονομική υποστήριξη προς τις πρωτοβουλίες των νέων, τους οργανισμούς Νεολαίας και άλλες μορφές μη τυπικής εκπαίδευσης.
- Θα πρέπει να εφαρμοστούν περαιτέρω κοινά προγράμματα σε συνεργασία με τα σχολεία, ιδρύματα κατάρτισης, επιχειρήσεις και παροχείς μη τυπικής εκπαίδευσης μέσω της δημιουργίας γεφυρών μεταξύ των συστημάτων τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης.
- Οι οργανισμοί νεολαίας θα πρέπει σε τακτική βάση να προσπαθούν να δημοσιοποιούν το ευρύ φάσμα ευκαιριών μη τυπικής εκπαίδευσης : η τεκμηρίωση και η δημόσια παρουσίαση των αποτελεσμάτων των προγραμμάτων μη τυπικής εκπαίδευσης θα πρέπει να αποτελέσει αναπόσπαστο μέρος των δραστηριοτήτων τους..

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο

- Θα πρέπει να αναπτυχθούν περαιτέρω τα πρότυπα ποιότητας στο πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ σε συνεργασία με το Συμβούλιο της Ευρώπης. Επιπλέον, θα πρέπει να καταρτιστεί κατάλογος των ορθών πρακτικών και να κυκλοφορήσει. Επίσης θα πρέπει να βελτιωθεί περαιτέρω η πρόσβαση των μη προνομιούχων νέων ατόμων στη μη τυπική εκπαίδευση στο πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ και σε άλλα προγράμματα.
- Η χρηματοδότηση και η ανάπτυξη των κοινών πειραματικών προγραμμάτων στο πλαίσιο των προγραμμάτων ΣΩΚΡΑΤΗΣ, LEONADRO DA VINCI και ΝΕΟΛΑΙΑ θα συμβάλλει στη δημιουργία συνδέσεων μεταξύ των συστημάτων μη τυπικής και τυπικής εκπαίδευσης .
- Θα πρέπει να επιδιωχθεί η επαλήθευση και πιστοποίηση της συμμετοχής σε όλα τα έργα που εντάσσονται στο πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ. Αυτό μπορεί να θεωρηθεί ως πρώτο βήμα του οποίου θα πρέπει να έπονται άλλα σε διαφορετικές δομές μη τυπικής εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα.
- Θα πρέπει να παρασχεθεί περαιτέρω κατάρτιση για τους «πολλαπλασιαστές» και τους ασκούντες τη μη τυπική εκπαίδευση.

3. Η ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΩΣ ΜΕΣΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

3.1. Ανάλυση των αποτελεσμάτων

Η εργασία αποτελεί ένα βασικό στοιχείο που επιτρέπει στους νέους ανθρώπους να βρίσκουν τη θέση τους στην κοινωνία, να επιτυγχάνουν την οικονομική ανεξαρτησία

και να πραγματοποιούν τις ατομικές τους φιλοδοξίες. Μία κοινωνία η οποία δεν είναι σε θέση να παράσχει στους νέους συγκεκριμένες ευκαιρίες στην αγορά εργασίας κινδυνεύει να δημιουργήσει έναν φαύλο κύκλο ανεργίας, περιθωριοποίησης και κοινωνικής αναταραχής. Η παροχή στους νέους πρόσβασης στην αγορά εργασίας συμβάλλει στην κοινωνική σταθερότητα, η οποία θεωρείται η βάση της οικονομική ανάπτυξης και ευημερίας. Ορισμένες φορές η ανεργία θεωρείται ακόμη και παραβίαση των θεμελιωδών δικαιωμάτων των νέων.

Η πρόσβαση την εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση αλλά και στην πληροφόρηση και την καθοδήγηση αποτελεί τη βασικότερη προϋπόθεση, όχι μόνο για την εξεύρεση εργασίας και την αποφυγή της ανεργίας, αλλά επίσης για την εξεύρεση μίας καλής και ικανοποιητικής θέσης εργασίας. Αλλά αυτό από μόνο του δεν αρκεί: λύσεις σε άλλους τομείς όπως η υγεία, η οικογένεια, τα κοινωνικά δικαιώματα, οι διακρίσεις κ.λπ. πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη. Διαδραματίζουν έναν εξίσου σημαντικό ρόλο στην κοινωνική ενσωμάτωση των νέων.

Με την εισαγωγή των νέων κεφαλαίων για την απασχόληση και τις κοινωνικές υποθέσεις στις συνθήκες, η Ευρωπαϊκή Ένωση απέκτησε το δικαίωμα να αναπτύσσει στρατηγικές και προγράμματα στους τομείς αυτούς (όπως η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Απασχόληση, η Στρατηγική της Λισαβώνας σχετικά με τον εκσυγχρονισμό του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου, η Κοινωνική Ατζέντα, το πρόγραμμα καταπολέμησης όλων των μορφών διακρίσεων, και το πρόγραμμα για την κοινωνική ενσωμάτωση).³⁰ Στις περιπτώσεις που είναι δυνατόν και δέον, θα γίνεται αναφορά σε αυτά προκειμένου να συμπληρώνονται οι γνώμες που εκφράστηκε από τα διάφορα μέρη κατά τη διάρκεια της διαδικασίας διαβούλευσης. Αυτό θα συμβάλλει στον προσδιορισμό των τομέων εκείνων στους οποίους η ΕΕ και τα κράτη μέλη καλούνται να αναπτύξουν περισσότερη και αποτελεσματικότερη δράση.

- ***Η απασχόληση, απαραίτητη προϋπόθεση για την κοινωνική ένταξη***

Οι νέοι προβληματίζονται πολύ σχετικά με τις ευκαιρίες που τους παρέχονται στην αγορά εργασίας. Αισθάνονται ότι ο καλύτερος τρόπος κοινωνικής ενσωμάτωσης είναι η εξεύρεση εργασίας. Οι νέοι θα ήθελαν να έχουν ένα γνήσιο αίσθημα προσανατολισμού, που θα τους καθοδηγεί να βρίσκουν τη θέση τους στον επαγγελματικό κόσμο μακροπρόθεσμα. Το να έχει κανείς εργασία σημαίνει ότι είναι ενήλικας, ότι έχει αυτοσεβασμό, χρήματα, ανεξαρτησία και την ευκαιρία να διευρύνει τις κοινωνικές του επαφές. Οι νέοι άνθρωποι που αποκλείονται από την εργασία χάνουν μία ζωτικής σημασίας ευκαιρία να αποκτήσουν νέες προοπτικές και να ενταχθούν σε μια ευρύτερη κοινωνία.³¹

Οι νέοι είναι πρόθυμοι να εργαστούν, αλλά η εξεύρεση μίας καλής θέσης εργασίας καθίσταται ολοένα και δυσκολότερη. Οι νέοι γνωρίζουν ότι η απασχολησιμότητά

³⁰ Ένα πανόραμα των δραστηριοτήτων της ΕΕ στον τομέα της απασχόλησης και των κοινωνικών υποθέσεων παρουσιάζεται στο παράρτημα 2.

³¹ Στο πλαίσιο της περιόδου χρηματοδότησης 2000-2006, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο συμβάλλει στην ανάπτυξη και προώθηση ενεργών πολιτικών που σχετίζονται με την αγορά εργασίας με στόχο την καταπολέμηση και την πρόληψη της ανεργίας.

τους³², και κατά συνέπεια οι ευκαιρίες τους στην αγορά εργασίας, αυξάνουν όταν διαθέτουν καλή εκπαίδευση και δεξιότητες και όταν έχουν επενδύσει ορισμένο χρόνο σε ένα σχολείο ή πανεπιστήμιο σε άλλη χώρα. Το γεγονός αυτό τους ασκεί επιπλέον πιέσεις, και το επίπεδο των προσδοκιών είναι υψηλότερο από τότε όσον αφορά την κινητικότητά τους, την ευελιξία τους, τις ικανότητες και τις δεξιότητές τους. Οι νέοι αφιερώνουν περισσότερο χρόνο στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, παραμένουν περισσότερο εξαρτημένοι από τις οικογένειές τους και τους κρατικούς θεσμούς.

Όσον αφορά τη μετάβαση από την εκπαίδευση, στην κατάρτιση και την αγορά εργασίας, η κατάσταση έχει αντικειμενικά επιδεινωθεί την τελευταία 20ετία.³³ Τα ποσοστά ανεργίας των νέων παραμένουν υψηλά σε σύγκριση με τα γενικά ποσοστά ανεργίας. Για το έτος 2000, το γενικό ποσοστό ανεργίας στα 15 κράτη μέλη ήταν 8,4% ενώ το ποσοστό ανεργίας των νέων ηλικίας κάτω των 25 ήταν σχεδόν διπλάσιος, δηλαδή 16,1%.³⁴ Οι επισφαλείς μορφές εργασίας διαδίδονται ολοένα και περισσότερο. Οι μισθοί έχουν μειωθεί συγκριτικά με τους μισθούς των ενηλίκων εργαζομένων. Σήμερα οι νέοι χρειάζονται πολύ περισσότερο χρόνο να επιτύχουν σταθερότητα στην αγορά εργασίας. Ακόμη και ένα καλό δίπλωμα δεν τους εγγυάται αυτομάτως μία θέση εργασίας, καθώς ο ανταγωνισμός για την απασχόληση έχει γίνει εντονότερος. Η επιτυχία στην αγορά εργασίας εξαρτάται εν πολλοίς από τις προσωπικές συνθήκες και την εμπειρία των νέων.

Οι επαναλαμβανόμενες απογοητεύσεις και τα επανεμφανιζόμενα οικονομικά προβλήματα, μπορούν να οδηγήσουν σε ψυχολογικές εμπλοκές και μια διολίσθηση στο περιθώριο της κοινωνίας. Κάθε πολιτική που στοχεύει στην εξάλειψη της πτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού πρέπει να υιοθετεί μια προληπτική προσέγγιση με επίκεντρο τους νέους ανθρώπους

Η κατηγοριοποίηση των νέων ανθρώπων ως μια ειδική κοινωνική ομάδα καθίσταται ολοένα και πιο δυσχερής. Οι αποκλίνουσες κοινωνικές εμπειρίες και οι ανισότητες στην πραγματικότητα αυξάνονται³⁵. Το αίσθημα της αδικίας μεταξύ των γενεών εντείνεται μεταξύ των νέων οι οποίοι καθίστανται ολοένα και περισσότερο γνώστες των επιπτώσεων της δημογραφικών μεταβολών στο κοινωνικό, το υγειονομικό και το συνταξιοδοτικό σύστημα.³⁶ Τα συνταξιοδοτικά συστήματα, ιδίως, εξαρτώνται από την προθυμία και την ικανότητα των νέων να συμβάλλουν στη χρηματοδότησή τους. Έτσι, η μεταξύ των γενεών αλληλεγγύη – και κατά συνέπεια η προθυμία των νέων να συμβάλλουν στην κοινωνική ενσωμάτωση και στην ευημερία των γονέων και των παππούδων τους – δοκιμάζεται ολοένα και περισσότερο.

³² Η βελτίωση της απασχολησιμότητας συνιστά έναν από τους τέσσερις πυλώνες των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση οι οποίες απευθύνθηκαν στα κράτη μέλη. (JO L 22 στις 24.1.2001).

³³ Βλ. τη συμβολή του καθηγητού Lynne Chrisholm, Πανεπιστήμιο του Newcastle, υπουργείο Εκπαίδευσης, στη δημόσια ακρόαση με θέμα τη νεολαία, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 24.04.2001 ([http://www.europarl.eu.int/hearings/20010424/cult/minutes fr.pdf](http://www.europarl.eu.int/hearings/20010424/cult/minutes_fr.pdf))

³⁴ Υπάρχουν ωστόσο μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών: το ποσοστό ανεργίας των νέων κάτω των 25 ετών στην ΕΕ κυμαινόταν το έτος 2000 από 5,1% στις Κάτω Χώρες σε 31,5% στην Ιταλία. Βλ. ανακοίνωση τύπου Eurostat αριθ 77/2001, 19 Ιουλίου 2001

³⁵ πρβλ. έκθεση που παρουσιάστηκε από τους ερευνητές κατά τη σύνοδο της Umeå (<http://www.europa.eu.int/comm/education/youth/ywp/umea.html>)

³⁶ Η εναισθητοποίηση στα θέματα αυτά αυξάνεται σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Βλ. για παράδειγμα την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις επικείμενες εξελίξεις στην κοινωνική προστασία σε μακροπρόθεσμη προοπτική: συντάξεις σίγουρες και βιώσιμες, COM(2000)622 της 11ης Οκτωβρίου 2000

Οι νέοι άνθρωποι υποστηρίζουν ότι η μετάβαση από το σχολείο στην εργασία θα πρέπει να είναι ευκολότερη. Το δημόσιο σύστημα της αγοράς εργασίας διαδραματίζει ένα σημαντικό ρόλο από την άποψη αυτή και χρήζει βελτίωσης. Επίσης, οι νέοι λυπούνται για την έλλειψη στρατηγικών δημόσιων ή ιδιωτικών εταιρικών σχέσεων που στόχο θα έχουν τη βελτίωση της κοινωνικής ενσωμάτωσης, ειδικά για εκείνους που έχουν δυσκολίες ή υφίστανται διακρίσεις στην αγορά εργασίας.

Θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε να αποφευχθούν νέες μορφές κοινωνικού αποκλεισμού μετά τις καινοτομίες και τις τεχνολογικές μεταβολές. Υπάρχει ένα υψηλό επίπεδο μαθητών που εγκαταλείπουν νωρίς το σχολείο, δηλ. εκείνους που εγκαταλείπουν το εκπαιδευτικό σύστημα διαθέτοντας, στην καλύτερη περίπτωση, μόνο χαμηλότερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Το γεγονός αυτό οδηγεί σε έναν μεταξύ των γενεών φαύλο κύκλο μεταξύ της πτώχειας παιδικής ηλικίας, των χαμηλών εκπαιδευτικών επιδόσεων και της φτώχειας στην ενήλικη ζωή. Υπάρχει επίσης μία σύνδεση μεταξύ της φτώχειας και του κινδύνου τεχνολογικής διαίρεσης: άτομα από τις υψηλόμισθες ομάδες χρησιμοποιούν για παράδειγμα το Διαδίκτυο τρεις φορές συχνότερα από τις ομάδες με χαμηλότερο εισόδημα. Έτσι, οι κατηγορίες με τα χαμηλότερα εισοδήματα έχουν πιο περιορισμένη πρόσβαση στην τεχνολογία και, κατά συνέπεια, αντιμετωπίζουν έναν υψηλότερο κίνδυνο αποκλεισμού τους από την αγορά εργασίας και από τη γενική, κοινωνική και πολιτισμική ανάπτυξη.

« Η κοινωνική κινητικότητα», αναγκαία προϋπόθεση για την τοπική κατάρτιση και την απασχόληση

Το « Διεθνές Κέντρο Κίνησης των Νέων », το οποίο βρίσκεται στο Champeaux, στη Γαλλία, παρέχει σε ορισμένους από τους πιο περιθωριοποιημένους και μη προνομιούχους νέους στην Ευρώπη μία εμπειρία «κοινωνικής κινητικότητας». Αυτή αποτελεί για τους νέους μία ευκαιρία να ξανακερδίσουν την αυτοπεποίθησή τους και την να ξαναβρούν την αξιοπρέπειά τους και μπορεί να αποτελέσει μίας ζωτικής σημασίας προϋπόθεση για πιο τοπική εκπαίδευση και απασχόληση.

<http://ww2.jqm.cie.fr/FWYM.htm>

Δημιουργία θέσεων εργασίας για τους νέους σε τοπικό επίπεδο

Μέσω ενός προγράμματος που διαχειρίζεται το MJRC (ισπανικό μέλος του Διεθνούς Κινήματος της Καθολικής Γεωργικής και Αγροτικής Νεολαίας), προσφέρονται στην τοπική κοινότητα διάφορες υπηρεσίες όπως υπηρεσίες πλυντηρίου για ένα γεροκομείο, μία φάρμα οργανικής εκτροφής πουλερικών, παραγωγή βιολογικών τροφίμων (μαρμελάδα, κ.λπ.) και δραστηριότητες αγροτικού τουρισμού. Οι υπηρεσίες παρέχουν ευκαιρίες απασχόλησης, ιδίως για τους νέους, τις γυναίκες, τους μετανάστες και τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

<http://www.mijarc.org/europe/index.htm>

• Το επιχειρηματικό πνεύμα συμβάλλει στην ενίσχυση της ανεξαρτησίας

Η διάδοση του επιχειρηματικού πνεύματος μεταξύ των νέων στην καθημερινή ζωή (σχολείο, εργασία, σπίτι κ.λπ.) μπορεί να βοηθήσει τα νεαρά άτομα να υπερβούν τα εμπόδια και να αναπτύξουν αυτοπεποίθηση. Αυτό θα συμβάλλει με τη σειρά του στη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας. Σε πολλά κράτη μέλη της ΕΕ, παρατηρείται μία τάση των νέων ανθρώπων να επιλέγουν την αυτό-απασχόληση και τη σύσταση μικρής κλίμακας επιχειρήσεων. Οι νέοι αναλαμβάνουν τις επιχειρήσεις των γονέων ή των συγγενών τους ή ξεκινούν τις δικές τους. Η σύσταση μίας επιχείρησης είναι ένας τρόπος για να αποκτήσουν οι νέοι αυτονομία και ευελιξία, να αρχίσουν τη δική τους σταδιοδρομία, να αμφισβητήσουν την παραδοσιακή επιχειρηματική συμπεριφορά (π.χ. μέσω νέων μορφών διαχείρισης, λιγότερο προσανατολισμένων προς το κέρδος επιχειρήσεων, κ.λπ.), να εφαρμόσουν

καινοτόμους τρόπους σκέψης και δράσης, και έτσι να συμβάλλουν στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της κοινωνίας στο σύνολό της. Η ανάπτυξη αυτή θα πρέπει να προάγεται υποστηρίζοντας τους νέους επιχειρηματίες και δυναμικών επιχειρηματιών και ενθαρρύνοντας την ανάπτυξη του επιχειρηματικού πνεύματος μεταξύ των νέων, ιδίως μέσω της εκπαίδευσης και της κατάρτισης.

Πως μαθαίνουν οι νέοι να ξεκινούν μία επιχείρηση

Ο σουηδικός μη κερδοσκοπικός οργανισμός «Communicare» ενθαρρύνει το επιχειρηματικό πνεύμα μεταξύ των νέων προκειμένου να τους καταστήσει δημιουργούς θέσεων εργασίας αντί αναζητητές θέσεων εργασίας. Νέοι ηλικίας μεταξύ 18 και 25 ετών μαθαίνουν να ξεκινούν, να διαχειρίζονται και να εκκαθαρίζουν μία εταιρεία μέσω ενός συνδυασμού θεωρίας και πρακτικής.

<http://www.communicare.nu/>

- ***Η πληροφόρηση, η εκπαίδευση και η κατάρτιση χρήζουν βελτίωσης***

Οι νέοι ασκούν κριτική ιδιαίτερα στην έλλειψη ενημέρωσης, ιδίως σε θέματα αγοράς εργασίας. Επίσης αισθάνονται ότι η πρόσβαση στην αγορά εργασίας είναι κατά κανόνα – όχι απόλυτα όμως – καθορίζεται αποφασιστικά από το επίπεδο της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης. Μόλις βρουν δουλειά, οι νέοι πρέπει συνεχώς να βελτιώνουν τα προσόντα και τις δεξιότητές τους προκειμένου να προσαρμόζονται στις μεταβαλλόμενες μορφές της επαγγελματικής ζωής.

Οι νέοι δεν πιστεύουν ότι τα συστήματα τυπικής εκπαίδευσης τους προετοιμάζουν για να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της αγοράς εργασίας. Αντιλαμβάνονται ότι υπάρχει ένα κενό μεταξύ του (ιδιωτικού) επαγγελματικού κόσμου και του τομέα (δημόσιας) εκπαίδευσης και κατάρτισης. Η δημιουργία γεφυρών μεταξύ των τομέων αυτών θα μπορούσε να συμβάλλει στις επίλυση των δυσκολιών που σχετίζονται με τη διάρκεια και το κόστος της εκπαίδευσής τους. Οι νέοι ενδιαφέρονται για πληροφόρηση από τους κοινωνικούς και τους οικονομικούς οργανισμούς (συνδικαλιστικές ενώσεις, οργανισμοί εργοδοτών κ.λπ.), αλλά νομίζουν ότι αυτό που έχουν να προσφέρουν είναι συχνά ανεπαρκές και υπολείπεται των αναγκών και των προσδοκιών τους. Θα ήθελαν να δουν τις συνδικαλιστικές ενώσεις και τους εργοδοτικές οργανώσεις να γίνονται πιο ελκυστικές για τους νέους.

Οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί θεωρούν ότι πρέπει να βελτιωθούν οι εκστρατείες ενημέρωσης και οι εκστρατείες ευαισθητοποίησης για τους νέους στους τομείς της κατάρτισης, του επαγγελματικού προσανατολισμού και των κοινωνικών δικαιωμάτων προκειμένου να τους προετοιμάσουν καλύτερα για την αγορά εργασίας. Επίσης, η πληροφόρηση σχετικά με πτυχές που δεν συνδέονται άμεσα με την κατάσταση στην αγορά εργασίας των νέων – για παράδειγμα, η πληροφόρηση σχετικά με τα δικαιώματα των ασθενών ή των εγκύων νεαρών εργαζομένων - πρέπει να καταστούν πιο προσβάσιμες.

Συνεχής κατάρτιση χωρίς οικονομικές απώλειες

Στο Λουξεμβούργο, το σύστημα εκπαιδευτικών αδειών επιτρέπει στους εργαζομένους ηλικίας κάτω των 30 να αφήνουν τις θέσεις εργασίας τους για μια ορισμένη περίοδο προκειμένου συμπληρώσουν την κατάρτισή τους. Αυτό δεν οδηγεί σε καμία οικονομική απώλεια ούτε για τον εργαζόμενο ούτε για τον εργοδότη, αφού το Κράτος πληρώνει την αμοιβή του εργοδότη που ισοδυναμεί με το μισθό του εργαζόμενου.

http://www.snj.lu/s_conge_education.asp

- ***Οι νέοι χρειάζονται ειδική κοινωνική προστασία***

Οι νέοι πιστεύουν ότι πρέπει να γίνουν περισσότερα ως προς την κοινωνική νομοθεσία σε ευρωπαϊκό επίπεδο³⁷. Η πρόσβαση στην αγορά εργασίας έχει καταστεί πιο δύσκολη και οι απαιτήσεις όσον αφορά τις γνώσεις, την επαγγελματική εμπειρία, τη γεωγραφική και την προσωπική ευελιξία έχουν αυξηθεί σημαντικά. Εντούτοις, τα κοινωνικά δικαιώματα – ειδικά η νομοθεσία που απευθύνεται στις ειδικές ανάγκες των νέων ανθρώπων – δεν συμβαδίζουν με την αυξανόμενη πίεση που ασκείται από την αγορά εργασίας. Εξακολουθούν να υπάρχουν διακρίσεις όσον αφορά τις εθνικές μειονότητες, τις γυναίκες, τα νεαρά άτομα με ειδικές ανάγκες κ.λπ.³⁸ Συνεπώς, οι νέοι τάσσονται υπέρ μίας πιο «κοινωνικής Ευρώπης».

Σύμφωνα με τους νέους, ο κύριος στόχος των κυβερνήσεων και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής πρέπει να είναι η επίτευξη πλήρους απασχόλησης στην ΕΕ³⁹. Προτείνουν τρόπους και μέσα επίτευξης του στόχου αυτού: η μείωση του ωραρίου, ή η χρήση μείωσης του ωραρίου ως ένα μέσο παροχής βοήθειας στους ανθρώπους για την ενσωμάτωσή τους στην αγορά εργασίας, ένα ελάχιστο εισόδημα και οικονομική υποστήριξη για την περάτωση των σπουδών τους, βελτιωμένα και διευρυμένα προγράμματα απασχόλησης κ.λπ. Υπάρχει επίσης αισθητή ανάγκη για ένα ευρωπαϊκό καθεστώς για τους εκπαιδευόμενους.

Οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί προβληματίζονται για την τάση των νέων να απασχολούνται σε ιδιαίτερα επισφαλείς και μη προστατευμένες θέσεις εργασίας, όπως η φοιτητική εργασία, οι εποχικές θέσεις εργασίας, η κατάρτιση, οι βραχυπρόθεσμες συμβάσεις και οι συμβάσεις ορισμένου χρόνου. Οι νέοι συχνά πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης, εισπράττουν χαμηλή αμοιβή και υφίστανται εργατικά ατυχήματα. Σε όλη την Ευρώπη οι νέοι υπέρ-αντιπροσωπεύονται σε συγκεκριμένους κλάδους (όπως στα εστιατόρια φαστ-φουντ, στις ταχυδρομικές υπηρεσίες, στην παροχή υπηρεσιών κ.λπ.) ή σε νέες μορφές εργασίας (τηλεργασία, κατ' οίκον εργασία). Σε αυτούς ακριβώς τους τομείς ο παραδοσιακός κοινωνικός διάλογος μεταξύ των κοινωνικών εταίρων δεν είναι ανεπαρκώς ανεπτυγμένος και συνεπώς οι συνθήκες εργασίας είναι λιγότερο ρυθμισμένες από συμβάσεις.

Γνωρίστε τα δικαιώματά σας

³⁷ Στο πρόγραμμα εργασιών της για την κοινωνική πολιτική (COM (2000) 379 της 28ης Ιουνίου 2000), η Επιτροπή παρουσίασε ένα ευρύ φάσμα μέτρων, όπως η εκπλήρωση του δυναμικού πλήρους απασχόλησης της Ευρώπης δημιουργώντας καλύτερες και περισσότερες θέσεις εργασίας, η ανάληψη δράσης με σκοπό τον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση της κοινωνικής προστασίας, η προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης, η ενίσχυση της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών, η παγίωση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ο αγώνας κατά τον διακρίσεων, η ενίσχυση της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών, καθώς επίσης και η ανάληψη μέτρων με σκοπό την προπαρασκευή της διεύρυνσης και την προώθηση της διεθνούς συνεργασίας και με στόχο να καταστεί ο κοινωνικός διάλογος ένα στοιχείο που θα συμβάλλει στην αντιμετώπιση των διαφόρων προκλήσεων.

³⁸ Τον Ιούνιο 2000, το Συμβούλιο εξέδωσε, δυνάμει του άρθρου 13 της συνθήκης ΕΕ, μία οδηγία σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης των προσώπων χωρίς διάκριση λόγω φυλής ή εθνικής προέλευσης. Το Νοέμβριο του 2000, το Συμβούλιο έθεσε σε εφαρμογή, βάσει του ίδιου άρθρου ένα γενικό πλαίσιο υπέρ της ίσης μεταχείρισης όσον αφορά το επάγγελμα και την εργασία (JO L 303 της 2ας Δεκεμβρίου 2000) και θέσπισε ένα πρόγραμμα κοινοτικής δράσης αγώνα κατά των διακρίσεων (2001-2006) (JO L 303 της 2ας Δεκεμβρίου 2000). Το πρόγραμμα δράσης υποστηρίζει τις δραστηριότητες του αγώνα κατά των διακρίσεων εξαιτίας της φυλής ή της εθνικής προέλευσης, της θρησκευτικότητας, ή των πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.

³⁹ Στη στρατηγική που υιοθέτησε Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Λισαβόνα, καταδεικνύεται ρητώς ότι αυτή πρέπει να επιτρέψει «στην Ένωση αποκτησθήσει ευοίωνες συνθήκες πλήρους απασχόλησης». Ο στόχος της πλήρους απασχόλησης επαναλαμβάνεται στις οδηγίες για την απασχόληση 2001, στις οποίες η Επιτροπή πρότεινε μέτρα προς επίτευξη του στόχου αυτού.

Η «γραμμή Γνώρισε τα δικαιώματά σου» είναι μια τηλεφωνική γραμμή της Βρετανικής Συνδικαλιστικής Ομοσπονδίας (TUC), το οποίο δημιουργήθηκε ειδικά για τους νέους εργαζόμενους ώστε να μπορούν να έχουν πρόσβαση στην πληροφόρηση σχετικά με την απασχόλησή τους. Η TUC σχεδιάζει μια εκστρατεία για την προώθηση των δικαιωμάτων των νέων εργαζομένων στην απασχόληση.

http://www.tuc.org.uk/tuc/rights_main.cfm

Πολύ συχνά οι νέοι δεν κερδίζουν αρκετά ώστε να είναι οικονομικά ανεξάρτητοι: πρέπει να ζουν με τους γονείς τους μέχρι και μετά το 20ο έτος της ηλικίας τους ή και μέχρι τα τριάντα και να εξαρτώνται από τη δική τους υποστήριξη⁴⁰. Επιπλέον, οι νέοι πολύ συχνά βιώνουν άγχος και πίεση στο χώρο εργασίας τους. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τα νέα ζευγάρια με παιδιά και τις μονογονικές οικογένειες. Στην πράξη, οι νέοι δεν γνωρίζουν τα δικαιώματά τους και δεν συμμετέχουν πραγματικά στις συλλογικές συμβάσεις. Κατά συνέπεια το ρυθμιστικό πλαίσιο πρέπει να βελτιωθεί προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι ειδικές ανάγκες των νέων ανθρώπων

Ιδιαίτερη προστασία χρειάζονται εκείνοι που βρίσκονται στο περιθώριο της αγοράς εργασίας. Χωρίς την προστασία αυτή, ειδικά για τους μη προνομιούχους, οι νέοι άνθρωποι δεν μπορούν να βιώσουν τα νεανικά χρόνια ως μία μεταβατική περίοδο μεταξύ της παιδικής ηλικίας και της ενηλικίωσης και ως μία φάση κοινωνικού πειραματισμού, ανάπτυξης δημιουργικότητας, προσωπικότητας, προσωπικών απόψεων, αισθήματος ευθύνης κ.λπ.

3.2. Οι προτάσεις που προέκυψαν από την ανταλλαγή απόψεων

Απασχόληση

Σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο

Βελτίωση και ενίσχυση των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών μέτρων στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση

- Βελτίωση της παροχής πληροφοριών και συμβουλών στους νέους σχετικά με την αγορά εργασίας:
 - Ανάπτυξη φιλικών προς τον χρήστη υπηρεσιών πληροφόρησης και παροχής συμβουλών που στόχο θα έχουν την κάλυψη των αναγκών των νέων ανθρώπων.
 - Συμπερίληψη των υπεύθυνων λήψης αποφάσεων και των εργοδοτών σε τοπικό επίπεδο στις υπηρεσίες παροχής συμβουλών στους νέους.
 - Ανάπτυξη συγκεκριμένων πόρων πληροφόρησης για τους νέους ανθρώπους σε θέματα κενών θέσεων εργασίας, συνθηκών εργασίας, κοινωνική προστασία κ.λπ. σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

⁴⁰

Σημαντική ένδειξη: το 20% των νέων που έχουν μια θέση εργασίας λαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος των οικονομικών τους πόρων από τους γονείς τους. Όταν ρωτάμε τους νέους γιατί παραμένουμε για μεγαλύτερο διάστημα με τους γονείς τους, ποσοστό πλησίον του 70% προβάλλουν υλικό λόγο: δεν θα είχαν τα μέσα να ζήσουν μόνοι τους. Το χρονικό διάστημα 1997-2001, η σημασία των γονέων ως πηγή εισοδήματος αυξήθηκε, ενίοτε με αισθητό τρόπο, σε όλες τις χώρες της Ένωσης (εκτός της Ιρλανδίας και της Φινλανδίας). Έτσι, περισσότεροι από ένας στους δύο νέους δηλώνουν ότι λαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος των οικονομικών τους πόρων από την οικογένειά τους (+ 7 βαθμοί σε σχέση με το 1997). Πηγή EB2001, ως άνω.

- Διάδοση πληροφοριών σε μέρη όπου οι νέοι δαπανούν τον περισσότερο χρόνο τους, όπως στα σχολεία, στα πανεπιστήμια, στους οργανισμούς απασχόλησης, στα κλαμπ, στα κέντρα Νεολαίας, κ.λπ.
 - Ανάπτυξη ειδικών μονάδων πληροφόρησης των νέων εντός των υφιστάμενων υπηρεσιών πληροφόρησης και συστημάτων προσανατολισμού, που στόχο έχουν τις τοπικές ιδιαιτερότητες και τα προσωπικά σχέδια δράσης.
 - Παρότρυνση στις συνδικαλιστικές ενώσεις να γίνουν πιο ελκυστικές για τους νέους..
 - Ενθάρρυνση των εργοδοτών να συμβάλλουν στην επεξεργασία σχεδίων σταδιοδρομίας..
- Διεύρυνση της επαγγελματικής κατάρτισης και βελτίωση της ποιότητάς της:
 - Διεύρυνση των προγραμμάτων μαθητείας και της άσκησης των εκπαιδευόμενων.
 - Διδασκαλία ενός ευρέος φάσματος δεξιοτήτων στην επαγγελματική κατάρτιση.
 - Βελτίωση κατάρτισης στη γλωσσομάθεια και στις τεχνολογίες της πληροφορικής.
 - Εποπτεία ιδρυμάτων κατάρτισης και αξιολόγηση προγραμμάτων κατάρτισης που προτείνονται στους νέους.
 - Διευκόλυνση της πρόσβασης των νέων στην επαγγελματική κατάρτιση, ειδικά για τους νέους με ειδικές ανάγκες ή τους κοινωνικά αποκλεισμένους ή εκείνους που αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο της κοινωνικής περιθωριοποίησης:
 - Παροχή δωρεάν κατάρτισης.
 - Βελτίωση της επαγγελματικής κατάρτισης των επαγγελματιών που εργάζονται για αυτούς.
 - Διευκόλυνση της μετάβασης από την κατάρτιση στην απασχόληση:
 - Παροχή ευκαιριών για σπουδές ή κατάρτιση στην εργασία, θέσεις εργασίας για τους φοιτητές, βραδινά τμήματα ή εναλλαγή μεταξύ επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.
 - Παροχή στήριξης για ίδρυση ενώσεων που δημιουργούν απασχόληση.
 - Σύσταση στρατηγικών δημόσιων / ιδιωτικών εταιρικών σχέσεων με σκοπό τη βελτίωση της ενσωμάτωσης των νέων στην αγορά εργασίας.
 - Περιορισμός της ανισότητας στις επαγγελματικές επιλογές που βασίζονται στο φύλο και τις μεγάλες διαφορές εισοδήματος μεταξύ των διαφόρων ειδών εργασίας.

- Παροχή δυνατότητας στους νέους κατά τη διάρκεια της περιόδου μετάβασης από το σχολείο στην εργασία να αντιμετωπίσουν το «διπλό καθεστώς» του εκπαιδευόμενου / φοιτητή / μαθητή και εργαζόμενου / μισθωτού.
- Θέσπιση προγράμματος χορήγησης υποτροφιών μετά το πέρας των σπουδών.
- Βελτίωση της ποιότητας των θέσεων εργασίας για τους νέους.
- Διευκόλυνση της πρόσβασης των νέων στην επιχειρηματική δραστηριότητα:
 - Μείωση / εξάλειψη τυχόν προσκομμάτων στον τομέα του διοικητικού και φορολογικού βάρους, στους δημοσιονομικούς και χρηματοοικονομικούς κανόνες, τους οικονομικούς και κοινωνικούς κανονισμούς κ.λπ. τα οποία ενδέχεται να παρακωλύουν την αυτό-απασχόληση και τη δημιουργία μικρών επιχειρήσεων από νεαρά άτομα. Διευκόλυνση της πρόσβασης των νέων σε χρηματοδοτικούς πόρους και σε υπηρεσίες παροχής συμβουλών.
 - Παροχή οικονομικής και επιμελητειακής υποστήριξης στους νέους επιχειρηματίες.
 - Ελάφρυνση του βάρους κοινωνικής ασφάλισης για τους νέους ελεύθερους επαγγελματίες.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο

- Η επίτευξη πλήρους απασχόλησης των νέων πρέπει να παραμείνει κύριος στόχος των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής:
 - Ενίσχυση της ιδιαίτερης πτυχής της Νεολαίας στις κοινοτικές πολιτικές μέσω του βελτιωμένου συντονισμού μεταξύ των διαφόρων επιπέδων λήψης αποφάσεων και μεταξύ των διαφόρων τομέων δράσης
 - Εμπλοκή της κοινωνίας των πολιτών και των ομάδων στόχων σε τακτικές διαβουλεύσεις που έχουν θέμα την Ευρωπαϊκή Στρατηγική Απασχόλησης.
 - Υποστήριξη καινοτόμων προγραμμάτων για την εκ νέου ενσωμάτωση των νεαρών ανέργων.
 - Παροχή πληροφοριών σχετικά με ευκαιρίες απασχόλησης / κατάρτισης και για επαγγέλματα που αναγνωρίζονται σε ολόκληρη την Ευρώπη.
 - Βελτίωση του ευρωπαϊκού καθεστώτος των νέων εκπαιδευόμενων.
 - Ανάπτυξη μίας διεύθυνσης πληροφόρησης στο διαδίκτυο που θα απευθύνεται στους νέους και στις ιδιαίτερες ανάγκες τους..
- Βελτίωση των συστημάτων μεταφοράς και της αναγνώρισης επαγγελματικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων μεταξύ των κρατών μελών:

- Βελτίωση και ολοκλήρωση των συστημάτων αναγνώρισης (π.χ. ECTS, NARIC, Europass)⁴¹.
- Αναγνώριση και υποστήριξη δεξιοτήτων και ικανοτήτων που αποκτήθηκε σε άλλο κοινοτικό κράτος μέλος ή υπό καθεστώς εθελοντικής υπηρεσίας ή σε προγράμματα μη τυπική εκπαίδευσης.

Κοινωνική ένταξη

Βελτίωση και ενίσχυση των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών μέτρων στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ενσωμάτωση

- Παροχή στους νέους ανθρώπους πρόσβασης σε πόρους, δικαιώματα και υπηρεσίες:
 - αξιοπρεπής και υγιής στέγαση;
 - κατάλληλη υγειονομική περίθαλψη
 - άλλες δημόσιες και ιδιωτικές υπηρεσίες, π.χ. στον τομέα της δικαιοσύνης, του πολιτισμού, του αθλητισμού και του ελεύθερου χρόνου
 - πρόσβαση στους νέους αυτούς πόρους, τα δικαιώματα και τις υπηρεσίες που προορίζονται για την κάλυψη των ιδιαίτερων αναγκών των νέων με κοινωνικές και οικονομικές δυσκολίες
 - παροχή «δεύτερης ευκαιρίας» για τους νέους που δεν συμπεριλήφθηκαν σε ειδικά προσαρμοσμένα προγράμματα (όπως στην αποκατάσταση, την επαγγελματική κατάρτιση, κ.λπ.).
- Ανάπτυξη προληπτικών προσεγγίσεων για την αντιμετώπιση των αιτιών του κοινωνικού αποκλεισμού των νέων ανθρώπων σε ένα πολύ πρώιμο στάδιο:
 - Επικέντρωση στις ατομικές ανάγκες μέσω μία προσέγγισης που έχει επίκεντρο τον άνθρωπο.
 - Απόδοση ιδιαίτερης προσοχής στις ανάγκες των νέων ανθρώπων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο σε όρους υγειονομικών κέντρων, προσανατολισμού / παροχής συμβουλών, πολιτισμικών δραστηριοτήτων, αθλοπαιδιών, βρεφοκομικών σταθμών, στέγασης, μεταφορών, κλπ., ειδικά για εκείνους που είναι κοινωνικά περιθωριοποιημένοι ή αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού (όπως οι νέοι ανύπαντροι γονείς).
 - Βελτίωση της κοινωνικής ενσωμάτωσης των εθνοτικών μειονοτήτων.
 - Ενίσχυση της επίλυσης διαφορών με τη βοήθεια των κοινωνικών λειτουργών.

⁴¹ ECTS: ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς ακαδημαϊκών μονάδων, NARIC: εθνικά κέντρα πληροφόρησης σχετικά με την αναγνώριση τίτλων σπουδών, Europass: διαβατήριο που δείχνει τις γνώσεις και την εμπειρία που αποκτήθηκαν στα πλαίσια τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης.

- Εξασφάλιση ότι οι πολιτικές που επικεντρώνονται στις συνθήκες εργασίας, στα κοινωνικά δικαιώματα και την κοινωνική ευημερία εφαρμόζονται συστηματικά.
- Αναμόρφωση των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής νομοθεσίας:
 - Εξασφάλιση της μεταξύ των γενεών αλληλεγγύης στα συνταξιοδοτικά προγράμματα.
 - Εξάλειψη των διακρίσεων στα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας (π.χ. κατά των γυναικών, των νέων με ειδικές ανάγκες, των εθνικών μειονοτήτων).
 - Συμπερίληψη των αναγκών των νέων ανθρώπων, ειδικά εκείνων που είναι άτομα μη προνομιούχα, στην κοινωνική νομοθεσία σε τομείς όπως οι συμβάσεις επισφαλών θέσεων εργασίας, τα ευέλικτα ωράρια, οι ισότιμες πληρωμές, τα εργατικά ατυχήματα, η πρόσβαση στις εγκαταστάσεις μέριμνας για τις νέες οικογένειες.
 - Παροχή πληροφοριών στους νέους σχετικά με τα δικαιώματά τους και την κοινωνική προστασία.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο

- Προτεραιότητα, όσον αφορά τα μέτρα κοινωνικής ενσωμάτωσης, στις ανάγκες των πλέον ευάλωτων νεαρών ατόμων⁴²;
- Εντατικοποίηση της εργασίας στον τομέα της κοινωνικής ενσωμάτωσης των νέων ατόμων, με τη βοήθεια των ευρωπαϊκών προγραμμάτων⁴³;
- Συμβολή στην κοινωνική ενσωμάτωση των νέων ανθρώπων μέσω της υιοθέτησης μίας προσέγγισης που βασίζεται σε διόδους και σκαλοπάτια σε ευρωπαϊκά προγράμματα απασχόλησης και πολιτικές.

⁴² Τον Ιούνιο του 2000, η Επιτροπή υπέβαλε στο Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο μία πρόταση πολυετούς προγράμματος για την ενθάρρυνση της συνεργασίας των κρατών μελών στον τομέα της κοινωνικής ενσωμάτωσης (COM (2000) 368 της 16 Ιουνίου 2000). Το πρόγραμμα αυτό στόχο έχει την ανάπτυξη μίας ολοκληρωμένης προσέγγισης αγώνα κατά του κοινωνικού αποκλεισμού, η οποία θα συνδέει διαφορετικές πολιτικές για την απασχόληση, την κοινωνική προστασία, την εκπαίδευση και την κατάρτιση, την υγεία και τη στέγαση. Καμία συγκεκριμένη ομάδα-στόχος δεν αναφέρεται στο πρόγραμμα. Η τελική απόφαση που αφορά το πρόγραμμα θα εξαρτηθεί από την έκβαση της διαδικασίας της συναπόφασης μεταξύ του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

⁴³ Ένας μεγάλος αριθμός ευρωπαϊκών προγραμμάτων και χρηματοδοτικών κονδυλίων, όπως τα ΝΕΟΛΑΙΑ, LEONARDO, ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ο αγώνας κατά των διακρίσεων, κ.λπ., επικεντρώνονται στους νέους που προέρχονται από μη προνομιούχα περιβάλλοντα. Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο υποστηρίζει σε εθνική κλίμακα τις πρωτοβουλίες που προορίζονται να "στηρίξουν την επαγγελματική ενσωμάτωση των νέων."

4. Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

4.1. Ανάλυση των αποτελεσμάτων

Κατά τη διάρκεια της ανταλλαγής απόψεων κατέστη σαφές ότι υπάρχει ένα ευρύ φάσμα πολύπλοκων θεμάτων που επηρεάζουν την ευημερία και την αυτονομία των νέων ανθρώπων. Το περιβάλλον, η μετανάστευση, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τα νομικά συστήματα, η υγεία, η τοξικομανία, η σεξουαλικότητα, ο αθλητισμός, η προσωπική ασφάλεια κ.λπ. όλα παραπέμπουν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο σε πλευρές που επηρεάζουν τις ζωές των νέων ανθρώπων και επιδρούν στη συμμετοχή του στα κοινά, στην εκπαίδευση ή στην εξεύρεση εργασίας. Για παράδειγμα, η υγεία των νέων – ή τα θέματα που σχετίζονται με αυτή, όπως τα ναρκωτικά, οι σεξουαλικές σχέσεις, η προσωπική ασφάλεια, η διατροφή κ.λπ. – καθορίζει το βαθμό στον οποίο οι νέοι άνθρωποι είναι πρόθυμοι και ικανοί να πηγαίνουν σχολείο ή να παρακολουθούν ένα τμήμα επαγγελματικής κατάρτισης. Επιπλέον, ο τρόπος που «ο κόσμος των ενηλίκων» αντιμετωπίζει τα θέματα αυτά έχει επίπτωση στην αντίληψη που έχουν οι νέοι άνθρωποι για την κοινωνία και στις ευκαιρίες που οι ίδιοι πιστεύουν ότι η κοινωνία του παρέχει. Μία κοινωνία η οποία, στα μάτια των νέων ανθρώπων, δεν είναι σε θέση να αντιμετωπίσει, ας πούμε, τα περιβαλλοντικά προβλήματα ή στην οποία οι περιβαλλοντικές λύσεις παραμένουν αμιγώς ρητορικές, δεν ενθαρρύνει την ενεργό συμμετοχή των πολιτών.

- ***Η ευημερία θεμελιώνεται στη δικαιοσύνη και την απουσία διακρίσεων***

Οι νέοι άνθρωποι έχουν μια πολύ ευρεία αντίληψη του τι είναι ευημερία. Πιστεύουν ότι η προσωπική τους ανάπτυξη και η αυτονομία εξαρτάται από ένα ευνοϊκό κοινωνικό περιβάλλον το οποίο είναι απαλλαγμένο από διακρίσεις, παρέχει σε όλους ίσες ευκαιρίες και προασπίζει τη διαφορετικότητα. Μία ευθεία γραμμή διαγράφεται μεταξύ, από τη μία πλευρά, της ευημερίας των νέων ατόμων, και από την άλλη του αγώνα της κοινωνίας κατά της οποιασδήποτε μορφής αδικίας μεταξύ των γενεών και του αδικαιολόγητου αποκλεισμού και των διακρίσεων της όποιας κοινωνικής ομάδας και του αγώνα για περισσότερη δικαιοσύνη και ισότιμη κατανομή μέσων και ευκαιριών σε παγκόσμιο επίπεδο.

Τα συστήματα πρόνοιας και οι υγειονομικές υπηρεσίες θα πρέπει ως θέμα αρχής να είναι προσβάσιμα σε όλους με ίσους όρους και χωρίς διακρίσεις. Αυτό σημαίνει ότι η ειδική κατάσταση των μη προνομιούχων ατόμων πρέπει να λαμβάνεται πλήρως υπόψη. Οι νέοι με σωματικές και διανοητικές δυσκολίες εξακολουθούν να υποφέρουν από κακές κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες. Οι χρήστες αναπηρικών καροτσιών αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην απόκτηση πρόσβασης σε πολιτιστικές εκδηλώσεις. Άλλοι νέοι άνθρωποι με αναπηρία δεν έχουν πρόσβαση στο Διαδίκτυο. Πάσχουν από ανεπαρκή υποδομή για φυσική άσκηση και άθληση, και συχνά υπάρχει πολύ περιορισμένη κοινωνική αποδοχή και υποστήριξη για τις ομάδες αυτό-υποστήριξης.

“Απλώς το ευρώ”

Οι σκοποί του προγράμματος αυτού είναι να αξιολογήσει την παρούσα κατάσταση και την κατάρτιση στη χρήση του ευρώ για τους ανθρώπους με διανοητική αναπηρία στα 15 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να προαγάγει την ενημέρωση για το ευρώ για τους ανθρώπους με διανοητική αναπηρία, τις οικογένειές τους και τους επαγγελματίες. Το πρόγραμμα παράγαγε έναν οδηγό, μία ευανάγνωστη διεύθυνση στο Διαδίκτυο (με εσωματωμένη χρήση γλωσσών με σύμβολα), και ένα εκπαιδευτικό βίντεο για το ευρώ.

<http://www.fvo.nl/html/euro/irish/project.htm>

Σήμερα παρατηρείται στην Ευρώπη – γεγονός το οποίο υποστηρίζεται από τις διαβουλεύσεις γενικά και από τους ερευνητές ειδικά – η εμφάνιση νέων κοινωνικών ανισοτήτων και νέα πολιτισμικά χάσματα μεταξύ των διαφορετικών κατηγοριών νέων. Η σημερινή πραγματικότητα χαρακτηρίζεται, αφενός, από μια αυξανόμενη ομοιογένεια των τρόπων ζωής των νέων ανθρώπων (μουσική, ένδυση κ.λπ.) και, αφετέρου, από μια αυξανόμενη πώλωση των ευκαιριών, γεγονός που αυξάνει τις εντάσεις που ήδη υπάρχουν μεταξύ των γενεών, των φύλων, των διαφορετικών εθνικών ομάδων και των περιφερειών διαφορετικού οικονομικού πλούτου. Στις πτωχότερες κοινωνίες της Ευρώπης ιδιαίτερα, οι διαδικασίες εκσυγχρονισμού είναι επιλεκτικές και συχνά λειτουργούν μόνο προς όφελος ενός μικρού στρώματος του νεανικού πληθυσμού.

- ***Η αυτονομία απαιτεί εισόδημα, κοινωνική προστασία και στέγη***

Οι νέοι θεωρούν ότι η έλλειψη οικονομικών πόρων είναι το πιο σημαντικό εμπόδιο στην κοινωνική ενσωμάτωση, την ευημερία και την αυτονομία, και υποστηρίζουν μια ολοκληρωμένη μεταρρύθμιση του συστήματος κρατικής πρόνοιας και του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, ώστε να εξασφαλιστεί ότι όλοι οι νέοι άνθρωποι, άσχετα από την κοινωνική τους θέση και τη θέση τους στην αγορά εργασίας (συμπεριλαμβανομένων των ατόμων που δεν πηγαίνουν σχολείο ή είναι άνεργοι), λαμβάνουν επαρκή κάλυψη σε ίσους όρους. Οι υπηρεσίες πρέπει να είναι εύκολα προσβάσιμες, ακόμη και στις αραιοκατοικημένες περιοχές. Οι νέοι θα πρέπει να λαμβάνουν περισσότερη και πιο έγκαιρη πληροφόρηση σχετικά με την κατάσταση της κοινωνικής τους προστασίας.

Υπάρχει έντονη έλλειψη προσιτής στέγασης η οποία θα μπορούσε να επιτρέψει στους νέους να εγκαταλείψουν το σπίτι και να ζήσουν ανεξάρτητα ή να αρχίσουν τη δική τους οικογένεια. Η ανάγκη αυτή τονίστηκε με στόχο το γεφύρωση των υφιστάμενων χάσμάτων στην κάλυψη κοινωνικής ασφάλισης για τους νέους, π.χ. για εκείνους που βρίσκονται σε «κατάσταση μηδέν». Οι μεταβιβαστικές πληρωμές ή/και ένα ελάχιστο εισόδημα άσχετα από την κοινωνική θέση και την απασχόληση θεωρούνται από τους νέους ως σημαντικά βήματα που θα τους επιτρέψουν να γίνονται ολοένα και πιο ανεξάρτητοι.

“L’Étage” – βοήθεια για τους νέους που αντιμετωπίζουν δυσκολίες

Ο πρωταρχικός στόχος του “L’Étage” είναι να βοηθήσει τους νέους να αντιμετωπίσουν εξαιρετικές δυσκολίες, να τους επιτρέψει να αναπτυχθούν και να σέβονται την αξιοπρέπειά τους. Οι νέοι μπορούν να έρχονται και να παίρνουν ένα γεύμα δύο φορές την ημέρα έναντι ενός ονομαστικού ποσού. Το κέντρο προσπαθεί να βρίσκει στέγαση ή κατάλυμα, αλλά μπορεί επίσης να χρησιμοποιείται ως ταχυδρομική διεύθυνση για την παράδοση επίσημων εγγράφων (όπως βιογραφικά σημειώματα) και για την απόκτηση επιδομάτων υγειονομικής ασφάλισης.

Association Espérance, 19, quai des Bateliers, F - 67000 STRASBOURG, tél. ++33 388 3570768

- ***Η βελτίωση της πνευματικής και της σωματικής υγείας και η πρόληψη της χρήσης ναρκωτικών***

Το κυριότερο συμπέρασμα της διαδικασίας ανταλλαγής απόψεων είναι ότι υπάρχει διαδεδομένη ζήτηση για ενημέρωση και εκπαίδευση στην προληπτική υγεία για όλους, στο πλαίσιο των σχολικών προγραμμάτων και εντός του πλαισίου της παροχής βοήθειας στους νέους. Οι δομές παροχής βοήθειας έχουν ένα σημαντικό ρόλο να διαδραματίσουν ως στοιχείο υποστήριξης της προσωπικής ανάπτυξης των νέων. Τα ομότιμα εκπαιδευτικά προγράμματα και η ενεργός συνεργασία των νέων σε άλλα προγράμματα είναι επίσης πολύτιμα εργαλεία. Το προληπτικό έργο θα

πρέπει να προαγάγει την καλύτερη συνειδητοποίηση εκ μέρους των νέων της ευθύνης που έχουν για το σώμα τους, π.χ. όσον αφορά τις διατροφικές τους συνήθειες.

“MAHIS –Η ευκαιρία είναι μέσα σου”

Το Mahis είναι ένα φινλανδικό πρόγραμμα που βοηθά τους νέους να διαχειρίζονται τη ζωή τους και παρέχει υποστήριξη από τους ενήλικες και θετική κοινωνικοποίηση σε ομότιμες ομάδες. Ο σκοπός είναι η ενίσχυση της αυτοπεποίθησης και της εμπιστοσύνης στο μέλλον. Το Mahis παρέχει εναλλακτικές λύσεις στα ναρκωτικά και τα κοινωνικά πρότυπα για να βοηθήσει τους νέους να αντιμετωπίσουν τις κοινωνικές πιέσεις που υφίστανται.

<http://www.nuortenakatemia.fi/>

Οι νέοι επιθυμούν να ενημερώνονται καλύτερα για όλα τα ζητήματα που σχετίζονται με την υγεία, την ατομική εξέλιξη, τα καταναλωτικά και περιβαλλοντικά προβλήματα. Αυτές οι πληροφορίες θα πρέπει να παρέχονται από τα σχολεία⁴⁴, τις μονάδες παροχής βοήθειας στους νέους, τις συμβουλευτικές υπηρεσίες και τα μέσα ενημέρωσης. Η πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας θα πρέπει να είναι ελεύθερη και να παρέχεται χωρίς διακρίσεις. Η δημιουργία μονάδων υγειονομικής περίθαλψης ειδικών για τους νέους θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση.

Οι πολιτικές δημόσιας υγείας θα πρέπει εξάλλου να επικεντρώνονται στα προβλήματα υγείας που πλήττουν ιδιαίτερα τους νέους. Προκειμένου να επιτευχθούν πραγματικές πρόοδοι, απαιτούνται περισσότερες επιστημονικές και στατιστικές μελέτες και μεγαλύτερη κάλυψη από τα μέσα ενημέρωσης σχετικά με την κατάσταση των νέων σε ό,τι αφορά την υγεία..

Η κατανάλωση καπνού και οινόπνευματος, καθώς η κατάχρηση νόμιμων φαρμακευτικών ουσιών θεωρούνται ουσιώδη προβλήματα. Οι ποσότητες νικοτίνης, οινόπνευματος και τροφίμων πλούσιων σε ζάχαρη και λίπη που καταναλώνονται από τους νέους αυξάνονται διαρκώς. Τα υψηλά ποσοστά αυτοκτονιών στους Ευρωπαίους νέους αποκαλύπτουν μια μόνιμη έλλειψη ευζωίας.

Σύμφωνα με τους νέους, η τοξικομανία θα έπρεπε να αναγνωριστεί ως ασθένεια, όχι ως έγκλημα, και να αντιμετωπίζεται ως τέτοια. Υπογραμμίζεται η ανάγκη ύπαρξης πιο εκτεταμένων και αποτελεσματικών προγραμμάτων πρόληψης, κυρίως μέσω συμβουλευτικών υπηρεσιών πρόληψης ομαδικής θεραπείας και με τη βοήθεια κατάλληλων μονάδων θεραπείας και επανεκπαίδευσης. Η παροχή πληροφοριών από τους γονείς θεωρείται αναπόσπαστο μέρος των προσπαθειών αυτών. Ωστόσο, οι απόψεις δίστανται σχετικά τον ακριβή προσανατολισμό που πρέπει να υιοθετηθεί ως προς την πολιτική καταπολέμησης της τοξικομανίας. Σε ορισμένες χώρες, η πλειοψηφία των νέων τάσσεται υπέρ μιας πιο αυστηρής αντιμετώπισης των ναρκωτικών, συμπεριλαμβανομένου του καπνού και του οινόπνευματος. Αντίθετα, σε άλλες χώρες, οι νέοι υποστηρίζουν την αποποινικοποίηση της κατανάλωσης, της παραγωγής και της πώλησης κάνναβης και των παραγώγων αυτής για ιατρικούς σκοπούς και πρακτικές, ζητώντας παράλληλα σε γενικές γραμμές διατήρηση ή και ενίσχυση της απαγόρευσης των σκληρών ναρκωτικών..

⁴⁴

Στον τομέα της προώθησης της υγείας για τους νέους, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας και το Συμβούλιο της Ευρώπης συνεργάζονται στο πλαίσιο του «European Network of Health Promoting Schools» (ENHPS). Το δίκτυο αυτό αποτελεί ένα συγκεκριμένο παράδειγμα δραστηριότητας για την προώθηση της υγείας, που υλοποιήθηκε επιτυχώς χάρη στις προσπάθειες που κατέβαλαν από κοινού οι τρεις φορείς για την επίτευξη των στόχων που είχαν θέσει σε σχέση την προώθηση της υγείας σε παιδιά σχολικής ηλικίας.

Σε ό,τι αφορά την ψυχική υγεία, επιζητείται η καταβολή περαιτέρω προσπαθειών στον τομέα της πρόληψης (ιδίως η ανάπτυξη συμβουλευτικών υπηρεσιών), καθώς και η δημιουργία υποδομών περίθαλψης εξειδικευμένων στους νέους. Θα ήταν επίσης επιθυμητή η κατάρτιση πιο ολοκληρωμένων στατιστικών αναφορικά με τους νέους που πάσχουν από ψυχοσθένειες.

“Penumbra” – βοήθεια για τους νέους που πάσχουν από ψυχική αναπηρία

Η Penumbra είναι μια σκοτσέζικη εθελοντική οργάνωση που δραστηριοποιείται εδώ και 15 έτη στον τομέα της ψυχικής υγείας. Στόχος της είναι να ενθαρρύνει τους νέους με ειδικές ανάγκες να αναπτύξουν τις ικανότητές τους και την αυτοπεποίθησή τους, να εξετάζει τα δύσκολα ζητήματα που αντιμετωπίζουν στη ζωή τους και να τους οδηγεί στη συνειδητοποίηση της δύναμης που κρύβουν μέσα τους. Με τα χρόνια, έχουν αναπτυχθεί υπηρεσίες υποδοχής ασθενών χωρίς ραντεβού καθώς και ένα μεγάλο φάσμα ομάδων στήριξης (διατροφικά προβλήματα, τοξικομανία και κατάχρηση οινόπνευματος).
<http://www.penumbra.org.uk/youngpeople/youngpeoplecontent.html>

• **Μεγαλύτερο άνοιγμα στα θέματα της σεξουαλικότητας**

Οι νέοι θεωρούν τη σεξουαλικότητα σημαντική πτυχή της ευζωίας και της προσωπικής αυτονομίας τους. Εντοπίζουν μια ανάγκη καλύτερης πληροφόρησης για τη σεξουαλικότητα, κυρίως τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση, την αντισύλληψη, τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, κλπ. Οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να παρέχονται εντός και εκτός του σχολείου, στις άτυπες εκπαιδευτικές δομές, όπως είναι οι οργανώσεις νέων, τα κέντρα άθλησης και ψυχαγωγίας, κλπ.

Το σκανδιναβικό ψήφισμα για την υγεία και τα σεξουαλικά δικαιώματα των εφήβων

Το «σκανδιναβικό ψήφισμα» καταρτίστηκε από τις ενώσεις οικογενειακού προγραμματισμού πέντε σκανδιναβικών χωρών, επί τη βάση του προγράμματος δράσης της διεθνούς συνδιάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για τον πληθυσμό και την ανάπτυξη, το οποίο εγκρίθηκε στο Κάιρο το 1994. Πρόκειται για ένα σημαντικό εργαλείο για την υπεράσπιση της ιδέας ότι η παροχή ειδικών πληροφοριών στους νέους δεν τους ενθαρρύνει να αναπτύσσουν σεξουαλικές σχέσεις, αλλά να προστατεύονται σε περίπτωση που έχουν σεξουαλικές σχέσεις.
<http://mirror.ippf.org/cairo/issues/9906/nordic.htm>

Οι νέοι τάσσονται υπέρ της ίσης πρόσβασης όλων, ανεξάρτητα από τις πολιτισμικές τους καταβολές, στην πληροφόρηση και τις συμβουλευτικές υπηρεσίες, καθώς και στην αντισύλληψη και τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση. Ζητούν επίσης τη νομιμοποίηση της άμβλωσης. Μάλιστα, η εγκυμοσύνη στους εφήβους χαρακτηρίζεται ως συγκεκριμένο πρόβλημα που πρέπει να αντιμετωπιστεί.

Όλες οι μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης, όπως ο σεξουαλικός τουρισμός ή η παιδεραστία, καταδικάζονται σαφώς και κατηγορηματικώς. Η έλλειψη ανοχής ως προς ορισμένους σεξουαλικούς προσανατολισμούς απορρίπτεται και καταδικάζεται ευρύτατα. Οι νέοι τάσσονται υπέρ της λήψης περισσότερων θετικών μέτρων που θα αποσκοπούν στην ευαισθητοποίηση σε ό,τι αφορά τη σεξουαλική διαφορετικότητα.

Η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση από άλλους νέους («εκπαίδευση από συνομηλίκους») μπορεί να συμβάλει στην υπέρβαση δύσκολων οικογενειακών καταστάσεων ή στην προσέγγιση ατόμων που δυσκολεύονται να εκφράζονται για θέματα σεξουαλικότητας. Ειδικές εκπαιδευτικές μέθοδοι πρέπει να προβλεφθούν για τις νέες που ανήκουν σε εθνοτικές μειονότητες ή/και μη προνομιούχα περιβάλλοντα, καθώς για κάποιες εξ αυτών η μητρότητα παραμένει ακόμη ο μοναδικός τρόπος ένταξής τους στην κοινωνία.

- **Μεγαλύτερη προσοχή στα θέματα που αφορούν την οικογένεια και την ισότητα των δύο φύλων**

Σύμφωνα με τους νέους, τις τελευταίες δεκαετίες έχει σημειωθεί πολύ μικρή πρόοδος σε ό,τι αφορά την ισότητα των δύο φύλων. Παρατηρούν πως υπάρχει ανάγκη για ενίσχυση της ισότιμης σχέσης μεταξύ ανδρών και γυναικών στην κοινωνία, καθώς και για αυξημένη ευαισθητοποίηση σε ό,τι αφορά τα στερεότυπα που υπάρχουν σε σχέση με τα δύο φύλα και τον καθορισμό των ρόλων. Οι νέοι πιστεύουν ότι πρέπει να επανεξεταστεί ο παραδοσιακός καταμερισμός των εργασιών, κυρίως στις περιοχές όπου τα ποσοστά ανεργίας είναι υψηλά και δεν υπάρχουν αρκετά δημόσια κέντρα φύλαξης παιδιών.

Κινητοποίηση των νέων γυναικών για την ισότητα στην Ευρώπη

Το Σεπτέμβριο του 1999, το Ευρωπαϊκό Λόμπι Γυναικών (LEF) έθεσε σε εφαρμογή ένα σχέδιο με τον τίτλο «Mobilising Young Women for Equality in Europe» (Κινητοποίηση των Νέων Γυναικών για την Ισότητα στην Ευρώπη). Στόχος του προγράμματος είναι η ενίσχυση της ενσωμάτωσης των προβλημάτων των νέων γυναικών στην κατάρτιση των ευρωπαϊκών και εθνικών πολιτικών, ωθώντας περισσότερες γυναίκες να συμμετάσχουν σε οργανωμένες δράσεις και διαδικασίες λήψης αποφάσεων..
<http://www.womenlobby.org>

Ο συνδυασμός οικογένειας και εργασίας θεωρείται μια από τις βασικές προκλήσεις του μέλλοντος – παραδείγματος χάρη η θέσπιση γονικής άδειας και η βελτίωση των κέντρων φύλαξης παιδιών. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να δοθεί προσοχή στις ειδικές ανάγκες των κοριτσιών και των νέων γυναικών, κυρίως σε ό,τι αφορά την υγεία και την ασφάλειά τους. Η βία κατά των γυναικών παραμένει συχνή και για το λόγο αυτό πρέπει να δραστηριοποιηθούμε. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι νεαρές γυναίκες είναι πιο ευάλωτες σε ορισμένες ασθένειες, όπως η βουλιμία ή η ανορεξία, από ό,τι τα αγόρια ή οι νεαροί άνδρες. Πολλοί νέοι ζητούν ισχυρότερη υλική και ψυχική υποστήριξη από τις οικογένειες, συμπεριλαμβανομένων και των ανύπανδρων ζευγαριών με παιδιά.

- **Έκφραση της ατομικής πολιτισμικής ταυτότητας**

Οι νέοι τονίζουν το σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν όλες οι μορφές πολιτιστικών δραστηριοτήτων στην ευζωία και την προσωπική ανάπτυξή τους. Προτείνουν την πραγματοποίηση αλλαγών στα σχολικά προγράμματα, την άτυπη εκπαίδευση και την πολιτιστική πολιτική των δημόσιων αρχών. Θεωρούν την πολιτιστική εκπαίδευση κατά τη διάρκεια της νεανικής ηλικίας ως ισχυρό μέσο για την ανάπτυξη του είδους των κοινωνικών δεξιοτήτων που απαιτούνται για την πρόοδο της κοινωνίας της γνώσης.

Club 15-29 – καλλιτεχνικές δραστηριότητες για τους μη προνομιούχους νέους

Στην Ελλάδα, το «Club 15-29» απευθύνεται σε νέους, αγόρια και κορίτσια, που δεν ανήκουν σε κανενός είδους οργάνωση. Το εν λόγω «Club» καλύπτει πολλά και ποικίλα προγράμματα ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων. Ένας από τους στόχους του είναι να προσεγγίσει τους νέους σε απομακρυσμένες περιφέρειες ή τα άτομα που πάσχουν από κάποια αναπηρία, αποσκοπώντας στην εξάλειψη των πολιτιστικών και εκπαιδευτικών ανισοτήτων και την υλοποίηση σχεδίων που προωθούν την συμμετοχή νέων που πάσχουν από προβλήματα όρασης ή ακοής σε καλλιτεχνικές δραστηριότητες, όπως το θέατρο

Ωστόσο, οι νέοι θεωρούν ότι η υπερπληροφόρηση και η εμπορευματοποίηση μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο την πολιτισμική τους ταυτότητα. Θεωρούν πως αποτελούν στόχο εμπορικών δυνάμεων που προσπαθούν να επηρεάσουν την καταναλωτική τους συμπεριφορά. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε καταστάσεις κατά τις οποίες οι νέοι ωθούνται πρόωρα στην απασχόληση, προκειμένου να συμβαδίζουν με τα στερεότυπα μοντέλα της αγοράς.

Και ενώ τα όρια μεταξύ της κουλτούρας των νέων και της κουλτούρας των ενηλίκων γίνονται ασαφή, την ίδια στιγμή προκύπτουν νέες πολιτιστικές μορφές, μεταβαλλόμενες και ενίοτε σύνθετες. Στα νέα αυτά πολιτιστικά μοντέλα, φαίνεται πως το κριτήριο της ηλικίας τείνει να γίνεται λιγότερο ευκρινές. Ωστόσο, εξακολουθεί να παραμένει σημαντική αποστολή η παροχή της δυνατότητας στους νέους να διαμορφώνουν και να εκφράζουν τις κουλτούρες τους.

- ***Οι νέοι επιθυμούν μεγαλύτερη ασφάλεια και περισσότερη ενημέρωση για το περιβάλλον***

Οι νέοι θεωρούν σημαντικά ζητήματα την ασφάλεια στις αστικές περιοχές και την πρόληψη των οδικών ατυχημάτων, καθώς και το ιδιαίτερο πρόβλημα της ασφάλειας στο χώρο εργασίας. Απαιτούνται ως εκ τούτου αυστηρότερα πρότυπα ασφάλειας και καλύτεροι ρυθμιστικοί μηχανισμοί.

Οι νέοι ενδιαφέρονται ιδιαίτερα για τα περιβαλλοντικά θέματα, τα οποία έχουν μεγάλη επίδραση στις συνθήκες διαβίωσης και στην ευζωία τους. Πολλοί εξ αυτών γνωρίζουν την σημασία που έχει το υγιές περιβάλλον και επιθυμούν να μάθουν περισσότερα για το θέμα αυτό, καθώς και για την πρακτική εφαρμογή της αειφόρου ανάπτυξης. Αυτό συνάδει με τους στόχους του έκτου προγράμματος για το περιβάλλον⁴⁵, το οποίο αποσκοπεί στην προώθηση της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και εξετάζει μέσα για τη βελτίωση της ευαισθητοποίησης για το περιβάλλον. Τα μέσα αυτά περιλαμβάνουν κυρίως την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών ζητημάτων στα σχολικά προγράμματα και την κατάρτιση εκπαιδευτικών προγραμμάτων που παρέχουν συμβουλές στους πολίτες σχετικά με την υιοθέτηση πιο οικολογικών τρόπων ζωής.

4.2. Προτάσεις που προέκυψαν από την ανταλλαγή απόψεων

Σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο

- Υλικές συνθήκες ευζωίας:
 - εντατικοποίηση των προσπαθειών βελτίωσης της κατάστασης σε ό,τι αφορά τη στέγαση
 - κατάλληλη κοινωνικο-πολιτιστική υποδομή για όλους τους νέους, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προέρχονται από περιβάλλοντα με μικρά εισοδήματα και εκείνων που ζουν σε αγροτικές περιοχές.
- Στον τομέα της υγείας και της καταπολέμησης της τοξικομανίας:
 - πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας χωρίς διακρίσεις
 - γενική βελτίωση των μονάδων υγειονομικής περίθαλψης·
 - προώθηση της εκπαίδευσης σε θέματα υγείας (συμπεριλαμβανομένων και θεμάτων κατανάλωσης)
 - ενίσχυση της στήριξης των προγραμμάτων πληροφόρησης και πρόληψης

⁴⁵

COM(2001) 31 τελικό, της 24.01.2001.

- βελτίωση της πληροφόρησης και της ευαισθητοποίησης στα μέσα ενημέρωσης·
 - πληροφόρηση και παροχή συμβουλών σε ομάδες στήριξης·
 - γονική πληροφόρηση
 - βελτίωση της θεραπείας της τοξικομανίας, κατά προτίμηση σε ειδικά κέντρα·
 - ενίσχυση της στήριξης της έρευνας στον τομέα της υγείας, καθώς των στατιστικών εργασιών.
- Άλλα ζητήματα (ψυχική υγεία, σεξουαλικότητα, οικογένεια, ισότητα των δύο φύλων, ατομική ασφάλεια)
 - βελτίωση της ιατρικής κάλυψης στον τομέα των ψυχολογικών και ψυχοσωματικών παθήσεων·
 - βελτίωση των συμβουλευτικών υπηρεσιών και πιο έγκαιρη παροχή τους· δημιουργία μονάδων εξειδικευμένων στη θεραπεία των ψυχικών παθήσεων·
 - δημιουργία προγραμμάτων επανένταξης ειδικών για νέους που πάσχουν από ψυχικές παθήσεις·
 - βελτίωση της πρόσβασης στην πληροφόρηση και τις συμβουλευτικές υπηρεσίες στον τομέα της σεξουαλικότητας·
 - ενίσχυση της στήριξης των προγραμμάτων αντισύλληψης και οικογενειακού προγραμματισμού
 - βελτίωση και επέκταση των μονάδων θεραπείας για τα θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης και βίας
 - βελτίωση της υλικής και οργανωτικής στήριξης για τις οικογένειες, κυρίως ως προς τη σύσταση οικονομικά προσιτών κέντρων φύλαξης παιδιών·
 - ελεύθερη και ίση πρόσβαση για όλες τις γυναίκες σε γυναικολογικές ιατρικές επισκέψεις και επισκέψεις για θέματα οικογενειακού προγραμματισμού
 - κατάρτιση και εφαρμογή αυστηρότερων κριτηρίων σε ό,τι αφορά την ασφάλεια στην εργασία·
 - ειδικά κέντρα εκπαίδευσης για νέους οδηγούς
 - πιο ελκυστικές υπηρεσίες δημόσιων συγκοινωνιών, ακόμα και σε ασυνήθεις ώρες·

- βελτίωση της ευαισθητοποίησης σε περιβαλλοντικά θέματα και στήριξη της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στην τυπική και άτυπη εκπαίδευση και κατάρτιση.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο

Η Ευρωπαϊκή Ένωση καλείται να εστιάσει περισσότερο σε δύο κύριους πόλους δράσης: τη θέσπιση ορισμένων προτύπων και την καλύτερη προσαρμογή των πολιτικών και των προγραμμάτων στις ανάγκες των νέων.

- Υπό την προϋπόθεση ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι σε θέση να θεσπίζει πρότυπα, προτείνονται τέσσερις ομάδες προτύπων:
 - πρότυπα για την κατάλληλη κάλυψη κοινωνικής ασφάλισης για όλους του νέους, χωρίς διακρίσεις και βάσει της αρχής της ισότιμης μεταχείρισης των γενεών·
 - πρότυπα για την υγειονομική περίθαλψη για όλους τους νέους χωρίς διακρίσεις, η οποία θα δίνει έμφαση στην πρόληψη και θα είναι επαρκώς ευέλικτη ώστε να λαμβάνει πλήρως υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες ορισμένων κατηγοριών νέων·
 - πρότυπα για μια ευρωπαϊκή πολιτική σχετικά με την κατάχρηση ορισμένων ουσιών, η οποία θα λαμβάνει υπόψη τη σημερινή πραγματικότητα, θα καλύπτει όλο το φάσμα των νόμιμων και παράνομων ουσιών και θα αντιμετωπίζει την τοξικομανία ως ασθένεια και όχι ως έγκλημα·
 - ευρωπαϊκά πρότυπα σχετικά με τα κέντρα φύλαξης παιδιών και τη γονική άδεια ως μέσα προώθησης μιας πολιτικής ισότητας των δύο φύλων και στήριξης της οικογένειας
- Η Ευρωπαϊκή Ένωση καλείται να λαμβάνει περισσότερο υπόψη τα συμφέροντα των νέων κατά την κατάρτιση και την εκτέλεση των ευρωπαϊκών πολιτικών και προγραμμάτων δράσης:
 - Απαιτούνται πρόσθετες ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες στον τομέα της πληροφόρησης για τη νεολαία, ιδιαίτερα στους τομείς που συμβάλλουν ώστε οι νέοι να γίνονται αυτόνομοι πολίτες.
 - Η ευρωπαϊκή πολιτική θα πρέπει να στοχεύει στη διασφάλιση του πλουραλισμού των κουλτουρών και των τρόπων ζωής στην Ευρώπη.
 - Θα πρέπει να ενισχυθεί η πρόσβαση στα προγράμματα LEONARDO, ΣΩΚΡΑΤΗΣ και ΝΕΟΛΑΙΑ για τους νέους με ειδικές ανάγκες και τους μειονεκτούντες νέους και να υπάρξει μεγαλύτερη στήριξη για τα πολιτιστικά προϊόντα που απευθύνονται στους νέους που πάσχουν από προβλήματα όρασης ή ακοής.
 - Θα ήταν χρήσιμα στοιχεία ειδικά για κάθε φύλο σχετικά με τις ασθένειες στην ΕΕ.

5. ΜΙΑ ΕΥΡΩΠΗ ΠΟΥ ΒΑΣΙΖΕΤΑΙ ΣΕ ΑΞΙΕΣ

5.1. Ανάλυση των αποτελεσμάτων

Στα μάτια των νέων από 15 έως 25 χρόνων η Ευρώπη παρουσιάζει πολλά προσώπεια: είναι ένας πύργος της Βαβέλ, ένας γραφειοκρατικός οργανισμός και ένας μεγάλος «κουλοχέρης», αλλά επίσης ένας χώρος ανταλλαγών και συναντήσεων και υπέρμαχος των δημοκρατικών αξιών.

• Η Ευρώπη στον κόσμο

Τόσο ως άτομα όσο και συλλογικά, οι νέοι απαξιώνουν την ιδέα μιας Ευρώπης η οποία δεν θα ήταν τίποτα άλλο από μια μεγάλη οικονομική ζώνη ελεύθερων συναλλαγών που θα ανταγωνίζεται τη Βόρεια Αμερική ή τη Νοτιοανατολική Ασία. Ο στόχος του κοινοτικού εγχειρήματος δεν είναι η δημιουργία μιας «Ευρώπης-φρουρίου» που θα είναι γερά προσηλωμένη στις θέσεις και τα αντανάκλαστικά που κληρονόμησε από το παρελθόν: η επικυριαρχία στις άλλες ηπείρους που είχε η Ευρώπη στη διάρκεια κάποιων ιστορικών περιόδων δεν θα πρέπει να χρησιμοποιείται ως πρόσχημα για να συνεχίσουμε να βαδίζουμε σε αυτό το δρόμο. Απεναντίας, η Ευρώπη οφείλει να επιδείξει πνεύμα ανοίγματος προς τον υπόλοιπο κόσμο και να διατρανώσει τη θέση της ως σταυροδρόμι πολιτισμών και ως χώρος ανεκτικότητας και ανταλλαγών.

Πέραν τούτου, είναι σαφές ότι κατά τη γνώμη των νέων η εμβέλεια της Ευρώπης υπερβαίνει κατά πολύ την Ευρωπαϊκή Ένωση. Τάσσονται υπέρ της διεύρυνσης, παρ' όλο που συνειδητοποιούν πλήρως το γεγονός ότι η προσχώρηση των υποψηφίων χωρών, η μετάβαση των συγκεκριμένων χωρών από πρώην κομμουνιστικά σε δημοκρατικά καθεστώτα και από το σύστημα του κεντρικού οικονομικού σχεδιασμού στην οικονομία της αγοράς ενδέχεται να καταστήσει επισφαλή την κατάσταση των νέων εκείνων των χωρών.

• Μια Ευρώπη που συνηγορεί υπέρ των αξιών

Οι νέοι και οι σύλλογοι νεολαίας παραμένουν προσηλωμένοι στο ευρωπαϊκό ιδανικό που θεμελιώνεται στις αξίες της ειρήνης, της ευημερίας και της δημοκρατίας. Όλοι θεωρούν προφανές το ότι τη σήμερον ημέρα η αποφασιστική διατράνωση ενός χώρου ελευθεριών και δικαιωμάτων είναι πολύ περισσότερο αναγκαία από τη δημιουργία μιας οικονομικής Ευρώπης. Όπως επίσης, η αντίληψη περί ενότητας μέσα στην πολυμορφία δεν τους αφήνει αδιάφορους.

Το ζήτημα της καταπολέμησης των διακρίσεων αναδείχθηκε πολύ ξεκάθαρα σε όλες τις συζητήσεις. Οι νέοι ασπάζτηκαν ομόφωνα τις αξίες της αλληλεγγύης, της ισότητας και της πολιτισμικής πολυμορφίας. Οι συγκεκριμένες αξίες βρίσκονται στο επίκεντρο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης αλλά και της συνεργασίας με τον υπόλοιπο κόσμο. Έτσι, όλοι ανεξαιρέτως οι συμμετέχοντες στη διαδικασία ανταλλαγής απόψεων εξέφρασαν την επιθυμία να εφαρμοστεί μια κοινή ευρωπαϊκή πολιτική με στόχο την προάσπιση των οικουμενικών θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Οι νέοι ζητούν την αυστηρή εφαρμογή της ρήτρας περί αποφυγής των διακρίσεων που συμπεριελήφθη στη συνθήκη του Άμστερνταμ (άρθρο 13), δυνάμει της οποίας τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα δικαιούνται να λάβουν μέτρα για την καταπολέμηση οιασδήποτε διάκρισης λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής,

θηρσκεύματος ή πεποιθήσεων, ειδικών αναγκών, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού. Το άρθρο αυτό γνώρισε μια πρώτη σχηματοποίηση με τη δρομολόγηση του προγράμματος δράσης κατά των διακρίσεων, το οποίο θέτει ως βασικό στόχο την αλλαγή πρακτικών και στάσεων μέσω της κινητοποίησης των ίδιων των ενδιαφερόμενων πρωταγωνιστών. Οι συγκεκριμένες προσπάθειες θα πρέπει να συνεχιστούν.

Οι νέοι εκφράζουν επίσης φόβους για κάποιες συνέπειες της παγκοσμιοποίησης, που ενδέχεται να οδηγήσουν στην εμφάνιση ή την επιδείνωση ανισοτήτων ανάμεσα σε πληθυσμιακές ομάδες και σε περιοχές του πλανήτη. Εξέφρασαν βαθύτατες ανησυχίες για τα κρούσματα εμπορίας ανθρωπίνων όντων που αποτελούν την επίπτωση, σε παγκόσμια κλίμακα, των φαινομένων επιδείνωσης της ένδειας.

Σύσταση, στην Πορτογαλία, ενός ταμείου αλληλεγγύης με ονομασία "Κάρτα Νέων για το Τιμόρ", ή αλλιώς, πώς να προσδοθεί μια λειτουργία αλληλεγγύης σε ένα εργαλείο που προοριζόταν αρχικώς για καταναλωτικούς σκοπούς. Υπάρχουν δύο είδη Κάρτας Νέων: η "κανονική" κάρτα, που πωλείται προς 6 €, και η "Μεγακάρτα" Νέων, η οποία διατίθεται προς 12 €. Από την 1η Ιουνίου 1999, από την κάθε "κανονική" κάρτα που αγοράζεται, διατίθεται 0.50 € για έργα που πραγματοποιούνται στο Ανατολικό Τιμόρ, ενώ για την κάθε "Μεγακάρτα" το αντίστοιχο ποσό ισούται με 1 €.
<http://www.timorlorosac.fdti.pt/campanhas/cartaojovem.htm>

• Η καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας

Η πάλη αυτή περιλαμβάνει δύο πτυχές: την πρόληψη και την τήρηση μιας σθεναρής στάσης ("μηδενική ανοχή") έναντι κάθε κρούσματος εξτρεμιστικής συμπεριφοράς.

Σε γενικές γραμμές, οι νέοι είναι πρόθυμοι να αποδεχθούν τους άλλους, δείχνουν ευαισθησία στο πρόβλημα του ρατσισμού και είναι έτοιμοι να ενταχθούν σε αυτό τον αγώνα. Αλλά επίσης αισθάνονται εξαιρετικά ευάλωτοι μπροστά στις προσπάθειες καπηλείας.

Οπότε, η πολιτική δράση θα έπρεπε να αναπτυχθεί σύμφωνα με τις ακόλουθες αρχές:

- Η παιδεία, η απασχόληση και η κοινωνική ένταξη αποτελούν προϋποθέσεις για την πρόληψη του ρατσισμού και της ξενοφοβίας.
- Η συμμετοχή των νέων, ειδικότερα των μελών των μειονοτήτων και όσων ανήκουν σε οργανώσεις βάσης («grassroots»), καθώς και οι διαδικασίες άτυπης εκπαίδευσης και μάθησης, συνιστούν προνομιακά μέσα για την προώθηση αυτής της δράσης.
- Η πληροφόρηση των νέων από τους ίδιους τους νέους αποτελεί, ιδίως σε αυτό τον τομέα, τον καλύτερο τρόπο ευαισθητοποίησης της νέας γενιάς.
- Η υποστήριξη των δικτύων σε όλα τα επίπεδα και η ανάπτυξη νέων διαύλων επικοινωνίας ανάμεσα σε αυτά τα δίκτυα συνιστά ένα κατάλληλο μέσο για την προώθηση μελλοντικών δράσεων.

Όλοι διαφορετικοί, όλοι ίσοι

Πρόκειται για μια εκστρατεία καταπολέμησης του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας που δρομολογήθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης το 1996. Προσέφερε εξαιρετικούς πόρους και κίνητρα για την ανάπτυξη εκπαιδευτικού έργου από μεριάς σννομηλίκων στο πλαίσιο της πάλης κατά του αποκλεισμού. Παρά την βραχεία της διάρκειας, η συγκεκριμένη εκστρατεία συνέβαλε στην παραγωγή αξιόλογου παιδαγωγικού υλικού το οποίο εξακολουθεί να αξιοποιείται από τις οργανώσεις νεολαίας στην Ευρώπη.

<http://www.ecri.coe.int/>

Ευρωπαϊκή Οργάνωση Κατάρτισης Συνομηλίκων (EPTO)

Πρόκειται για ένα ευρωπαϊκό δίκτυο νέων που αναλαμβάνουν δράσεις επιμόρφωσης σε θέματα που αφορούν την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας. Φιλοδοξεί να προσφέρει στους νέους, και ειδικότερα στους ηγέτες κινημάτων νεολαίας, τα εφόδια επιμόρφωσης που θα τους επιτρέπουν να συντονίζουν εργαστήρια με αντικείμενο τον σεβασμό της πολυπολιτισμικής πολυμορφίας. Το δίκτυο αυτό δραστηριοποιείται σε 10 ευρωπαϊκές χώρες.

<http://www.ceji.org/new/epto/frameset2.html>

• **Μια Ευρώπη στην οποία οι νέοι θέλουν να συμμετέχουν**

Οι νέοι και οι εκπρόσωποί τους διεκδικούν μια Ευρώπη η οποία θα σκύβει πάνω στις ανησυχίες τους χωρίς αποκλεισμούς και στιγματισμούς. Αντιλαμβάνονται την Ευρώπη σαν έναν εκτενή και διευρυμένο χώρο δίχως σύνορα που αναμένεται να διευκολύνει τις σπουδές τους, τα ταξίδια τους, την εργασία τους και την καθημερινή τους ζωή. Τέλος, θα ήθελαν να αντιληφθούν την Ευρώπη σαν τον ιδανικό χώρο για τη θέσπιση των νόμων για την προστασία του περιβάλλοντος, για τη διαφύλαξη της κληρονομιάς, για την πάλη εναντίον κάθε μορφής εξτρεμισμού, για την περαιτέρω ανάπτυξη των κοινωνικών δικαιωμάτων, της ισότητας των ευκαιριών κ.λπ.

Η Ευρώπη παραμένει χώρος που ακόμη οικοδομείται, όπου συνυπάρχουν τα μεγάλα πολιτικά άλματα και τα μικρά βήματα που είναι οι επί τόπου ενέργειες. Ορισμένοι νέοι εξέφρασαν τη λύπη τους για τα κενά, με ανάμικτα συναισθήματα έλλειψης κατανόησης και πολυπλοκότητας. Άλλοι εξέφρασαν ελπίδες. Όλοι ωστόσο διεκδίκησαν τη συμμετοχή τους στην οικοδόμηση της Ευρώπης μέσω της δημόσιας τοποθέτησής τους επί θεμάτων που τους ενδιαφέρουν και/ή τους αφορούν, όχι απλώς και μόνο επειδή είναι νέοι αλλά και ως πολίτες. Εντούτοις, η απλή καταγραφή των ανησυχιών τους δεν θα μπορούσε να τους ικανοποιήσει.

Οι σύλλογοι, που από την ίδια τους τη φύση έχουν περισσότερες ευκαιρίες για επαφές με τα κοινοτικά θεσμικά όργανα (αιτήσεις για επιχορηγήσεις, εγγραφή σχεδίων σε προγράμματα κ.λπ.) εκφράζουν τη λύπη τους για την πολύπλοκη λειτουργία των υφιστάμενων δομών. Στο γενικότερο επίπεδο της παροχής τεχνικής υποστήριξης στον ευρύτερο τομέα της ευρωπαϊκής πολιτικής για τη νέα γενιά, το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Νεολαίας ζητά τη δημιουργία μιας σχετικής υπηρεσίας.

InfoMobil - Πρακτικές πληροφορίες σχετικά με τις ευρωπαϊκές χώρες

Το InfoMobil είναι μια διαδικτυακή υπηρεσία του δικτύου πληροφόρησης της νεολαίας ERYICA. Οι τομείς που καλύπτονται είναι: σπουδές, εργασία, κατάρτιση, στέγαση, πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες, δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου, υγεία, υπηρεσίες πληροφόρησης της νεολαίας, κοινωνικές υπηρεσίες, μεταφορικά μέσα... σε περισσότερες από 20 χώρες.

<http://www.eryica.org/infomobil/>

Η παρατηρούμενη απόσταση ανάμεσα στις νέες γενιές και την Ευρώπη οδηγεί τους ερευνητές να απευθύνουν προειδοποίηση κατά ορισμένων διαδεδομένων αντιλήψεων σύμφωνα με τις οποίες οι σημερινοί νέοι είναι οι «πρώτοι πραγματικοί Ευρωπαίοι». Μεγάλος είναι ο αριθμός των νέων που παραμένουν βαθιά ριζωμένοι στο τοπικό τους περιβάλλον και στην εθνική προοπτική. Χρειάζεται ακόμη να καταβληθεί μακρόχρονη και υπομονετική προσπάθεια ενίσχυσης της ευρωπαϊκής συνείδησης και ιθαγένειας.

Έμπρακτη προώθηση της Ευρώπης με την "Ευρωπεριφέρεια (Euregio) Μόζα-Ρήνου" και το δίκτυο EFI (Ευρωπεριφερειακή Ένωση για την Αναπτυχία και την Πληροφόρηση της Νεολαίας).

Η Euregio είναι μια πολύγλωσση και πολυπολιτισμική περιφέρεια που αποτελείται από τμήματα τριών χωρών - του Βελγίου, της Γερμανίας και των Κάτω Χωρών - και διαρθρώνεται γύρω από τις πόλεις Λιέγη, Μάαστριχτ και Ααχεν. Το σύνθημά της είναι: "η συμμετοχή όλων είναι προϋπόθεση για την οικοδόμηση της Ευρώπης". Με αυτή την προοπτική, θα πρέπει να προσφέρεται η δυνατότητα στους νέους να ανακαλύψουν τον περίγυρό τους, από κοινού και μαζί με άλλους, και πέρα από τα σύνορα. Έτσι, εκτός από σεμινάρια και άλλες δραστηριότητες προβληματισμού που απευθύνονται σε παιδιά, νέους και κάθε άτομο που απασχολείται στον κοινωνικό τομέα και στον κλάδο της εκπαίδευσης, το EFI διοργανώνει επίσης εργαστήρια πρακτικής εξάσκησης και άλλες δημιουργικές δραστηριότητες που σκοπό έχουν να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των νέων.
http://www.efi-aachen.de/f/frames_f.htm

Συνειδητοποιώντας επιτέλους ότι οι αποφάσεις λαμβάνονται ολοένα και περισσότερο σε ευρωπαϊκό επίπεδο, οι νέοι εκφράζουν τη θέληση να στρατευθούν για την Ευρώπη. Επιθυμούν μια νέα ευρωπαϊκή πρωτοβουλία υπέρ της νέας γενιάς, έναν καλύτερο συντονισμό των εθνικών πολιτικών στον τομέα της νεολαίας, καθώς και τη συνεκτίμηση της διάστασης «νεολαία» στο πλαίσιο των άλλων πολιτικών που αφορούν τους νέους, αποφεύγοντας την τάση να αντιμετωπίζονται οι νέοι συστηματικά σαν ένα πρόβλημα αλλά μάλλον σαν ένα στοιχείο της λύσης των προβλημάτων που οι συγκεκριμένες πολιτικές προσδοκούν να διευθετήσουν.

• ***Η κινητικότητα, ένα προταρχικό πλεονέκτημα της ευρωπαϊκής οικοδόμησης***

Ανέκυψαν σαφέστατα δύο διαπιστώσεις:

- η πρώτη, θετική και ενθαρρυντική, είναι ότι η κινητικότητα είναι ένα φαινόμενο όλο και πιο διαδεδομένο. Η προστιθέμενη αξία που προσφέρει έχει πλέον αναγνωρισθεί ευρέως. Είτε αυτή εφαρμόζεται ανάμεσα σε διαφορετικές χώρες, είτε μεταξύ της υπαίθρου και των αστικών κέντρων, είτε αφορά τα εκατομμύρια των ευρωπαίων σπουδαστών ή των νέων που παρακολουθούν κύκλους μαθημάτων κατάρτισης, είτε τους νέους που πάσχουν από αναπηρίες ή που προέρχονται από μειονότητες ή μη προνομιούχα στρώματα του πληθυσμού, η κινητικότητα συμβάλλει στα ανοίγματα προς τον κόσμο και στον εμπλουτισμό των εμπειριών.
- η δεύτερη διαπίστωση μετριάξει την ικανοποίηση που προσφέρει η προηγούμενη. Εξακολουθούν να υπάρχουν κωλύματα που οφείλονται στην απουσία πληροφοριών σε όλα τα επίπεδα, σε φραγμούς νοοτροπίας (στερεότυπα) ή σε συγκεκριμένες πρακτικές (ανάγκη θεώρησης), στην έλλειψη ισοτιμίας των τίτλων σπουδών και της αποκτηθείσας πείρας, αλλά επίσης σε πλημμελή γνώση των ξένων γλωσσών. Η κινητικότητα παραμένει, επομένως, μια εμπειρία την οποία βιώνει μια νέων.

Όμως το ζητούμενο είναι να γίνει η εξαίρεση γενικός κανόνας: η κινητικότητα θα πρέπει να αποτελεί συστατικό μέρος της μάθησης των νέων ήδη από τις μικρότερες ηλικίες. Τα αντίστοιχα προγράμματα, συνεπώς, θα πρέπει να είναι προσβάσιμα σε όλους ανεξαιρέτως τους νέους, ανεξάρτητα από την κοινωνικο-οικονομική και γεωγραφική τους καταγωγή.

Προς το σκοπό αυτό είναι αναγκαίο να δημιουργηθούν νέες πηγές χρηματοδότησης, χρειαζόμαστε μια μεγαλύτερη συνεισφορά των εταίρων και τον καθορισμό ποιοτικών κριτηρίων. Τα κοινοτικά προγράμματα προσέφεραν μεν τη δυνατότητα συσσώρευσης πείρας και κατέδειξαν το δρόμο που πρέπει να ακολουθήσουμε, όμως δεν θα μπορούν πλέον, λόγω των λιγοστών πόρων που διαθέτουν, να διαδραματίζουν

από μόνα τους το ρόλο τους ως μοχλοί ενθάρρυνσης της κινητικότητας. Είναι απαραίτητο να υπάρξει καλύτερος συντονισμός ανάμεσα στα διαφορετικά επίπεδα λήψης αποφάσεων.

- **Ο εθελοντισμός, μια απάντηση στις προσδοκίες των νέων**

Οι νέοι αντιλαμβάνονται τον εθελοντισμό, που ορίζεται σαν οποιουδήποτε είδους εργασία η οποία προσφέρεται σε εθελοντική βάση, ως ένα μέσο απόκτησης δεξιοτήτων και πείρας που θα μπορέσουν να αξιοποιηθούν κατά την άσκηση της επαγγελματικής τους δραστηριότητας. Εντούτοις, εκτιμούν πως η εθελοντική εργασία δεν υποκαθιστά μια αμειβόμενη θέση απασχόλησης.

Ο εθελοντισμός ανταποκρίνεται επίσης στην εξέλιξη της κοινωνίας η οποία, ενώ προσφέρει με τον τρόπο αυτό έναν χώρο κοινωνικής συναναστροφής στους νέους, αντλεί ταυτόχρονα και όφελος από τις συγκεκριμένες δραστηριότητες μη εμπορευματικού χαρακτήρα που γίνονται όλο και πιο αναγκαίες στη διάρκεια των τελευταίων χρόνων. Επιπλέον, αναφέρθηκε συχνά ο στόχος του 30% που πρέπει να αντιστοιχεί στο ποσοστό των νέων οι οποίοι συμμετέχουν σε εθελοντικές δραστηριότητες. Σε ορισμένες χώρες, η κατάργηση της υποχρεωτικής στρατιωτικής θητείας συνέβαλε στην ανάπτυξη των νέων αυτών μορφών στράτευσης.

Τέλος, ο εθελοντισμός συνιστά ταυτόχρονα ένα μέσο κοινωνικής συμμετοχής και μια εκπαιδευτική εμπειρία. Αποτελεί παράγοντα κοινωνικής ένταξης και προσφέρει τη δυνατότητα διεξαγωγής μιας συγκεκριμένης πάλης κατά των προκαταλήψεων. Αποκτά δυναμικώς έναν οικουμενικό χαρακτήρα και πρέπει να είναι ανοικτός στη συμμετοχή όλων. Αποτελεί, συνεπώς, μια υποδειγματική ανταπόκριση στις επιθυμίες που εκφράστηκαν κατά την ανταλλαγή απόψεων ενόψει της προετοιμασίας του παρόντος λευκού βιβλίου.

Οι εθελοντικές δραστηριότητες προωθούνται σε τοπικό, εθνικό ή ευρωπαϊκό επίπεδο. Στην τελευταία περίπτωση, ο εθελοντισμός συνεισφέρει αναμφιβόλως στη διαμόρφωση μιας ευρωπαϊκής ταυτότητας και θα έπρεπε να αναδειχθεί ως αποτελεσματικό εργαλείο για την προσέγγιση των λαών επ' ευκαιρία της προσχώρησης νέων κρατών μελών.

Το έργο που επιτελέστηκε σε αυτό τον τομέα σε επίπεδο Συμβουλίου της Ευρώπης⁴⁶, σε εθνική κλίμακα μέσω της ανάπτυξης της πολιτικής θητείας, σε επίπεδο Συμβουλίου των Υπουργών της Ένωσης με τον υπό εξέλιξη προβληματισμό γύρω από το θέμα, στους κόλπους του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ή σε επίπεδο Ηνωμένων Εθνών⁴⁷, συνηγορεί στο σύνολό του υπέρ της παραπέρα ανάπτυξης του εθελοντισμού.

Εθελοντική υπηρεσία με κοινωνικό ή οικολογικό περιεχόμενο

Στη Γερμανία, ένας ομοσπονδιακός νόμος σχετικά με την εθελοντική υπηρεσία με κοινωνικό περιεχόμενο (*Freiwilliges Soziale Jahr-FSJ*) παρέχει σε νέους ηλικίας 16 έως 27 χρόνων τη δυνατότητα συμμετοχής σε δραστηριότητες πλήρους απασχόλησης στο πλαίσιο κάποιου έργου κοινωνικού, ιατρικού ή εκπαιδευτικού χαρακτήρα για χρονική περίοδο 6 έως 12 μηνών. Ο συγκεκριμένος νόμος τροποποιήθηκε το 1993 προκειμένου να συμπεριλάβει και την εθελοντική υπηρεσία με οικολογικό περιεχόμενο (*Freiwilliges Ökologisches Jahr -FOJ*). Ο νόμος εγγυάται στους νέους εθελοντές τη

⁴⁶ πρβλ. «Ευρωπαϊκό ψήφισμα σχετικά με τους νέους εθελοντές που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πολιτικής για τη νεολαία».

⁴⁷ πρβλ. 2001 – Έτος Εθελοντισμού.

συνέχιση της καταβολής των παροχών καθ' όλη την περίοδο της προσφερόμενης υπηρεσίας (όπως οικογενειακά επιδόματα και μόρια για την κατοχύρωση της εισαγωγής τους σε πανεπιστήμια) και την καταβολή των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης από μεριάς του οργανισμού υποδοχής. Ο νόμος δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην εκπαιδευτική αξία αυτής της υπηρεσίας, από τη στιγμή που καθορίζει ελάχιστες προδιαγραφές υποστήριξης του εθελοντή.

<http://www.ijgd.de>

5.2. Οι προτάσεις που προέκυψαν από την ανταλλαγή απόψεων

Σχέσεις με τον υπόλοιπο κόσμο

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο

Από την ανταλλαγή απόψεων, και συγκεκριμένα αυτήν που έλαβε χώρα με τους νέους, προέκυψαν τα παρακάτω στοιχεία:

- Για να μπορέσουν όλες οι πληθυσμιακές ομάδες να απολαύσουν ίσες ευκαιρίες ευημερίας και ανάπτυξης θα πρέπει:
 - Να μειωθούν τα χρέη των χωρών του τρίτου κόσμου (με προϋπόθεση το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την προσήλωση στις δημοκρατικές αξίες).
 - Να προωθηθεί εμπράκτως το αίτημα του ΟΗΕ σχετικά με τη διάθεση του 0,6% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος για τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων υπέρ της ανάπτυξης των φτωχών χωρών.
 - Να ληφθούν μέτρα με στόχο την παροχή αποτελεσματικής βοήθειας στους πληθυσμούς του Νότου.
- Στήριξη των πολιτικών υπέρ των νέων στις αναπτυσσόμενες χώρες και εισαγωγή μιας διάστασης που θα αφορά τη νεολαία στα προγράμματα συνεργασίας.
- Δημιουργία ιδρύματος με αποστολή την πρόληψη των συρράξεων στην Ευρώπη ή στην άμεση γειτνίαση της Ευρώπης.
- Καθιέρωση προγραμμάτων με στόχο την πρόληψη των συρράξεων στην Ευρώπη και στον υπόλοιπο κόσμο, λαμβάνοντας υπόψη τη συμβολή των επαφών και ανταλλαγών μεταξύ νέων στην εδραίωση της ειρήνης. Η πολιτική στον τομέα της νεολαίας, και ειδικότερα τα προγράμματα ανταλλαγών, έχουν συγκεκριμένο αντίκτυπο στη διεθνή σκηνή.

Τα μεταναστευτικά ρεύματα

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο

- Εφαρμογή προγραμμάτων χορήγησης βοήθειας στις χώρες καταγωγής των μεταναστών. Συγκεκριμένα, παροχή προκαταρκτικής οικονομικής βοήθειας και δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης επί τόπου.
- Ιδιαίτερη μέριμνα για τους πρόσφυγες και τους αιτούντες άσυλο εφόσον αυτοί καταφθάνουν σε ευρωπαϊκό έδαφος και προώθηση πρωτοβουλιών που θα είναι προσαρμοσμένες στην κατάστασή τους..

- Επέκταση των κοινοτικών προγραμμάτων ώστε αυτά να είναι ανοικτά στη συμμετοχή των νέων που κατάγονται από τρίτες χώρες (κυρίως με την ανταλλαγή πληροφοριών και την άρση των γλωσσικών και διοικητικών εμποδίων).

Προάσπιση των θεμελιωδών αξιών και σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο

- Εισαγωγή θετικών ρυθμίσεων στις εθνικές νομοθεσίες υπέρ των ομοφυλοφίλων, συμπεριλαμβανομένης της καθιέρωσης δικαιώματος για γάμο και υιοθεσία παρόμοιου με το δικαίωμα των μη ομοφυλόφιλων ζευγαριών.
- Εισαγωγή προβληματισμού στα σχολεία αναφορικά με αυτά τα ζητήματα που αφορούν την κοινωνία και την εξέλιξη των συμπεριφορών. Κατάρτιση κύκλων μαθημάτων σεξουαλικής αγωγής που θα περιλαμβάνουν το σύνολο των πρακτικών.
- Προώθηση «παιδείας για υποθέσεις του κόσμου», μιας ολοκληρωμένης και υποχρεωτικής διδασκαλίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου.
- Σχεδιασμός εξειδικευμένης επιμόρφωσης που θα απευθύνεται στους διδάσκοντες, στους υπαλλήλους και στο προσωπικό της αστυνομίας.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο

- Συμπερίληψη των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ευρωπαίων πολιτών στις συνθήκες, μέσω της ενσωμάτωσης του Χάρτη που υπογράφηκε στη Νίκαια το Δεκέμβριο του 2000, στον οποίο συμπεριλαμβάνεται και συμπληρώνεται η σύμβαση για τα ανθρώπινα δικαιώματα, την οποία άλλωστε θα έπρεπε, σύμφωνα με την επιθυμία των νέων που ερωτήθηκαν, να συνυπογράψει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Τα συγκεκριμένα θεμελιώδη δικαιώματα θα πρέπει επίσης να ασκούνται από τους μετανάστες και τους πρόσφυγες.
- Δημιουργία ενός αξιώματος ευρωπαίου διαμεσολαβητή με αποστολή να μεριμνά για την τήρηση της νομοθεσίας περί απαγόρευσης των διακρίσεων.

Η καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας

Σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο

- Ανάδειξη αυτής της υπόθεσης ως προτεραιότητα στο πλαίσιο των ενεργειών υπέρ των νέων που δρομολογούνται σε εθνικό επίπεδο.
- Ενθάρρυνση και υποστήριξη του έργου που επιτελείται σε τοπική κλίμακα μέσω της εκπόνησης σχεδίων τοπικού ενδιαφέροντος τα οποία ευνοούν την αλληλεγγύη και την υπευθυνότητα. Με αυτό το πνεύμα, θα πρέπει να αναγνωρισθεί και να αξιοποιηθεί το έργο των οργανώσεων νεολαίας.
- Σε συνέχεια της δήλωσης που εξεδόθη από το Συμβούλιο Νεολαίας του Μαΐου 2001, προώθηση μιας διαδικασίας κοινής κατανόησης της νομοθεσίας περί

δημοσίευσης και διάδοσης πληροφοριών ρατσιστικού και ξενοφοβικού περιεχομένου, ιδίως μέσω του διαδικτύου.

- Σε συνεργασία με τις επιχειρήσεις, προώθηση ενεργειών οι οποίες θα καθιστούν φανερά τα πλεονεκτήματα της πολυμορφίας.

Προώθηση ενεργειών που θα εστιάζουν την εκπαίδευση και την κατάρτιση στην απαξίωση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας: διδασκαλία ξένων γλωσσών σε μέλη μειονοτήτων και σε μετανάστες, αλλά επίσης προσφορά διδασκαλίας στη μητρική τους γλώσσα, επιμόρφωση των διδασκόντων στο πνεύμα της πολυμορφίας, συμμετοχή ιδίως των μελών μειονοτήτων και των μεταναστών στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο

- Ανάδειξη του θέματος ως σημείο που εγγράφεται τακτικά στην ημερήσια διάταξη των υπουργικών συνεδριάσεων.
- Συμπερίληψη των πρωτοβουλιών των νέων στο πρόγραμμα δράσης για την καταπολέμηση των διακρίσεων, που εγκρίθηκε από την Ένωση το 2001.
- Ανάδειξη της καταπολέμησης του ρατσισμού και της ξενοφοβίας ως προτεραιότητα σε όλα τα κοινοτικά προγράμματα και τις κοινοτικές ενέργειες που αφορούν τους νέους, συμπεριλαμβανομένου του Κοινωνικού Ταμείου.
- Έναρξη λειτουργίας μέσω του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ πλατφόρμας στο διαδίκτυο για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας.
- Ενίσχυση της συνεργασίας με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης του Ρατσισμού και της Ξενοφοβίας (που εδρεύει στη Βιέννη) και υποστήριξη της δράσης της κοινωνίας των πολιτών σε αυτό τον τομέα.
- Προσπάθεια για ιδιαίτερη μέριμνα, στο πλαίσιο των κοινοτικών προγραμμάτων, στους νέους που ανήκουν σε εθνοτικές μειονότητες και στους μετανάστες δεύτερης ή τρίτης γενιάς.
- Επίτευξη καλύτερου συμβιβασμού ανάμεσα σε ορισμένα σκέλη της μεταναστευτικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τη βούληση για καταπολέμηση της ξενοφοβίας.
- Εντατικοποίηση των προσπαθειών με στόχο την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής ιθαγένειας και της ευρωπαϊκής ταυτότητας.
- Εναρμόνιση των δικαιωμάτων των προσφύγων και των μεταναστών και αναβάθμιση του καθεστώτος τους σε όλη την επικράτεια της Ευρώπης.

Σε όλα τα επίπεδα:

- Έκκληση προς τους υπευθύνους για τη λήψη αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα ώστε να αξιοποιήσουν περαιτέρω τα σχέδια τοπικού ενδιαφέροντος προκειμένου να καθιερώσουν μια σχέση εγγύτητας με τους νέους.

- Προώθηση ενεργειών ώστε οι δημόσιες διοικητικές υπηρεσίες και οργανισμοί να αντικατοπτρίζουν την πολυμορφία της κοινωνίας και ώστε να επιτευχθεί η αρμόζουσα εκπροσώπηση των μειονοτήτων σε αυτούς τους φορείς.
- Διευκόλυνση της πρόσβασης στην πληροφόρηση και στην επικοινωνία και υποστήριξη πρωτοβουλιών και σχεδίων, ειδικότερα σε επίπεδα βάσης αλλά επίσης και στους κόλπους επιχειρήσεων, στον κόσμο της εργασίας και στα κυκλώματα του πολιτισμού και των τεχνών.
- Υποστήριξη της δημιουργίας δικτύων σε όλα τα επίπεδα και οργάνωση διαδικασιών ανταλλαγής απόψεων μεταξύ των πρωταγωνιστών τους.

Η Ευρώπη των θεσμών και η πολιτική στον τομέα της νεολαίας

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο

- Περαιτέρω ενίσχυση των πολιτικών και δράσεων που ήδη προωθούνται σε κοινοτικό επίπεδο, αλλά και ενθάρρυνση της εφαρμογής πολιτικών στον τομέα της Νεολαίας από τα κράτη μέλη.
- Ενίσχυση των μηχανισμών συνεργασίας των κρατών μελών και των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων και ευρεία γνωστοποίηση των εμπειριών που στέφθηκαν με επιτυχία με πρωτεύον μέλημα το όφελος των νέων.
- Ανάπτυξη μιας σφαιρικής θεώρησης των διαφορετικών πολιτικών που αφορούν τους νέους.
- Ανταλλαγή απόψεων με τους νέους επ' ευκαιρία της επεξεργασίας πρωτοβουλιών οι οποίες τους αφορούν άμεσα ή έμμεσα, μεταξύ άλλων με τη χρήση ηλεκτρονικών ιστοθύρων του διαδικτύου που δημιουργήθηκαν προς το σκοπό αυτό σε ευρωπαϊκό επίπεδο.
- Εκτός από τη δράση που προωθεί η Επιτροπή, το Συμβούλιο των Υπουργών Νεολαίας πρέπει και αυτό, με τη σειρά του, να αναπτύξει παραπέρα τις εργασίες του και η Ομάδα «Νεολαία» του Συμβουλίου οφείλει να συνεχίζει να διαδραματίζει το ρόλο της ως φορέας προετοιμασίας των αποφάσεων. Όλα τα θεσμικά όργανα θα πρέπει να διαμορφώσουν από κοινού μια θετική δυναμική υπέρ της νέας γενιάς.
- Ανάπτυξη των συνοδευτικών μέτρων και των μέσων παρακολούθησης μέσω της στενότερης συνεργασίας ανάμεσα στην ΕΕ και το Συμβούλιο της Ευρώπης και έναρξη διαλόγου με το προαναφερθέν όργανο προκειμένου να προετοιμαστεί το έδαφος για την προώθηση κοινών δράσεων.

Η κινητικότητα

Σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο

- Δρομολόγηση του προγράμματος δράσης⁴⁸ και εφαρμογή της σύστασης σχετικά με την κινητικότητα⁴⁹ και, επομένως, μέριμνα ώστε σε καμία περίπτωση να μην τίθενται κωλύματα ή δυσκολίες στην κινητικότητα των νέων και προκειμένου τα πρόσωπα που μετακινούνται να απολαμβάνουν τα ίδια πλεονεκτήματα όπως και οι υπήκοοι της χώρας όπου βρίσκονται, όσον αφορά τις εκπτώσεις στις δημόσιες συγκοινωνίες, τις επιδοτήσεις ενοικίου ή την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη, μεταξύ άλλων.
- Επέκταση των προγραμμάτων διμερών ανταλλαγών, τα οποία συνιστούν τον πυρήνα μιας πολιτικής για τη συνεργασία σε αυτό τον τομέα. Οι εν λόγω διμερείς ανταλλαγές είναι συμπληρωματικές προς τις πολυμερείς ανταλλαγές που προωθούνται στο πλαίσιο του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ.
- Εφόσον αρκετά συχνά η κινητικότητα σε τοπική κλίμακα αποτελεί το καλύτερο εφαλτήριο για τη διεθνή κινητικότητα, οι διαφορετικοί πρωταγωνιστές σε τοπικό επίπεδο πρέπει να δικτυωθούν σύμφωνα με δύο κατευθύνσεις δράσης:
 - Αύξηση της κινητικότητας ανάμεσα στην ύπαιθρο και τα αστικά κέντρα
 - Καθιέρωση "εταιρικών σχέσεων για την κινητικότητα" με τη συμμετοχή των φορέων τοπικής αυτοδιοίκησης, των κοινωνικών εταίρων αλλά και των επιχειρήσεων και ενός ευρέος φάσματος ΜΚΟ.
- Στήριξη ενεργειών κατάρτισης (ιδίως στον γλωσσικό τομέα) των προσώπων που επωμίζονται την ευθύνη της διαχείρισης των ανταλλαγών στα πανεπιστήμια, τους συλλόγους, τις διοικητικές υπηρεσίες κ.α. Το επίπεδο στήριξης αυτών των προσώπων και η ανταλλαγή των αντίστοιχων εμπειριών τους θα καθορίσουν, μεταξύ άλλων, και την ανάπτυξη της κινητικότητας στη διάρκεια των επόμενων χρόνων. Όπως επίσης, πρέπει να αυξηθεί και η κινητικότητα των διδασκόντων. Έτσι, ο κάθε καθηγητής ξένων γλωσσών θα έπρεπε να έχει την ευκαιρία να συμμετάσχει σε κάποιο πρόγραμμα κινητικότητας το αργότερο έως το 2006.
- Περαιτέρω βελτίωση της ποιότητας των προγραμμάτων κινητικότητας και καταβολή κάθε δυνατής προσπάθειας ώστε να διασφαλισθεί η αυτονομία των νέων καθ' όλη τη διάρκεια της μετακίνησής τους (ποιοτική αναβάθμιση της πληροφόρησης, της πλαισίωσης και της γλωσσικής ή πολιτιστικής προετοιμασίας, οικονομική ενίσχυση).
- Εισαγωγή μιας ευρωπαϊκής διάστασης, μιας διαπολιτισμικής μάθησης, στην εκπαίδευση και την επιμόρφωση που προσφέρονται σε κάθε νέο τόσο στα

⁴⁸ Απόφαση του Συμβουλίου και των εκπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών που συνήλθαν στο πλαίσιο του Συμβουλίου της 14ης Δεκεμβρίου 2000, σχετικά με ένα πρόγραμμα δράσης για την κινητικότητα - 2000/C371/03-, στην ΕΕ C 371/4 της 23.12.2000.

⁴⁹ Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την κινητικότητα, μέσα στο έδαφος της Κοινότητας, των σπουδαστών, των προσώπων που παρακολουθούν μαθήματα επιμόρφωσης, των νέων εθελοντών, των διδασκόντων και των επιμορφωτών - COM (1999) 708 - C5 - 0052 / 2000 - 2000 / 0021 (COD), στην ΕΕ C 178 της 22.6.2001.

σχολικά συγκροτήματα όσο και στους κύκλους της άτυπης εκπαίδευσης. Με τον τρόπο αυτό θα διευκολυνθεί η υλική κινητικότητα.

- Τέλος, συνεκτίμηση των πληθυσμιακών στρωμάτων των νέων κατά τη χάραξη των πολιτικών στον τομέα των μεταφορών.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο

- Δρομολόγηση των προβλεπόμενων μηχανισμών παρακολούθησης στο πλαίσιο του προγράμματος δράσης και της σύστασης σχετικά με την κινητικότητα.
- Διεύρυνση του κύκλου των δικαιούχων των προγραμμάτων. Πιο συγκεκριμένα:
 - Να δοθεί προτεραιότητα στους νέους για τους οποίους, λόγω κοινωνικών αιτιών, η κινητικότητα συνιστά μια πιο δύσκολη υπόθεση.
 - Να ενθαρρυνθεί η κινητικότητα των νέων που παρακολουθούν κύκλους επαγγελματικής κατάρτισης, καθώς και των νέων εργαζομένων.
 - Να ευαισθητοποιηθούν οι νέοι όσο το δυνατόν πιο νωρίς στα συγκεκριμένα ζητήματα που αφορούν την κινητικότητα.
 - Να αυξηθεί επομένως η παρεχόμενη οικονομική ενίσχυση.
- Έναρξη μιας πραγματικής διαδικασίας προβληματισμού αναφορικά με την κινητικότητα των νέων που πάσχουν από αναπηρίες.
- Εκ παραλλήλου, εφαρμογή μέτρων σαφώς πρακτικού χαρακτήρα πριν από την αναχώρηση των νέων καθώς και κατά την επιστροφή τους:
 - Απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών, ιδίως ενόψει της απόκτησης θεώρησης από νέους που προέρχονται από τρίτες χώρες. Η απουσία ενός "διαβατηρίου κινητικότητας" σε ευρωπαϊκή κλίμακα θέτει σοβαρά εμπόδια στις μετακινήσεις.
 - Γενίκευση της χρήσης της "Κάρτας Νέων" με την εξασφάλιση της γεωγραφικής κάλυψης κάθε σημείου της Ευρώπης, τη διασφάλιση περισσότερων δυνατοτήτων εκπτώσεων προς όφελος των νέων, την αύξηση του αριθμού των προσβάσιμων υπηρεσιών με τη χρήση της συγκεκριμένης κάρτας και τη βελτίωση της ενημέρωσης αναφορικά με αυτήν.
 - Ενίσχυση της γλωσσικής προετοιμασίας.
 - Σχεδιασμός μιας ενημέρωσης που θα αφορά τις δυνατότητες για μια κινητικότητα περισσότερο στοχοθετημένη, πιο προσαρμοσμένη στις ανάγκες και στη γλώσσα των νέων και με εύκολη πρόσβαση, αναζητώντας ταυτόχρονα τη συνέργια με πρωτοβουλίες οι οποίες ήδη προωθούνται σε αυτό τον τομέα.
 - Επίσημη αναγνώριση της τυπικής ή άτυπης πείρας που αποκτάται με αυτό τον τρόπο..

Ο εθελοντισμός

Σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο

- Στη διάρκεια της επόμενης δεκαετίας, ουσιαστική ανάπτυξη του εθελοντισμού στους κόλπους της νεολαίας και σε όλα τα επίπεδα παρέμβασης (σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο).
- Ανάπτυξη, έστω και με διαφορετικές μορφές, μιας εθελοντικής υπηρεσίας στο κάθε κράτος μέλος, δημιουργία των κατάλληλων δομών προς το σκοπό αυτό, αύξηση του αριθμού χώρων υποδοχής και εξασφάλιση της σχετικής χρηματοδότησης. Προς αυτή την κατεύθυνση ουσιαστικό ρόλο αναμένεται να διαδραματίσουν οι δήμοι, οι περιφέρειες, οι σύλλογοι και οι οργανώσεις νεολαίας. Οι ίδιοι οι νέοι θα έπρεπε να έχουν τη δυνατότητα να ανταλλάξουν τις εμπειρίες τους και να συμμετάσχουν στον προσδιορισμό και την έναρξη λειτουργίας των εθελοντικών υπηρεσιών
- Θέσπιση ενός εθνικού καθεστώτος του εθελοντή νέου, που ενδεχομένως θα αποτελεί σκέλος ενός ευρύτερου καθεστώτος. Στο πλαίσιο αυτού του καθεστώτος θα καθορίζονται τα δικαιώματα και οι ευθύνες του εθελοντή, ευνοώντας την ανάπτυξη του εθελοντισμού και διασφαλίζοντας την κοινωνική προστασία του νέου.
- Έμπρακτη προώθηση, χωρίς καθυστέρηση, της σύστασης και του προγράμματος δράσης για την κινητικότητα (βλ. ανωτέρω).
- Ευαισθητοποίηση των εργοδοτών στο θέμα των προσόντων που αποκτούνται κατά τη συμμετοχή σε μια εθελοντική δράση (πνεύμα πρωτοβουλίας, αυτοπεποίθηση, ομαδική εργασία,...).
- Ενίσχυση της συμμετοχής των ίδιων των νέων στις προσπάθειες προώθησης και ανάπτυξης του εθελοντισμού.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο

- Δρομολόγηση μιας ποιοτικής και ποσοτικής παρακολούθησης των υπηρεσιών που αφορούν τον εθελοντισμό σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Μια σειρά από δείκτες πρέπει να προσδιορισθεί ενόψει της συγκριτικής μελέτης, των ανταλλαγών εμπειριών και της χάραξης των μελλοντικών τάσεων.
- Σε παγκόσμιο επίπεδο λειτουργεί μεγάλος αριθμός οργανώσεων, δημόσιου ή ιδιωτικού χαρακτήρα, που δραστηριοποιούνται στον εθελοντισμό. Οι συγκεκριμένες δραστηριότητες δεν είναι, κατά κανόνα, ανοικτές στη συμμετοχή των νέων. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα μπορούσε να αναλάβει να διαπραγματευθεί με αυτές τις οργανώσεις ένα μεγαλύτερο άνοιγμα στη συμμετοχή των νέων.
- Επίτευξη περαιτέρω ανοιγμάτων της ευρωπαϊκής εθελοντικής υπηρεσίας στη συμμετοχή των νέων που αντιμετωπίζουν δυσκολίες και των νέων που πάσχουν από αναπηρίες..
- Αναγνώριση και αξιοποίηση του εθελοντισμού ως μία μη τυπική εκπαιδευτική εμπειρία.

6. ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΕΣ ΣΤΟ ΛΕΥΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

(a) Τα ακόλουθα έγγραφα μπορούν να τηλεφορτωθούν από την ιστοθέση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην ηλεκτρονική διεύθυνση::
<http://europa.eu.int/comm/education/youth/ywpr/index.html>

- *Λευκό Βιβλίο για την πολιτική νεολαίας στην Ευρώπη, Ανταλλαγές απόψεων με τους νέους σε εθνικό επίπεδο, Μάιος – Ιούλιος 2000*
 - Συνοπτική έκθεση, δεύτερη έκδοση [FR, EN, DE]
 - επισκόπηση, 27.9.2000 [Σύνοψη, EN]
 - Εθνικές εκθέσεις και ιστοθέσεις των εθνικών διασκέψεων
- *Ευρωπαϊκή Συνάντηση Νέων στο Παρίσι, 5-7 Οκτωβρίου 2000. Οι προτάσεις των 450 νέων αντιπροσώπων [FR, EN, DE]*
- *Έκθεση της ακρόασης για την πολιτική νεολαίας που πραγματοποιήθηκε στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή στις Βρυξέλλες, 20 Φεβρουαρίου 2001 [EN].*
- *Συνάντηση για την κατάσταση των νέων στην Ευρώπη, σύνοψη της διάσκεψης της 16ης-17ης Μαρτίου 2001, στο Folkets Hus της Umeå, στη Σουηδία[EN].*
- *Διαδικασία ανταλλαγής απόψεων για το Λευκό Βιβλίο της Επιτροπής για τη νεολαία: έκθεση του πλώνα «ανταλλαγή απόψεων με τον επιστημονικό κόσμο», η οποία παρουσιάστηκε στην Umeå στις 16-17 Μαρτίου 2001 [FR, EN, DE].*
- *Θέση των γερμανικών ομοσπονδιακών αρχών [FR, EN, DE].*
- *Ευρωβαρόμετρο 55.1 «Οι Ευρωπαίοι νέοι το έτος 2001»*

(b) Το ακόλουθο έγγραφο μπορεί να τηλεφορτωθεί από την ιστοθέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, στην ηλεκτρονική διεύθυνση
http://www.europarl.eu.int/hearings/20010424/cult/minutes_en.pdf:

- *Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Γενική Διεύθυνση Έρευνας, περίληψη της δημόσιας ακρόασης για τη νεολαία, 24 Απριλίου 2001, Βρυξέλλες, IV/WIP/2001/04/0094 [EN].*

(c) Το ακόλουθο έγγραφο μπορεί να τηλεφορτωθεί από την ιστοθέση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, στην ηλεκτρονική διεύθυνση
http://www.ces.eu.int/pages/avis/11_00/fr/CES1418-2000_AC_fr.doc:

- *Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Λευκό Βιβλίο: Πολιτική νεολαίας» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας), της 29 Νοεμβρίου 2000, ΟΚΕ 1418/2000 [ES, DA, DE, EL, FR, IT, NL, PT, FI, SV].*

(d) Τα ακόλουθα έγγραφα μπορούν να τηλεφορτωθούν από την ιστοθέση του Ευρωπαϊκού Φόρουμ Νεολαίας, στην ηλεκτρονική διεύθυνση
<http://www.youthforum.org/start/whitepaper/whitepaper.htm>:

- *Εισηγήσεις των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στο πλαίσιο της ανταλλαγής απόψεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με το λευκό βιβλίο για τη νεολαία, 3η έκδοση, Ακρόαση στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή στις Βρυξέλλες, 20 Φεβρουαρίου 2001.*
- *Στρατηγική και κύριοι στόχοι για μια πολιτική νεολαίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Δεύτερη εισήγηση του Ευρωπαϊκού Φόρουμ Νεολαίας για το λευκό βιβλίο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την πολιτική νεολαίας, η οποία εγκρίθηκε από το συμβούλιο των μελών, Βρυξέλλες 6-7 Απριλίου 2001[FR, EN].*

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΣΤΟ ΜΕΤΩΠΟ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

1. ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΝΕΟΛΑΙΑ

Το 1988, η Ευρωπαϊκή Ένωση εγκαινίασε το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ, το οποίο έχει στόχο την προώθηση των ανταλλαγών μεταξύ των νέων από τις διάφορες χώρες⁵⁰. Κατά την περίοδο 1989-1991, περίπου 80.000 νέοι ηλικίας από 15 έως 25 ετών έκαναν χρήση αυτού του προγράμματος. Το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ II εγκρίθηκε τον Ιούλιο του 1991⁵¹, επί τη βάση του άρθρου 149 της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και η τρίτη φάση του προγράμματος ξεκίνησε τον Μάρτιο του 1995. Το πρόγραμμα ολοκληρώθηκε το 1999⁵².

Το 1996, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προχώρησε πέρα από τη φόρμουλα των ανταλλαγών και πρότεινε ένα κοινοτικό πρόγραμμα δράσης για μια ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία για τους νέους⁵³. Η πρόταση αυτή κατέστη ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα δράσης το 1998 και έχει δώσει την ευκαιρία στους νέους να συμμετάσχουν ως εθελοντές σε δραστηριότητες κοινωνικού, πολιτιστικού και περιβαλλοντικού χαρακτήρα προς όφελος της τοπικής κοινότητας⁵⁴.

Σε γενικές γραμμές, το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ και η ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία έχουν οδηγήσει στην ανάπτυξη ευρωπαϊκών, εθνικών και τοπικών προγραμμάτων στα οποία συμμετέχουν νέοι, κυρίως νέοι που αντιμετωπίζουν δυσκολίες.

Τον Απρίλιο του 2000, το Συμβούλιο των Υπουργών και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκριναν το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ, το οποίο καλύπτει την περίοδο 2000 έως 2006⁵⁵. Το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ προχωρά πέρα από το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ και την ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία, εστιάζοντας περισσότερο στην απόκτηση γνώσεων από τους νέους και προωθώντας τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών κατά την κατάρτιση των πολιτικών νεολαίας που αναπτύσσουν⁵⁶. Εξάλλου, η εκπαίδευση και η κατάρτιση εκτός σχολείου («άτυπη εκπαίδευση») διαδραματίζουν σημαντικότερο ρόλο στο πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ. Τα σχέδια που ενθαρρύνει το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ πρέπει να συνδέονται με τις ακόλουθες δράσεις:

- (1) ανταλλαγές «Νεολαία για την Ευρώπη»
- (2) ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία
- (3) ομαδικές πρωτοβουλίες και μελλοντικό κεφάλαιο

⁵⁰ EE L 158 της 25.6.1988

⁵¹ EE L 217 της 6.8.1991.

⁵² EE L 87 της 20.4.1995.

⁵³ COM(1996) 610 της 23.12.1996.

⁵⁴ EE L 214 της 31.7.1998.

⁵⁵ EE L 117 της 18.5.2000, σ. 1-10

⁵⁶ Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. <http://europa.eu.int/comm/education/youth/youthprogram.html>

- (4) κοινές ενέργειες με τα προγράμματα στον τομέα της εκπαίδευσης (ΣΩΚΡΑΤΗΣ) και της επαγγελματικής εκπαίδευσης (LEONARDO DA VINCI)
- (5) συνοδευτικά μέτρα.

Το πρόγραμμα είναι επίσης ανοιχτό στη Νορβηγία, την Ισλανδία και το Λιχτενστάιν, καθώς και στις χώρες που βρίσκονται σε προενταξιακό στάδιο (δηλαδή, τις χώρες της Κεντρικής και της Ανατολικής Ευρώπης, καθώς και την Κύπρο, τη Μάλτα και την Τουρκία). Υπό ορισμένες συνθήκες, είναι επίσης δυνατό να πραγματοποιηθούν δραστηριότητες σε τρίτες χώρες (δηλαδή σε χώρες της Μεσογείου, της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, της Κοινοπολιτείας των Ανεξάρτητων κρατών και της Λατινικής Αμερικής).

2. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΜΕ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟ ΣΤΗ ΝΕΟΛΑΙΑ

Τα ζητήματα που αφορούν τη νεολαία, αυτά καθαυτά, καλύπτονται κατά κύριο λόγο από τις αρμοδιότητες των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών των κρατών μελών. Ωστόσο, μια πιο προσεκτική εξέταση των συνθηκών⁵⁷ αποκαλύπτει το πλήρες εύρος της ευρωπαϊκής διάστασης των ζητημάτων που σχετίζονται με τη νεολαία σε ένα μεγάλο αριθμό τομέων κοινοτικής παρέμβασης.

Το άρθρο 6 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) αναφέρει ότι «η Ένωση βασίζεται στις αρχές της ελευθερίας, της δημοκρατίας, του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών και του κράτους δικαίου». Επίσης κάνει μνεία στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950.

Το άρθρο 13 της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΣΕΚ) ασχολείται με την καταπολέμηση των διαφόρων ειδών διακρίσεων στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση «[...] μπορεί να αναλάβει κατάλληλη δράση για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού».

Το άρθρο 17 της ΣΕΚ περιέχει μια διάταξη για την ευρωπαϊκή ιθαγένεια. Αναφέρει: «Πολίτης της Ένωσης είναι κάθε πρόσωπο που έχει την υπηκοότητα ενός κράτους μέλους. [...] Οι πολίτες της Ένωσης έχουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που προβλέπονται από την παρούσα Συνθήκη».

Σύμφωνα με το άρθρο 125 της ΣΕΚ – το οποίο πρέπει να ερμηνευτεί σε σχέση με το άρθρο 2 της ΣΕΚ – τα κράτη μέλη και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα «εργάζονται για την ανάπτυξη συντονισμένης στρατηγικής για την απασχόληση, και δη για να προάγουν τη δημιουργία εξειδικευμένου, εκπαιδευμένου και ευπροσάρμοστου εργατικού δυναμικού, και αγοράς εργασίας ανταποκρινόμενης στις εξελίξεις της οικονομίας». Για το λόγο αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση εγκαινίασε στο Λουξεμβούργο το 1997 την ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση.

⁵⁷ Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις συνθήκες, βλ. http://europa.eu.int/abc/treaties_el.htm.

Στο άρθρο 136 της ΣΕΚ, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα αναγνωρίζει τα κοινωνικά δικαιώματα των εργαζομένων. Στο πλαίσιο αυτό, «η Κοινότητα και τα κράτη μέλη [...] έχουν ως στόχο την προώθηση της απασχόλησης, τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας [...], την κατάλληλη κοινωνική προστασία, τον κοινωνικό διάλογο και την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων που θα επιτρέψουν ένα υψηλό και διαρκές επίπεδο απασχόλησης και την καταπολέμηση του αποκλεισμού».

Το άρθρο 137 της ΣΕΚ αναφέρει τις δραστηριότητες, σε εθνικό επίπεδο, οι οποίες πρέπει να στηρίζονται από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, όπως η βελτίωση του περιβάλλοντος εργασίας με σκοπό την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων, τους όρους εργασίας, την ενημέρωση και τη διαβούλευση με τους εργαζομένους, την αφομοίωση των αποκλεισμένων από την αγορά εργασίας προσώπων, κλπ.

Το άρθρο 146 της ΣΕΚ αναφέρεται στο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), το οποίο συμβάλλει στη χρηματοδότηση μέτρων στον τομέα της ανάπτυξης των ανθρωπίνων πόρων, τα οποία αποσκοπούν στην προώθηση μέσα στην Κοινότητα των δυνατοτήτων απασχόλησης και της γεωγραφικής και επαγγελματικής κινητικότητας των εργαζομένων, καθώς και στη διευκόλυνση της προσαρμογής στις μεταλλαγές της βιομηχανίας και στις αλλαγές των συστημάτων παραγωγής. Τα προγράμματα που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο αφορούν άμεσα τους νέους.

Το άρθρο 149 της ΣΕΚ αποτελεί τη νομική βάση της συνεργασίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο στον τομέα της εκπαίδευσης και της νεολαίας. Υπογραμμίζει τον κεντρικό ρόλο της εκπαίδευσης στην επέκταση των δυνατοτήτων για τους νέους να κατοικούν, να σπουδάζουν και κινούνται ελεύθερα σε μια Ευρώπη χωρίς σύνορα. Το άρθρο 149 της ΣΕΚ απαριθμεί τους διάφορους τομείς στους οποίους η Ευρωπαϊκή Κοινότητα μπορεί να αναπτύξει τη συνεργασία: εκμάθηση και διάδοση των γλωσσών των κρατών μελών· κινητικότητα φοιτητών και εκπαιδευτικών· συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων· ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών για τα κοινά προβλήματα των εκπαιδευτικών συστημάτων των κρατών μελών· ανταλλαγές νέων, καθώς και οργανωτών κοινωνικομορφωτικών δραστηριοτήτων· εκπαίδευση εξ αποστάσεως. Το άρθρο 149 αποτελεί τη νομική βάση των προγραμμάτων ΝΕΟΛΑΙΑ και ΣΩΚΡΑΤΗΣ.

Σύμφωνα με το άρθρο 150 της ΣΕΚ, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα «εφαρμόζει πολιτική επαγγελματικής εκπαίδευσης», η οποία συμπληρώνει τις δράσεις των κρατών μελών. Ορίζει τους στόχους που πρέπει να επιτευχθούν και υπογραμμίζει ότι ιδίως οι νέοι οφείλουν να έχουν πρόσβαση στην επαγγελματική εκπαίδευση και την κινητικότητα.

Το άρθρο 151 της ΣΕΚ αποτελεί τη βάση για την πολιτιστική συνεργασία σε κοινωνικό επίπεδο. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό, η Κοινότητα συμπληρώνει τις δράσεις των κρατών μελών στους τομείς του πολιτισμού και της ιστορίας των ευρωπαϊκών λαών, της πολιτιστικής κληρονομιάς ευρωπαϊκής σημασίας, των πολιτιστικών ανταλλαγών, της καλλιτεχνικής και λογοτεχνικής δημιουργίας, συμπεριλαμβανομένου του οπτικοακουστικού τομέα. Παρά το ότι οι νέοι δεν αναφέρονται ρητώς, οι ενέργειες που γίνονται στο πλαίσιο αυτό τους αφορούν άμεσα. Το άρθρο 151 της ΣΕΚ αποτελεί τη νομική βάση για το πρόγραμμα ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ 2000, το οποίο, μεταξύ άλλων χορηγεί πόρους σε σχέδια που εντάσσονται στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς, της καλλιτεχνικής και

λογοτεχνικής δημιουργίας, της κινητικότητας των επαγγελματιών, της διάδοσης της τέχνης και του πολιτισμού, καθώς και του διαπολιτισμικού διαλόγου και της γνώσης της ευρωπαϊκής ιστορίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 152 της ΣΕΚ, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα στοχεύει στην εξασφάλιση ενός υψηλού επιπέδου προστασίας της υγείας του ανθρώπου κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή όλων των πολιτικών και των δράσεων της Κοινότητας. Το εν λόγω άρθρο αναφέρει ρητώς την αρμοδιότητα της Κοινότητας ως προς την εφαρμογή δράσεων «για τη μείωση της βλάβης που προκαλούν στην υγεία τα ναρκωτικά, συμπεριλαμβανομένης και της ενημέρωσης και της πρόληψης».

Το άρθρο 153 της ΣΕΚ αφορά την προστασία των καταναλωτών. Αναφέρει ότι η Κοινότητα «συμβάλλει στην προστασία της υγείας, της ασφάλειας και των οικονομικών συμφερόντων των καταναλωτών, καθώς και στην προώθηση του δικαιώματός τους για ενημέρωση, εκπαίδευση και οργάνωσή τους».

Τα άρθρα 163 έως 173 της ΣΕΚ αναφέρονται στο στόχο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για ενίσχυση των επιστημονικών και τεχνολογικών βάσεων της βιομηχανίας της Κοινότητας και διευκόλυνση της ανάπτυξης της διεθνούς ανταγωνιστικότητάς της. Επί τη βάση αυτή, η Επιτροπή πρότεινε το Φεβρουάριο του 2001 ένα πρόγραμμα-πλαίσιο για την τεχνολογική έρευνα και ανάπτυξη, το οποίο αποτελεί ένα σημαντικό όργανο στήριξης της δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού χώρου έρευνας (EXE). Σε αυτόν περιλαμβάνεται η στήριξη της κατάρτισης και της κινητικότητας των νέων ερευνητών σε ευρωπαϊκό επίπεδο (βλ. άρθρο 164, σημείο δ, ΣΕΚ).

Βάσει του άρθρου 177 της ΣΕΚ, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα συμβάλλει στη διαρκή οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των αναπτυσσόμενων χωρών, στην ένταξή τους στην διεθνή οικονομία και στην καταπολέμηση της ένδειας των χωρών αυτών. Το εν λόγω άρθρο αποτελεί ένα ουσιώδες στοιχείο για την κοινοτική βοήθεια που χορηγείται ως απάντηση στις ανάγκες των νέων στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Δυνάμει των άρθρων αυτών, αναπτύχθηκαν ή πρόκειται να αναπτυχθούν πολιτικές πρωτοβουλίες υπέρ των νέων. Τα κύρια θέματα είναι τα εξής:

- *Οι νέοι*

Εκτός από το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ, το οποίο αναφέρθηκε ανωτέρω, οι εν λόγω προτεραιότητες λαμβάνουν κυρίως τη μορφή ψηφισμάτων του Συμβουλίου των Υπουργών, όπως αυτές που αφορούν στη συμμετοχή των νέων⁵⁸, τον αθλητισμό ως στοιχείο άτυπης εκπαίδευσης⁵⁹, την κοινωνική ενσωμάτωση των νέων⁶⁰ και την προώθηση μεταξύ των νέων της έννοιας της πρωτοβουλίας, του επιχειρηματικού πνεύματος και της δημιουργικότητας⁶¹.

- *Η απασχόληση*

⁵⁸ EE C 42 της 17.2.1999, σ. 1-2.

⁵⁹ EE C 8 της 12.1.2000, σ. 5.

⁶⁰ EE C 374 της 28.12.2000, σ. 5-7.

⁶¹ EE C 196 της 12.7.2001, σ. 2-4.

Η ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση τέθηκε σε εφαρμογή κατά τη διάρκεια του έκτακτου Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στο Λουξεμβούργο το 1997 και συχνά αναφέρεται με την ονομασία «διαδικασία του Λουξεμβούργου». Το γεγονός ότι τα κράτη μέλη και η Επιτροπή συμφώνησαν να θέσουν σε εφαρμογή αυτή τη νέα διαδικασία πριν από την επικύρωση της συνθήκης του Άμστερνταμ και την εισαγωγή του τίτλου «Απασχόληση», ο οποίος της παρέχει τη νομική βάση⁶², καταδεικνύει την προτεραιότητα που δίδεται, σήμερα και στο εξής, σε ζητήματα που αφορούν την απασχόληση και την αγορά εργασίας και όλο το φάσμα των τομέων δράσεις που σχετίζονται με αυτή.

Στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη δίδουν σαφώς ιδιαίτερη σημασία στους νέους ως βασική ομάδα στόχο στο πλαίσιο των προσπαθειών τους για τη μείωση και την πρόληψη της ανεργίας. Οι κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση, παραδείγματος χάρη, αναφέρονται πάντα στο στόχο των κρατών μελών να προσφέρουν σε όλους τους νέους ανέργους «ένα νέο ξεκίνημα» πριν συμπληρώσουν τους έξι μήνες ανεργίας. Μετά τη σύνοδο κορυφής στη Λισσαβόνα, εμπεδώθηκαν οι συνιστώσες των κατευθυντήριων γραμμών που αφορούν την εκπαίδευση και την κατάρτιση, με στόχο να δοθεί έμφαση στην ανάγκη τα κράτη μέλη – μαζί με άλλους παράγοντες όπως οι κοινωνικοί εταίροι – να αναπτύξουν και να θέσουν σε εφαρμογή πλήρεις και συνεκτικές στρατηγικές δια βίου κατάρτισης και εκπαίδευση. Γίνεται λόγος συγκεκριμένα για την ανάγκη να εφοδιαστούν οι νέοι με τις βασικές δεξιότητες που απαιτούνται στην αγορά εργασίας, να αντιμετωπιστεί ο αναλφαβητισμός των νέων και των ενηλίκων και να μειωθεί σημαντικά ο αριθμός των νέων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολικό σύστημα⁶³. Τα κράτη μέλη καλούνται επίσης να φροντίζουν ώστε να δίδεται προσοχή «στους νέους με μαθησιακές δυσκολίες και με εκπαιδευτικά προβλήματα». Μεγάλη σημασία στους νέους δίδουν επίσης και άλλες κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την κοινωνική ένταξη, την προώθηση του επιχειρηματικού πνεύματος και της ισότητας των ευκαιριών μεταξύ των δύο φύλων.

- *Εκπαίδευση και κατάρτιση*

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Λισσαβόνα το Μάρτιο του 2000 ενέκρινε μια μακροπρόθεσμη στρατηγική με στόχο την ανάπτυξη μιας ανταγωνιστικής οικονομίας, βασισμένης στην γνώση, με ταυτόχρονη αύξηση και βελτίωση της απασχόλησης και ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής. Η στρατηγική αυτή θέτει νέους στόχους για διάφορες πολιτικές που συνδέονται άμεσα με τη νεολαία, όπως η εκπαίδευση, η απασχόληση, η κοινωνική ένταξη, η πληροφόρηση και η κοινωνία των πολιτών. Καθορίζει νέες προτεραιότητες για την προσφορά ευκαιριών μάθησης και κατάρτισης, προσαρμοσμένες σε συγκεκριμένες ομάδες στις διάφορες φάσεις της ζωής τους. Περιλαμβάνει τρεις βασικούς άξονες: α) ανάπτυξη τοπικών κέντρων μάθησης, β) προαγωγή νέων βασικών δεξιοτήτων, γ) μεγαλύτερη διαφάνεια των προσόντων. Οι πιο σημαντικοί στόχοι συνίστανται κυρίως στην αύξηση των επενδύσεων σε ανθρώπινο δυναμικό, τον υποδιπλασιασμό μέχρι το 2010 του αριθμού των ατόμων ηλικίας 18 έως 24 ετών που έχουν ολοκληρώσει μόνον τον κατώτερο κύκλο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και δεν συνεχίζουν την εκπαίδευση

⁶² Βλ. τίτλος VIII, Απασχόληση, της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σε ό,τι αφορά τη διαδικασία, βλ. ειδικώς το άρθρο 128 της ΣΕΚ.

⁶³ ΕΕ L 22 της 24.1.2001, σ. 18-26.

και κατάρτισή τους, τη σταδιακή μετατροπή των σχολείων και των κέντρων κατάρτισης, συνδεδεμένων όλων με το διαδίκτυο, σε ανοιχτά τοπικά κέντρα μάθησης, την παροχή ενίσχυσης σε όλες τις ομάδες του πληθυσμού και τη χρήση των καταλληλότερων μεθόδων για τον καθορισμό των νέων βασικών δεξιοτήτων.

Το Νοέμβριο του 2001, η Επιτροπή εξέδωσε την ανακοίνωση «Για να γίνει πραγματικότητα η δια βίου μάθηση και κατάρτιση»⁶⁴. Μία από τις προτεραιότητες δράσης αφορά την αξιοποίηση της κατάρτισης και την ανάγκη βελτίωσης των μεθόδων που επιτρέπουν την κατανόηση και την αξιολόγηση της συμμετοχής στην κατάρτιση και των αποτελεσμάτων της κατάρτισης, κυρίως στον τομέα της κατάρτισης εκτός του σχολείου (δηλαδή της άτυπης εκπαίδευσης).

Το Μάρτιο του 2001, η Επιτροπή παρουσίασε το σχέδιο δράσης *eLearning*, σχετικά με τη σύνδεση όλων των σχολείων με το ιαδίκτυο. Το σχέδιο καλύπτει την υποδομή, την κατάρτιση, τις υπηρεσίες και το περιεχόμενο, καθώς και τη συνεργασία και το διάλογο⁶⁵.

Τον Ιούλιο του 2001, το Συμβούλιο των Υπουργών και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκριναν τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Ιουλίου 2001, για την ενδοκοινοτική κινητικότητα των σπουδαστών, των ατόμων που παρακολουθούν κύκλους επιμόρφωσης, των εθελοντών, των εκπαιδευτικών και των επιμορφωτών. Αποσκοπεί στην άρση των εμποδίων στην κινητικότητα, στην εισαγωγή της διεθνικής κινητικότητας στις εθνικές πολιτικές και στη συμβολή στην διάδοση των ορθών πρακτικών⁶⁶.

Τον Ιούλιο του 2001, η Επιτροπή εξέδωσε μια ανακοίνωση σχετικά με την «Ενίσχυση της συνεργασίας με τρίτες χώρες στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης»⁶⁷ με δύο στόχους: την ανάπτυξη υψηλής ποιότητας ανθρώπινου δυναμικού στις χώρες εταίρους και στο εσωτερικό της ΕΕ, μέσω της αμοιβαίας ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού, και την προώθηση της ΕΕ ως παγκόσμιου κέντρου αριστείας στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, καθώς και επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας.

Αυτή τη στιγμή, η Επιτροπή προετοιμάζει μια πρόταση οδηγίας για την υποδοχή στο έδαφος της Ένωσης των ατόμων που προέρχονται από τρίτες χώρες για σπουδές ή για επαγγελματική κατάρτιση. Αυτή η διάταξη αφορά εκατοντάδες χιλιάδες σπουδαστών. Η πρόταση θα αποσκοπεί στην προαγωγή της υποδοχής των ξένων φοιτητών και συνεπώς στην ενίσχυση της θέσης της Ευρώπης ως χώρου κατάρτισης και αριστεία σε παγκόσμιο επίπεδο.

- *Κοινωνία των πληροφοριών*

Πρόκειται για ένα ουσιώδες τμήμα της στρατηγικής της Λισσαβώνας, το πρόγραμμα δράσης *eEurope 2002*⁶⁸. εγκρίθηκε κατά τη διάρκεια της συνόδου κορυφής στη

⁶⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής με θέμα: "Για να γίνει πραγματικότητα η δια βίου μάθηση και κατάρτιση".
⁶⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο «Σχέδιο δράσης eLearning - Να σκεφτούμε την εκπαίδευση του αύριο» COM(2001) 172, 28.3.2001.
⁶⁶ EE L 215 της 9.8.2001, σ. 30-37

⁶⁷ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο με θέμα: «Ενίσχυση της συνεργασίας με τρίτες χώρες στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης» - COM(2001) 385 τελικό
⁶⁸ «eEurope 2002 – Κοινωνία των πληροφοριών για όλους. Πρόγραμμα δράσης» (<http://europa.eu.int/eeurope>)

Φείρα τον Ιούνιο του 2000 και περιλαμβάνει μια σειρά ενεργειών για την επιτάχυνση της εισόδου της Ευρώπης στην κοινωνία των πληροφοριών. Η δράση «Η ευρωπαϊκή νεολαία στην ψηφιακή εποχή» έχει στόχο την προώθηση της χρήσης των ψηφιακών τεχνολογιών και του διαδικτύου στα ευρωπαϊκά σχολεία καθώς και την απόκτηση νέων δεξιοτήτων. Ο ουσιαστικός ρόλος της ηλεκτρονικής μάθησης (e-Learning) κατά την εφαρμογή των στόχων του προγράμματος δράσης *eEurope 2002* οδήγησε στην έγκριση από την Επιτροπή του προαναφερθέντος προγράμματος δράσης *eLearning*.

Εξάλλου, ακόμη τρεις δράσεις του προγράμματος δράσης *eEurope* θα διευκολύνουν την ένταξη της νεολαίας στην κοινωνία των πληροφοριών: «ταχύτερη πρόσβαση για τους ερευνητές και τους σπουδαστές», η οποία καλύπτει τη βελτίωση της έρευνας και των πανεπιστημιακών δικτύων στους κόλπους της ΕΕ· «εργασία σε μια οικονομία βασισμένη στη γνώση», η οποία δίνει έμφαση στην δια βίου μάθηση και στις ικανότητες στον τομέα της πληροφορικής· «συμμετοχή για όλους», με την προώθηση των δημόσιων σημείων πρόσβασης στο διαδίκτυο.

Σε ό,τι αφορά την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη στον τομέα της κοινωνίας των πληροφοριών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανέπτυξε πολλές πρωτοβουλίες προκειμένου να δημιουργήσει ένα σημαντικό σύνολο πόρων ικανών να στηρίζουν, να καθοδηγήσουν και να προωθήσουν την έρευνα και την καινοτομία στην εκπαίδευση και την κατάρτιση. Οι τεχνολογίες *eLearning* θα διαδραματίσουν θεμελιώδη ρόλο, επιτρέποντας στους ευρωπαίους πολίτες να έχουν ευέλικτη πρόσβαση, προσαρμοσμένη και αποδοτική σε σχέση με το κόστος, στους πόρους και τις υπηρεσίες που σχετίζονται με την εκπαίδευση, ώστε να μπορούν να αναπτύσσουν τις ουσιαστικές δεξιότητες που απαιτούνται στην κοινωνία της γνώσης. Στο πλαίσιο του προγράμματος της έρευνας IST (Information Society Technologies, τεχνολογίες της κοινωνίας των πληροφοριών) – το οποίο αποτελεί μέρος του 5ου προγράμματος-πλασίου Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης – η εκπαίδευση και η κατάρτιση αποτελούν προτεραιότητες. Ένας ορισμένος αριθμός σχεδίων IST χρηματοδοτούνται σήμερα από τον τομέα εκπαίδευσης και κατάρτισης· τα σχέδια αυτά καλύπτουν την τεχνολογική ανάπτυξη και τις εφαρμογές που ευνοούν την πρόσβαση και την ένταξη της νεολαίας στην κοινωνία των πληροφοριών.

- *Επιχειρηματικό πνεύμα*

Τον Μάιο του 2000, η Επιτροπή εξέδωσε την ανακοίνωση σχετικά με την «πολιτική για τις επιχειρήσεις στα πλαίσια της οικονομίας της γνώσης»⁶⁹, η οποία αναφέρει ότι «η εκπαίδευση για την ανάπτυξη του επιχειρηματικού πνεύματος αποτελεί έναν ακόμη παράγοντα που συμβάλλει προς μια δυναμικότερη επιχειρηματική παράδοση. Οι γενικές γνώσεις σχετικά με τις επιχειρήσεις και το επιχειρηματικό πνεύμα πρέπει να διδάσκονται με τον κατάλληλο τρόπο τόσο στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια όσο και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση» και ότι «για την αύξηση του αριθμού των επιχειρηματιών, η πολιτική στον τομέα των επιχειρήσεων θα έχει ως στόχο την άνοδο του ποσοστού των επιχειρήσεων που ιδρύονται από γυναίκες, νέους και ανέργους [...]».

⁶⁹ COM(2000) 256 τελικό (ΕΕ C 311 Ε της 31.10.2000, σ. 180-186).

Το φόρουμ για την «Κατάρτιση στην επιχειρηματικότητα» (Νίκαια, Οκτώβριος 2000)⁷⁰ – το οποίο διοργάνωσαν από κοινού η Επιτροπή και οι γαλλικές αρχές – προώθησε την ανταλλαγή καλών πρακτικών στον τομέα αυτό και συνέβαλε στη ευαισθητοποίηση, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, για τους στόχους που πρέπει να επιτευχθούν.

Ακολουθώντας τα συμπεράσματα αυτού του φόρουμ και στο πλαίσιο του πολυετούς προγράμματος για τις επιχειρήσεις και το επιχειρηματικό πνεύμα (2001-2005)⁷¹, η Επιτροπή εγκαινίασε ένα σχέδιο «διαδικασίας BEST» σχετικά με την εκπαίδευση και την κατάρτιση στο πνεύμα της επιχειρηματικότητας. Το σχέδιο αυτό θα εστιάσει στην εκπαίδευση – από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση έως το πανεπιστήμιο – με στόχο τον εντοπισμό και την αξιολόγηση των μέτρων και των ορθών πρακτικών που αναπτύσσονται σε εθνικό ή τοπικό επίπεδο για την προώθηση των συμπεριφορών και των δεξιοτήτων επιχειρηματικότητας εντός των εκπαιδευτικών συστημάτων.

Τον Ιούνιο του 2000, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Σάντα Μαρία ντα Φέιρα ενέκρινε τον Ευρωπαϊκό Χάρτη Μικρών Επιχειρήσεων⁷². Ο χάρτης καλεί τα κράτη μέλη και την Επιτροπή να λάβουν μέτρα σε έναν ορισμένο αριθμό τομέων για την ενίσχυση και την ενθάρρυνση των μικρών επιχειρήσεων. Ένας από τους βασικούς τομείς που αναφέρονται στο χάρτη είναι «η εκπαίδευση και η κατάρτιση στο επιχειρηματικό πνεύμα».

- *Κοινωνικές υποθέσεις*

Η στρατηγική της Λισσαβώνας ζητούσε την εφαρμογή ενός ανανεωμένου και εκσυγχρονισμένου ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου, καλύπτοντας τρία βασικά ζητήματα: 1) επενδύσεις στο ανθρώπινο δυναμικό· 2) ανάπτυξη ενός ενεργού και δυναμικού κράτους πρόνοιας· 3) ενίσχυση των δράσεων για την καταπολέμηση της ανεργίας, του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας. Σε ό,τι αφορά την κοινωνική ενσωμάτωση, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας διαπίστωσε ότι ο αριθμός των ατόμων που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας και σε κατάσταση κοινωνικού αποκλεισμού είναι απαράδεκτος. Πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για τη βελτίωση των δεξιοτήτων των νέων αυτών, την προαγωγή της πρόσβασης στη γνώση και την καταπολέμηση της ανεργίας.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Νίκαια το Δεκέμβριο του 2000 ενέκρινε τους στόχους της καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού που είχε εγκρίνει το Συμβούλιο. Οι τέσσερις στόχοι που εγκρίθηκαν στη Νίκαια είναι όλοι εξαιρετικά σημαντικοί για τους νέους. Οι στόχοι αυτοί είναι: 1) η προώθηση της συμμετοχής στην απασχόληση και η πρόσβαση όλων στους πόρους, τα δικαιώματα, τα αγαθά και τις υπηρεσίες (η κοινωνική προστασία, η στέγαση και οι βασικές υπηρεσίες, η υγειονομική περίθαλψη, η εκπαίδευση, η δικαιοσύνη, ο πολιτισμός, ο αθλητισμός και ο ελεύθερος χρόνος αναφέρονται όλα συγκεκριμένα)· 2) πρόληψη του κινδύνου αποκλεισμού· 3) δράση για τους ευάλωτους· 4) κινητοποίηση του συνόλου του παραγόντων. Γίνεται ειδικά αναφορά στην πρόληψη του αποκλεισμού από τον σχολείο και την εξάλειψη του κοινωνικού αποκλεισμού μεταξύ των νέων.

⁷⁰ http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/support_measures/training_education/index.htm
⁷¹ EE L 333 της 29.12.2000, σ. 84-91

⁷² Ο Ευρωπαϊκός Χάρτης Μικρών Επιχειρήσεων εγκρίθηκε από το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων στις 13.6.2000

Το Συμβούλιο κάλεσε κράτη μέλη να αναπτύξουν τις πρωτοβουλίες τους στο πλαίσιο των στόχων αυτών και να υποβάλουν μέχρι τον Ιούνιο του 2001 ένα εθνικό διετές σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Σήμερα, έχουν υποβληθεί τα εν λόγω σχέδια από όλα τα κράτη μέλη. Τα σχέδια αυτά επιβεβαιώνουν ότι το ζήτημα της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού μεταξύ των νέων αποτελεί μείζονα ανησυχία για την πλειονότητα των κρατών μελών.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Νίκαια ενέκρινε επίσης την κοινωνική ατζέντα, η οποία ορίζει συγκεκριμένες προτεραιότητες δράσης για την επόμενη πενταετία. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Νίκαια εξάλλου επιβεβαίωσε τη σημασία των στρατηγικών που στοχεύουν στην καταπολέμηση όλων των μορφών διάκρισης, σύμφωνα με το άρθρο 13 της συνθήκης.

Η σύνοδος κορυφής στη Στοκχόλμη το Μάρτιο του 2001 επιβεβαίωσε αυτή τη στρατηγική και κάλεσε το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να συμφωνήσουν εντός του 2001 ως προς την πρόταση προγράμματος για την κοινωνική ένταξη. Το πρόγραμμα που προτείνεται θα προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες ανταλλαγής γνώσεων και ορθών πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών για τα μέσα μείωσης και πρόληψης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στους νέους.

- *Η υγεία*

Οι νέοι αποτελούν μέρος της στρατηγικής που καταρτίστηκε στο κοινοτικό πρόγραμμα δράσης για τη δημόσια υγεία. Το Συμβούλιο των Υπουργών Υγείας τον Ιούλιο του 2001 συμφώνησε επί μιας κοινής θέσης σχετικά με το πρόγραμμα αυτό (2001-2006)⁷³. Μία από τις κύριες πτυχές του είναι η βελτίωση της πληροφόρησης για την υγεία και των γνώσεων επί θεμάτων υγείας. Το πρόγραμμα καλύπτει επίσης την πρόληψη του AIDS και της τοξικομανίας. Το Συμβούλιο ενέκρινε επίσης μια σύσταση κατά της κατάχρησης οινόπνευματος στους νέους, ιδιαίτερα στα παιδιά και τους εφήβους.

- *Η καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας*

Το 1997, το Συμβούλιο χαιρέτισε το ευρωπαϊκό έτος κατά του ρατσισμού, υπογραμμίζοντας ότι οι προσπάθειες των κρατών μελών θα έπρεπε να εντατικοποιηθούν και τονίζοντας τη σημασία της εκπαίδευσης. Το 2000, το Συμβούλιο των Υπουργών Εκπαίδευσης και Νεολαίας έλαβε υπόψη την ανάγκη καταπολέμησης του ρατσισμού και της ξενοφοβίας στους νέους. Κατά τη διάρκεια του Συμβουλίου Υπουργών Νεολαίας τον Μάιο του 2001, εγκρίθηκε μια δήλωση για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας στο Διαδίκτυο με εντατικοποίηση της εργασίας μαζί με τους νέους.

- *ο αθλητισμός*

Η συνθήκη του Άμστερνταμ αναγνώρισε, στη δήλωση αριθ. 29, την κοινωνική σημασία του αθλητισμού, και δη το ρόλο του στη διαμόρφωση της ταυτότητας και στην προσέγγιση των ανθρώπων. Η δήλωση επίσης υπογράμμισε το σημαντικό ρόλο

⁷³

EE C 307 της 31.10.2001, σ. 27-40

των αθλητικών φορέων και του ερασιτεχνικού αθλητισμού. Επί τη βάση αυτή, η ΕΕ έχει αναπτύξει ενεργό ρόλο στον τομέα του αθλητισμού. Υποστηρίζει, μεταξύ άλλων, σχέδια που προωθούν την ένταξη των νέων μέσω των αθλητικών δραστηριοτήτων, την καταπολέμηση της φαρμακοδιέγερσης στον αθλητισμό και μια εκστρατεία σχολικής ενημέρωσης στις αθλητικές ηθικές αξίες και το ολυμπιακό ιδεώδες. Το ψήφισμα του Συμβουλίου του Δεκεμβρίου 1999⁷⁴ υπογράμμισε την ανάγκη αξιοποίησης των άτυπων εκπαιδευτικών δυνατοτήτων των αθλητικών δραστηριοτήτων στα πλαίσια της ευρωπαϊκής πολιτικής συνεργασίας στον τομέα της νεολαίας. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο της Νίκαιας ενέκρινε μια δήλωση σχετικά με τα ειδικά χαρακτηριστικά του αθλητισμού, καλώντας την Κοινότητα να λαμβάνει υπόψη την κοινωνική, εκπαιδευτική και πολιτιστική αποστολή του αθλητισμού. Το Συμβούλιο συμφώνησε επίσης να εντείνει την ευρωπαϊκή συνεργασία για την καταπολέμηση της φαρμακοδιέγερσης.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να κηρυχθεί το 2004 ως «Ευρωπαϊκό έτος εκπαίδευσης μέσω του αθλητισμού». Οι βασικοί στόχοι αυτού του ευρωπαϊκού έτους θα είναι η ενθάρρυνση της συνεργασίας μεταξύ του εκπαιδευτικού τομέα και των αθλητικών οργανώσεων για την αξιοποίηση της αποστολής του αθλητισμού ως προς την εκπαίδευση και την κοινωνική ενσωμάτωση, την ανάδειξη της σημασίας των εθελοντικών δραστηριοτήτων στον αθλητισμό στο πλαίσιο της άτυπης εκπαίδευσης και την ενθάρρυνση των σχολείων να δίδουν περισσότερη σημασία στις αθλητικές δραστηριότητες στα προγράμματά τους και στις σχολικές ανταλλαγές.

3. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ, ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ, ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

Υπάρχει ένας ορισμένος αριθμός άλλων χρηματοδοτικών πιστώσεων στον τομέα της εκπαίδευσης, της απασχόλησης, του πολιτισμού και της προστασίας των νέων, οι οποίες στηρίζουν άμεσα ή έμμεσα τα μέτρα υπέρ των νέων. Ακολουθούν κάποια παραδείγματα:

- υποδομές: κατά τη διάρκεια της δημοσιονομικής περιόδου 2000 – 2006, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης ενισχύει ορισμένες περιφέρειες για προγράμματα υποδομών που περιλαμβάνουν σχέδια προς όφελος των νέων (όπως κέντρα Νεολαίας, σχολεία, κλπ.)·
- απασχόληση και κοινωνική ενσωμάτωση: κατά τη διάρκεια της δημοσιονομικής περιόδου 2000-2006, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο υποστηρίζει μέτρα που αφορούν συγκεκριμένα τους νέους, στον τομέα της εργασίας, της κοινωνικής ενσωμάτωσης, της πληροφόρησης και του προσανατολισμού, κλπ. σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο
- εκπαίδευση: το πρόγραμμα ΣΩΚΡΑΤΗΣ στηρίζει μέτρα ανταλλαγής και κινητικότητας για νέους στη σχολική ή τριτοβάθμια εκπαίδευση·

⁷⁴

ΕΕ C 8 της 12.1.2000, σ. 5

- επαγγελματική κατάρτιση: το πρόγραμμα LEONARDO δίνει τη δυνατότητα σε νέους να αποκτήσουν πρόσβαση σε σύγχρονες υπηρεσίες επαγγελματικής κατάρτισης, σε εξοπλισμό εκμάθησης γλωσσών και σε εργασία στην αλλοδαπή.
- πολιτισμός: το πρόγραμμα ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ 2000 χορηγεί πόρους σε σχέδια στον τομέα της δημιουργικότητας και της κινητικότητας, της διάδοσης της τέχνης και του πολιτισμού, καθώς και του διαπολιτισμικού διαλόγου και της γνώσης της ευρωπαϊκής ιστορίας· περιλαμβάνει μια συνιστώσα για τη «νεολαία».
- προστασία της νεολαίας: το πρόγραμμα DAPHNE στηρίζει μέτρα πρόληψης της βίας κατά των παιδιών, των νέων και των γυναικών.

4. Ο ΧΑΡΤΗΣ ΤΩΝ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Η διακήρυξη του χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων στη Νίκαια το Δεκέμβριο του 2000 αποτέλεσε σημαντικό στάδιο. Ο χάρτης συγκεντρώνει, στο ίδιο κείμενο, τα ατομικά, πολιτικά, οικονομικά, κοινωνικά δικαιώματα, καθώς και τα δικαιώματα της κοινωνίας των πολιτών. Τα δύο κεφάλαια του για τις ελευθερίες (κεφάλαιο II) και την αλληλεγγύη (κεφάλαιο IV) αναγνωρίζουν ρητά τα δικαιώματα των παιδιών και των νέων (βλ. άρθρο 14 «Δικαίωμα εκπαίδευσης», άρθρο 24 «Δικαιώματα του παιδιού» και άρθρο 32 «Απαγόρευση της εργασίας των παιδιών και προστασία των νέων στην εργασία»).

5. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΑΠΟ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει προσφέρει ενεργό στήριξη στις δράσεις υπέρ της νεολαίας που υλοποιούνται σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την υιοθέτηση προγραμμάτων για την νεολαία. Το Μάρτιο του 1999, ενέκρινε το «Ψήφισμα σχετικά με μια πολιτική για τη νεολαία στην Ευρώπη», η οποία επισήμαινε την «αύξουσα σημασία του παράγοντα "Νεολαία" λόγω του οικονομικού και πολιτιστικού μετασχηματισμού των ευρωπαϊκών κοινωνιών μας»⁷⁵.

Τον Απρίλιο του 2001 η Επιτροπή Νεολαίας οργάνωσε μια δημόσια ακρόαση για τη νεολαία, στην οποία συμμετείχαν βουλευτές, ειδικοί σε θέματα νεολαίας, αντιπρόσωποι οικονομικών και κοινωνικών οργανώσεων, ενώσεις νέων και νέοι που δεν ανήκαν σε καμία συγκεκριμένη οργάνωση. Ο αριθμός των συμμετεχόντων και το υψηλό επίπεδο των συζητήσεων εντυπωσίασαν και συνέβαλαν στην επιτυχία της συνάντησης.

Ο εισηγητής της Επιτροπής Νεολαίας δήλωσε κατά τη διάρκεια αυτής της ακρόασης: «μια συνεκτική πολιτική της ΕΕ σε ό,τι αφορά τους νέους ... εξακολουθεί να απουσιάζει και ο βασικός στόχος του λευκού βιβλίου... [θα έπρεπε] να είναι η ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης ως απάντηση στις ανησυχίες των νέων»⁷⁶. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υπογράμμισε επίσης ότι το λευκό βιβλίο θα έπρεπε να χρησιμεύσει ως πηγή ιδεών, έμπνευσης και συζήτησης, προκειμένου

⁷⁵ ΕΕ C 175 της 21.6.1999, σ. 50.

⁷⁶ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Γενική Διεύθυνση Έρευνας, σύνοψη της δημόσιας ακρόασης για τη Νεολαία, η οποία οργανώθηκε από την Επιτροπή Πολιτισμού, Νεολαίας, Παιδείας, Μέσων Ενημέρωσης και Αθλητισμού, 24 Απριλίου 2001 στις Βρυξέλλες, IV/WIP/2001/04/0094, 18 Μαΐου 2001.

να καταδείξει παραδείγματα νέων πρακτικών και να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη και τις τοπικές και περιφερειακές αρχές να λάβουν νέες πρωτοβουλίες.

Οι νέοι έδειξαν ότι είχαν μεγάλες προσδοκίες από το λευκό βιβλίο, ιδιαίτερα σε τομείς όπως η πληροφόρηση, η καταπολέμηση των διακρίσεων, η ισότητα των ευκαιριών για τους νέους με ειδικές ανάγκες, η τυπική και άτυπη εκπαίδευση, η απασχόληση και η κοινωνική ενσωμάτωση, η συμμετοχή σε προγράμματα ανταλλαγών, η δημογραφική εξέλιξη στην Ευρώπη και η συμμετοχή των νέων στην κοινωνία. Εξέφρασαν κυρίως τη γνώμη ότι «χρειάζεται μια πραγματική ευρωπαϊκή πολιτική νεολαίας... [και ότι] οι πολιτικές νεολαίας που ακολουθούνται σε όλα τα επίπεδα, από τοπική έως ευρωπαϊκή κλίμακα, πρέπει να είναι συμπληρωματικές και ... συντονισμένες μεταξύ των διαφόρων επιπέδων».

6. ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Οι νέοι εκπροσωπούνται απευθείας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΟΚΕ), δεδομένου ότι πολλά μέλη της ΟΚΕ συνδέονται με οργανώσεις που έχουν τμήματα νέων που δραστηριοποιούνται σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Το Νοέμβριο του 2000, η ΟΚΕ ενέκρινε μια γνωμοδότηση πρωτοβουλίας σχετικά με την πολιτική νεολαίας⁷⁷. Σε αυτήν επισημαίνει ότι η πολιτική νεολαίας πρέπει να θεωρεί τους νέους ως «πόρο που μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη της κοινωνίας» και να παρέχει σε όλους τους νέους της ΕΕ τη «δυνατότητα να καταστούν ενεργοί, ελεύθεροι και υπεύθυνοι πολίτες». Η πολιτική νεολαίας θεωρείται ως «διατομεακή ολοκληρωμένη πολιτική» που στοχεύει στη «βελτίωση και [την] ανάπτυξη των συνθηκών διαβίωσης και της συμμετοχής των νέων στις διαδικασίες αντιμετώπισης μίας ευρείας σειράς κοινωνικών, πολιτιστικών και πολιτικών ζητημάτων που αφορούν τόσο τους ίδιους όσο και άλλες κοινωνικές ομάδες».

Το Φεβρουάριο του 2001, η ΟΚΕ και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή οργάνωσαν σε συνεργασία με το Φόρουμ Νεολαίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης μια ακρόαση της κοινωνίας των πολιτών στο πλαίσιο του λευκού βιβλίου. Η ακρόαση ήταν εξαιρετικά χρήσιμη, καθώς προσέφερε πληροφορίες από πρώτο χέρι για την κατάσταση των νέων στην Ευρώπη και τις προσδοκίες τους σε κοινωνικό, οικονομικό και προσωπικό επίπεδο.

Οι περιφερειακές και τοπικές αρχές που εκπροσωπούνται στην Επιτροπή των Περιφερειών (ΕΤΠ) είναι, στην πλειονότητά των κρατών μελών, οι κυριότεροι φορείς σε ό,τι αφορά την εφαρμογή της πολιτικής νεολαίας. Το 1999, η ΕΤΠ ενέκρινε μια γνωμοδότηση για «για την προστασία των παιδιών και των εφήβων από την κακοποίηση και την εγκατάλειψη στην Ευρωπαϊκή Ένωση»⁷⁸. Σε αυτή υπογραμμίζεται η ανάγκη να χαραχθεί μια ευρεία στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την πρόληψη της κακομεταχείρισης και της εγκατάλειψης των παιδιών και των νέων, δίχως ωστόσο οι εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές να απολέσουν τις αρμοδιότητές τους. Η ΕΤΠ εκτιμά ότι η προαγωγή της συμβολής των παιδιών και των νέων στις αποφάσεις που έχουν επίδραση στη ζωή τους και η

⁷⁷ Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Λευκό Βιβλίο: πολιτική νεολαίας» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας), ΟΚΕ 1418/2000, 29-30.11.2000, σ. 2-4.

⁷⁸ Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών της 18.11.1999, COM-7/017.

παροχή της δυνατότητας να εκφράζουν την άποψή τους αποτελούν στοιχεία που συμβάλλουν στην πρόληψη. Τονίζει ότι οι αποκεντρωμένες δομές μιας Ευρώπης που βρίσκεται πιο κοντά στους πολίτες χρειάζεται περισσότερο συντονισμό και ευρύτερη διασυννοριακή και διεθνική συνεργασία καθώς και ότι τα παιδιά και οι νέοι δεν πρέπει να αγνοούνται σε αυτή τη διαδικασία.

7. ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΜΕ ΤΟ ΦΟΡΟΥΜ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ ΝΕΩΝ

Το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Νεολαίας (FEJ) δημιουργήθηκε το 1979 προκειμένου να εκπροσωπεί τις οργανώσεις των νέων σε ευρωπαϊκό επίπεδο και να εγκαινιάσει στο διάλογο με του νέους. Τα μέλη του είναι οι εθνικοί σύμβουλοι Νεολαίας των κρατών μελών της ΕΕ και οι διεθνείς μη κυβερνητικές οργανώσεις νέων. Διατηρεί σε καθημερινή βάση επαφές και επικοινωνία με τις οργανώσεις μέλη του – τα οποία συγκεντρώνουν, στο σύνολό τους, εκατομμύρια νέων – και με νέους σε ατομικό επίπεδο. Στοχεύει στην διεύρυνση της αντιπροσωπευτικότητάς του. Το FEJ έχει αποκτήσει σημαντική εξειδίκευση στους τομείς της συλλογικής εργασίας των νέων, της πολιτικής των νέων, των μη κυβερνητικών τομέων της νεολαίας και των ζητημάτων της κοινωνίας των πολιτών. Το FEJ εκπροσωπείται στις ομάδες εργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και συμμετέχει στην επιλογή προγραμμάτων στο πλαίσιο του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ.

Το FEJ διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στη διαδικασία ανταλλαγής απόψεων που άρχισε για το παρόν λευκό βιβλίο. Έλαβε μέρος στην ανταλλαγή απόψεων των νέων και οργάνωσε, μαζί με την Επιτροπή και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, την ανταλλαγή απόψεων των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Το FEJ ετοίμασε τη δική του εισήγηση και την παρουσίασε στο πλαίσιο της συζήτησης για το λευκό βιβλίο⁷⁹..

8. ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Κατά τη δεκαετία του 1970, το Συμβούλιο της Ευρώπης δημιούργησε στο Στρασβούργο το Ευρωπαϊκό Κέντρο Νεολαίας (CEJ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο για τη Νεολαία (FEJ). Το 1995, ένα δεύτερο Ευρωπαϊκό Κέντρο Νεολαίας εγκαινιάστηκε στη Βουδαπέστη. Η διαχείριση των προγραμμάτων και των σχεδίων που εφάρμοζαν το CEJ και το FEJ ήταν σύμφωνη με την αρχή της συνδιαχείρισης.⁸⁰

Το Συμβούλιο της Ευρώπης ενέκρινε ένα ορισμένο αριθμό δηλώσεων και ψηφισμάτων για ζητήματα όπως η συμμετοχή των νέων, η ιθαγένεια, η άτυπη εκπαίδευση, η κινητικότητα και η καταπολέμηση του ρατσισμού.

Το Μάρτιο του 1992, ενέκρινε το Χάρτη για τη συμμετοχή των νέων στην τοπική και περιφερειακή ζωή⁸¹. Ο χάρτης ζητούσε μεγαλύτερη συμμετοχή των νέων στις δημόσιες υποθέσεις σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο και την εφαρμογή «διαφορετικών μορφών συμμετοχής» που να ισχύουν «για όλους τους νέους

⁷⁹ Στρατηγική και βασικοί στόχοι για μια πολιτική νεολαίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Δεύτερη εισήγηση του Φόρουμ των Ευρωπαίων Νέων για το λευκό βιβλίο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την πολιτική νεολαίας, η οποία εγκρίθηκε από το συμβούλιο των μελών, Βρυξέλλες, 6-7 Απριλίου 2001.

⁸⁰ Σχετικά με την αρχή της συνδιαχείρισης, βλ. σημείωση 19.

⁸¹ Ψήφισμα 237, το οποίο εγκρίθηκε στις 19.3.1992 από τη Διάσκεψη των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών της Ευρώπης (CPLRE).

αδιακρίτως». Στη σύστασή του σχετικά με τη συμμετοχή των νέων και το μέλλον της κοινωνίας των πολιτών, η οποία εγκρίθηκε το 1997, η Επιτροπή Υπουργών επαναβεβαίωσε τον «κεφαλαιώδη ρόλο της συμμετοχής των νέων στην οικοδόμηση της κοινωνίας των πολιτών, εισάγοντας ένα αποφασιστικά θετικό όραμα των νέων, οι οποίοι θεωρούνται πόρος για τη μόνιμη ανανέωση της δημοκρατικής κοινωνίας»⁸².

Κατά τη διάρκεια της πέμπτης διάσκεψης του Συμβουλίου της Ευρώπης στο Βουκουρέστι τον Απρίλιο του 1998, οι υπουργοί Νεολαίας δήλωσαν ότι η ένταξη των νέων στην ενεργό ζωή βασίζεται στις δεξιότητες και τα προσόντα που αποκτούν από την άτυπη εκπαίδευση, η οποία εμπλουτίζει τα παραδοσιακά μοντέλα εκπαίδευσης. Ένα ακόμη σημαντικό στάδιο σηματοδότησε η σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με την άτυπη εκπαίδευση τον Ιανουάριο του 2000, η οποία διαπιστώνει ότι τα συστήματα τυπικής εκπαίδευσης δεν μπορούν από μόνα τους να αντιμετωπίσουν την ταχεία και διαρκή τεχνολογική, κοινωνική και οικονομική εξέλιξη της κοινωνίας και θα έπρεπε ως εκ τούτου να ενισχυθούν από άτυπες εκπαιδευτικές πρακτικές⁸³.

Η καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και της μισαλλοδοξίας δεν εμφανίστηκε σήμερα ως στόχος στους κόλπους του Συμβουλίου της Ευρώπης. Στις αρχές της δεκαετίας του 1990, εξαπέλυσε μια τεράστια ευρωπαϊκή εκστρατεία με στόχο τους νέους, με τη συνεργασία οργανώσεων νέων, υπέρ μιας πιο ανεκτικής κοινωνίας, και προώθησε δοκιμαστικά προγράμματα. Το Συμβούλιο της Ευρώπης εστιάζει επίσης στην ανάπτυξη της κάρτας νέων ως κάρτας υπηρεσιών με στόχο τη βελτίωση της κατάστασης των νέων που συμμετέχουν σε σχέδια κινητικότητας· επικεντρώνει το ενδιαφέρον του στην προώθηση ενός συστήματος εθελοντικής υπηρεσίας για τους νέους σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, στη διατήρηση του συστήματος Interrail σε λογικές τιμές και τη διατήρηση των μη κερδοσκοπικών πλατφόρμων που ασχολούνται ενεργά με την οργάνωση ανταλλαγών νέων. Το 1998 θεσπίστηκε μια εταιρική σχέση μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Συμβουλίου της Ευρώπης, με στόχο την κατάρτιση ενός προγράμματος εκπαίδευσης για τους εκπαιδευτές των νέων για την προώθηση κοινών αξιών, όπως είναι τα δικαιώματα του ανθρώπου, η πλουραλιστική δημοκρατία, το κράτος δικαίου, οι δραστηριότητες του ενεργού πολίτη και η ευρωπαϊκή συνεργασία⁸⁴. Οι συγκεκριμένες δράσεις που προκύπτουν από την εταιρική σχέση περιλαμβάνουν δημοσιεύσεις σχετικά με την κατάρτιση και συνεργασία στο τομέα παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών και έρευνας για τις εκδηλώσεις που αφορούν στην κατάρτιση.

9. ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΔΙΕΞΗΧΘΗΣΑΝ ΜΕ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Στο πλαίσιο του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ, γύρω στις τριάντα μελέτες συγχρηματοδοτήθηκαν επί μία πενταετία. Πρόκειται στην πλειονότητά τους για συγκριτικές αναλύσεις, ορισμένες ωστόσο είναι μελέτες περιπτώσεων. Τα θέματα των συγκεκριμένων μελετών μπορούν να ταξινομηθούν σε τρεις κατηγορίες:

⁸² Επιτροπή των Υπουργών, σύσταση αριθ. R(97)3, η οποία εγκρίθηκε στις 4.2.1997.

⁸³ Κοινοβουλευτική Συνέλευση σύσταση 1437 σχετικά με την άτυπη εκπαίδευση, η οποία εγκρίθηκε στις 24.1.2000, σημείο 7. i.

⁸⁴ <http://www.coe.fr/youth/english/partnership/new/>

1) μη προνομιούχοι νέοι και συμπεριφορές που ενέχουν κινδύνους· 2) αξίες, προσμονές και αναγνώριση της ταυτότητας των νέων, ιδίως σε ό,τι αφορά την Ευρώπη (συμπεριλαμβανομένου του ζητήματος των νέων μεταναστών, καθώς και του ρατσισμού και της ξενοφοβίας)· 3) μέθοδοι μη τυπικής εκπαίδευσης.

Στο πλαίσιο του προγράμματος "Ευρωπαϊκή Εθελοντική Υπηρεσία", χρηματοδοτήθηκαν 4 μελέτες. Αυτές έχουν ως αντικείμενο τον αθλητισμό ως μέσο κοινωνικής ένταξης των νέων, την εθνική πολιτική θητεία, την πρόσβαση των νέων με ειδικές ανάγκες στην ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία και το πιστοποιητικό που εκδίδεται μετά το πέρας των εθελοντικών υπηρεσιών (σε εθνικό επίπεδο ή άλλων).

Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι μια σειρά εργασιών αξιολόγησης σχετικά με τον αντίκτυπο της ευρωπαϊκής εθελοντικής υπηρεσίας ήλθε να εμπλουτίσει τις προαναφερόμενες αναλύσεις

Μια μελέτη με αντικείμενο την κατάσταση των νέων και τις πολιτικές που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη στον τομέα της Νεολαίας πραγματοποιήθηκε από το Ίδρυμα IARD του Μιλάνου και δημοσιοποιήθηκε τον Ιούνιο του 2001⁸⁵. Η συγκεκριμένη μελέτη παρουσιάζει μια επισκόπηση των ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων που αντικατοπτρίζουν την κατάσταση των νέων και τις προσδοκίες τους. Προβαίνει επίσης σε μια περιγραφή των υφιστάμενων στα κράτη μέλη πολιτικών και δομών στον τομέα της Νεολαίας.

Στο πλαίσιο του τρίτου πολυετούς πρόγραμμα για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁸⁶, η Επιτροπή υπέβαλε τη μελέτη με αντικείμενο "τους νέους επιχειρηματίες, τις γυναίκες επιχειρηματίες, τους επιχειρηματίες που ανήκουν σε εθνοτικές μειονότητες και τους δημιουργούς κοινών επιχειρήσεων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης". Στη μελέτη αυτή εντοπίζονται τα κυριότερα προβλήματα και οι βασικότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ομάδες-στόχοι επιχειρηματιών και παρατίθεται μια σειρά συστάσεων που ενδεχομένως θα συμβάλλουν στην ενθάρρυνση της ανάπτυξής τους.

Εκ παραλλήλου με τις προαναφερόμενες εργασίες, η Επιτροπή μερίμνησε να καταρτίσει έναν πίνακα με ποσοτικά στοιχεία σχετικά με τις απόψεις που εκφράζει η νεολαία στην Ευρώπη. Έτσι, το 1997, διεξήχθη μια δημοσκόπηση (Ευρωβαρόμετρο 47.2, με θέμα "Οι Ευρωπαίοι νέοι"). Με σκοπό την προετοιμασία του λευκού βιβλίου για τη Νεολαία, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δρομολόγησε μια νέα δημοσκόπηση του Ευρωβαρόμετρου με θέμα τους νέους, τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύθηκαν το Νοέμβριο του 2001⁸⁷.

⁸⁵ <http://www.europa.eu.int/comm/education/youth/studies.html>

⁸⁶ ΕΕ L 6 της 10.1.1997, σ. 25-31.

⁸⁷ http://europa.eu.int/comm/education/youth/ywp/eurobarometer_youth.html